

ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของ
เทศบาลในจังหวัดปทุมธานี

นางประภาพร แก่นจันทร์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาบริหารรัฐกิจ สาขาวิชาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ. 2556

**Factors Affecting the Participation of Citizens in the Management of
Solid Waste of Municipalities in Pathum Thani Province**

Mrs. Prapaporn Kanchan

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Public Administration
School of Management Science
Sukhothai Thammathirat Open University

2013

หัวข้อวิทยานิพนธ์   ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการ
ขยะมูลฝอยของเทศบาลในจังหวัดปทุมธานี
ชื่อและนามสกุล   นางประภาพร แก่นจันทร์
แขนงวิชา   บริหารรัฐกิจ
สาขาวิชา   วิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา   1. รองศาสตราจารย์ ดร. เสน่ห์ จุ้ยโต
2. รองศาสตราจารย์ ดร. ชินรัตน์ สมสืบ

วิทยานิพนธ์นี้ ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 30 กรกฎาคม 2556

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร. สุเทพ เชาวลิต)

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร. เสน่ห์ จุ้ยโต)

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร. ชินรัตน์ สมสืบ)

..... ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา

(ศาสตราจารย์ ดร. สิริวรรณ ศรีพหล)

ชื่อวิทยานิพนธ์ ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาล
ในจังหวัดปทุมธานี

ผู้วิจัย นางประภาพร แก่นจันทร์ **รหัสนักศึกษา** 2513007522 **ปริญญา** รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
อาจารย์ที่ปรึกษา (1) รองศาสตราจารย์ ดร. เสน่ห์ จุ้ยโต (2) รองศาสตราจารย์ ดร. ชินรัตน์ สมสืบ
ปีการศึกษา 2556

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มี วัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะ มูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลจังหวัดปทุมธานี (2) เปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะ มูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลจังหวัดปทุมธานี (3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางสังคมกับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลจังหวัดปทุมธานี

การศึกษาค้างนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ประชากร คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลจังหวัดปทุมธานี จำนวน 19 แห่ง รวม 509,334 คน กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน ได้มาจากการคำนวณโดยใช้สูตรของ ทาโร่ ยามาเน่ โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยโดยใช้ค่าถดถอยพหุคูณ วิเคราะห์ ความแปรปรวนแบบทางเดียว

ผลการศึกษาพบว่า (1) ระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลจังหวัดปทุมธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (2) ประชาชนที่มีเพศ อายุ อาชีพ ความยาวนานในการอาศัยอยู่ การชักชวนจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ การเป็นสมาชิกกลุ่ม ความศรัทธาในตัวผู้บริหาร และการได้รับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยมีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลในจังหวัดปทุมธานีแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ยกเว้นการศึกษาไม่แตกต่างกัน (3) ปัจจัยทางสังคม ได้แก่ การชักชวนจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ การเป็นสมาชิกกลุ่ม ความศรัทธาในตัวผู้บริหาร และการได้รับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยที่มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลจังหวัดปทุมธานี อยู่ในระดับปานกลาง ผลการทดสอบความถดถอยพหุคูณ และเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดการขยะมูลฝอยที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 พบว่า ปัจจัยด้านเพศ, อายุ, อาชีพ, ความยาวนานในการอยู่อาศัย, การเป็นสมาชิกกลุ่ม, การชักชวนจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ, ความศรัทธาในตัวผู้บริหาร, การได้รับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนที่ต่างกัน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลจังหวัดปทุมธานีแตกต่างกัน แต่ปัจจัยด้านการศึกษาต่างกันจะมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลจังหวัดปทุมธานีไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ การมีส่วนร่วม การจัดการขยะมูลฝอย เทศบาลในเขตพื้นที่จังหวัดปทุมธานี

Thesis title: Factors Affecting the Participation of Citizens in the Management of Solid Waste of Municipalities in Pathum Thani Province

Researcher: Mrs. Prapaporn Kanchan; **ID** 2513007522;

Degree: Master of Public Administration;

Thesis advisors: (1) Dr. Saneh Juito, Associate Professor;

(2) Dr. Chinnarat Somsueb; Associate Professor; **Academic year:** 2013

Abstract

The objectives of this study were to (1) study level of participation in solid waste management of people in Municipality area, Pathum Thani province (2) compare factors affecting participation in solid waste management in Municipality area, Pathum Thani province (3) study the relationship between social factors and people participation in solid waste management in the Municipality area, Pathum Thani province.

This study was a survey research. Population consisted of citizen living in 19 Municipality areas, Pathum Thani province, totally 509,334. Samples of 400 were derived from Taro Yamane calculation method. Accidental random sampling was applied. Instrument used was questionnaire. Statistical tools employed were frequency, percentage, mean, standard deviation, One Way Analysis of Variance and multiple regression.

Research results showed that (1) people participation in solid waste management in the Municipality area, Pathum Thani province was in medium level (2) different factors in gender, age, occupation, duration of stay in the area, solicitation of public officials, group membership, faith in the executives, and information received on solid waste management, had different relations to participation of the citizen with 0.05 level of statistical significance, difference on education did not have any effect (3) social factors which were solicitation of public officials, group membership, faith in the executives, and information received on solid waste management had positive relations with participation in medium level, as for multiple regression result and the comparison of factors affecting people participation at 0.05 level of statistical significance, it was found that: factors of gender, age, occupation, duration of stay in the area, solicitation of public officials, group membership, faith in the executives, and information received on waste management, had different effect on participation in solid waste management, while difference on education did not have any effect.

Keywords: Participation, Solid Waste Management, Municipalities in the area of Pathum Thani Province

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความกรุณาเป็นอย่างยิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ดร.เสน่ห์ จุ้ยโต อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก และ รองศาสตราจารย์ ดร.ชินรัตน์ สมสืบ อาจารย์ที่ปรึกษา ร่วม ที่ให้คำปรึกษา แนะนำ ตรวจสอบแก้ไขอย่างละเอียดทุกขั้นตอนจนสำเร็จเรียบร้อยและ สมบูรณ์ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณอย่างสูง

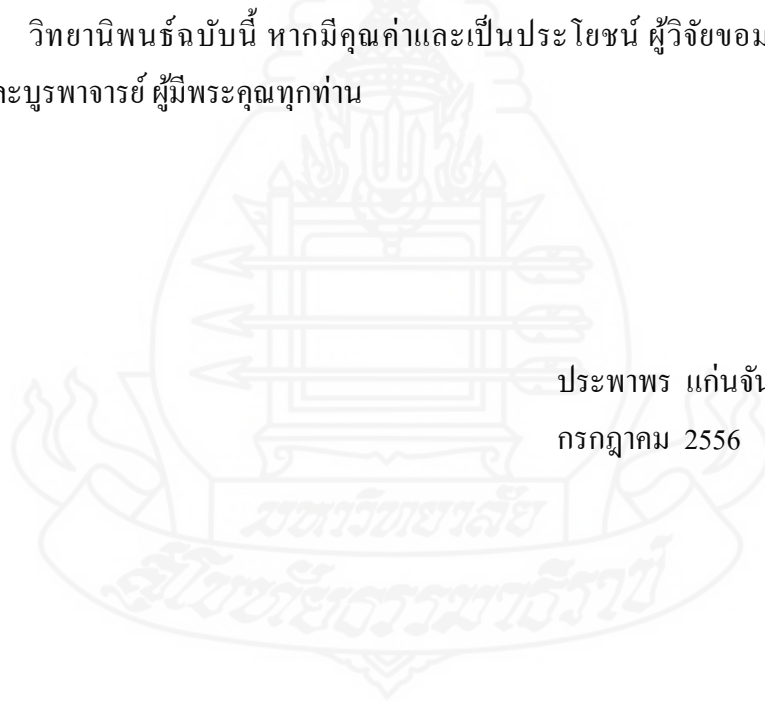
ขอขอบคุณนายจรัญ พุ่มพวง ท้องถิ่นจังหวัดปทุมธานี นายธีรวุฒิ กลิ่นกุสม นายกเทศมนตรีนครรังสิต นางราตรี ทองเทศ ปลัดเทศบาลนครรังสิต รวมถึงผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ เทศบาล ทั้ง 19 แห่ง ที่ให้คำแนะนำและอำนวยความสะดวกในทำการวิจัย

สุดท้ายนี้ ขอขอบพระคุณบิดา – มารดา รวมทั้ง เพื่อนๆ พี่ ๆ น้อง ๆ ทุกคน ที่ให้แรงบันดาลใจ และกำลังใจมาโดยตลอด

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ หากมีคุณค่าและเป็นประโยชน์ ผู้วิจัยขอมอบแด่ บิดา มารดา บุพการี และบูรพาจารย์ ผู้มีพระคุณทุกท่าน

ประภาพร แก่นจันทร์

กรกฎาคม 2556

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญภาพ	ฎ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	6
กรอบแนวคิดในการวิจัย	7
สมมติฐานการวิจัย	8
ขอบเขตของการวิจัย	8
นิยามศัพท์เฉพาะ	9
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	11
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	12
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน	12
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะมูลฝอย	33
แนวคิดเกี่ยวกับเทศบาล	54
เทศบาลในเขตจังหวัดปทุมธานี	63
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	64
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	77
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	77
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	80
การเก็บรวบรวมข้อมูล	81
การทดสอบเครื่องมือ	81
การวิเคราะห์ข้อมูล	83

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	84
ตอนที่ 1 การวิเคราะห์คุณลักษณะของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	84
ตอนที่ 2 ระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปทุมธานี.....	86
ตอนที่ 3 ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน ในเขตเทศบาลจังหวัดปทุมธานี.....	93
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	111
สรุปการวิจัย.....	111
อภิปรายผลการศึกษา.....	112
ข้อเสนอแนะจากการวิจัย.....	120
บรรณานุกรม.....	124
ภาคผนวก.....	133
ก รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ.....	134
ข แบบสอบถาม.....	138
ค ค่าความเชื่อมั่น.....	149
ประวัติผู้วิจัย.....	152

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 3.1 จำนวนประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาล จำนวน 19 แห่ง ของจังหวัดปทุมธานี.....	77
ตารางที่ 3.2 จำนวนประชาชนกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่เป้าหมายของเทศบาลทั้ง 7 อำเภอในเขต จังหวัดปทุมธานี.....	80
ตารางที่ 4.2 แสดงค่าเฉลี่ยรวม (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ของการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน ในเขตจังหวัดปทุมธานี.....	87
ตารางที่ 4.3 แสดงค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของมีส่วนร่วม ในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลจังหวัดปทุมธานี ด้านการลดปริมาณขยะมูลฝอยจากแหล่งกำเนิด.....	87
ตารางที่ 4.4 แสดงค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของมีส่วนร่วม ในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลจังหวัดปทุมธานี ด้านการเก็บรวบรวมและขนขยะมูลฝอยที่ถูกต้องตามหลักสุขาภิบาล ในเขตเทศบาล.....	89
ตารางที่ 4.5 แสดงค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของมีส่วนร่วม ในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลจังหวัดปทุมธานี ด้านการมีส่วนร่วมในการใช้ประโยชน์ ในการจัดการขยะมูลฝอย ในเขตเทศบาล.....	92
ตารางที่ 4.6 สรุปปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน ในเขตเทศบาล จังหวัดปทุมธานี.....	93
ตารางที่ 4.7 แสดงค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของปัจจัยที่มีผลต่อ การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปทุมธานี ด้านการชักชวนจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ.....	94
ตารางที่ 4.8 แสดงค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของปัจจัยที่มีผลต่อ การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปทุมธานี ด้านการเป็นสมาชิกกลุ่ม.....	95

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 4.9 แสดงค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปทุมธานี ด้านความศรัทธาในตัวผู้บริหาร.....	96
ตารางที่ 4.10 แสดงค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปทุมธานี ด้านปัจจัยการได้รับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย.....	97
ตารางที่ 4.11 แสดงผลการทดสอบสมมติฐานการศึกษาความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของตัวแปรเพศในการจัดการขยะมูลฝอย โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (one way analysis of variance).....	99
ตารางที่ 4.12 แสดงผลการทดสอบสมมติฐานการศึกษาความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของตัวแปรอายุในการจัดการขยะมูลฝอย โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (one way analysis of variance).....	99
ตารางที่ 4.13 แสดงการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยของการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน จำแนกตามอายุ.....	100
ตารางที่ 4.14 แสดงผลการทดสอบสมมติฐานการศึกษาความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของตัวแปรการศึกษาในการจัดการขยะมูลฝอย โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (one way analysis of variance).....	101
ตารางที่ 4.15 แสดงการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยของการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน จำแนกตามการศึกษา.....	101
ตารางที่ 4.16 แสดงผลการทดสอบสมมติฐานการศึกษาความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของตัวแปรอาชีพในการจัดการขยะมูลฝอย โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (one way analysis of variance).....	102
ตารางที่ 4.17 แสดงการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยของการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน จำแนกตามอาชีพ.....	103

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 4.18 แสดงผลการทดสอบสมมติฐานการศึกษาความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของตัวแปร ความยาวนานในการอยู่อาศัยในพื้นที่ในการจัดการขยะมูลฝอย โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (one way analysis of variance).....	103
ตารางที่ 4.19 แสดงการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยของการมีส่วนร่วม ในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน จำแนกตามความยาวนาน ในการอยู่อาศัย.....	104
ตารางที่ 4.20 แสดงผลการทดสอบสมมติฐานการศึกษาความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของตัวแปร การชักชวนของเจ้าหน้าที่ของรัฐในการจัดการขยะมูลฝอย โดยใช้การวิเคราะห์ ความแปรปรวนแบบทางเดียว (one way analysis of variance).....	105
ตารางที่ 4.21 แสดงผลการทดสอบสมมติฐานการศึกษาความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของตัวแปร เป็นสมาชิกกลุ่มในการจัดการขยะมูลฝอย โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวน แบบทางเดียว (one way analysis of variance).....	105
ตารางที่ 4.22 แสดงผลการทดสอบสมมติฐานการศึกษาความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของตัวแปร มีความศรัทธาในตัวผู้บริหารในการจัดการขยะมูลฝอย โดยใช้การวิเคราะห์ ความแปรปรวนแบบทางเดียว (one way analysis of variance).....	106
ตารางที่ 4.23 แสดงผลการทดสอบสมมติฐานการศึกษาความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของตัวแปร การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยในการจัดการขยะมูลฝอย โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (one way analysis of variance).....	107
ตารางที่ 4.24 แสดงค่าความถดถอยพหุคูณ เพื่อแสดงความสัมพันธ์ของการมีส่วนร่วม ในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปทุมธานี โดยวิธี Stepwise.....	108

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัยตัวแปรอิสระ ตัวแปรตาม.....	7
ภาพที่ 2.1 โครงสร้างและการแบ่งส่วนการบริหารของเทศบาล.....	57
ภาพที่ 4.1 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย ของประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปทุมธานี.....	109

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สถานการณ์ขยะปัจจุบัน ขยะล้นเมืองและการบำบัดขยะเป็นปัญหาใหญ่ระดับประเทศ ที่รอการแก้ไขจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและรัฐบาล ที่กำลังดำเนินการอย่างเร่งรีบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งอัตราการเพิ่มปริมาณของขยะสูงมาก ในขณะที่พื้นที่ในการฝังกลบขาดแคลน โดยเฉพาะปัญหาแหล่งทิ้งขยะ กำลังถูกต่อต้านจากประชาชนในบริเวณรอบพื้นที่ฝังกลบ ที่เป็นแหล่งสร้างกลิ่นเหม็นและปัญหาสัตว์นำพาเชื้อโรค ในขณะที่การบำบัดขยะเกือบทั้งหมด ยังใช้การฝังกลบ ซึ่งนับวันจะมีปัญหาข้อจำกัดของพื้นที่ฝังกลบรวมทั้งการต่อต้าน จากประชาชนในบริเวณนั้น เนื่องจากปัญหามลภาวะในหลาย ๆ ด้านรวมทั้งปัญหาการแพร่กระจายสารพิษแลสารโลหะ ที่ทำให้พื้นดินในบริเวณนั้นไม่สามารถทำเกษตรกรรมได้ รัฐบาลปัจจุบันได้กำหนดเป็นนโยบายให้มีศูนย์บำบัดขยะที่สะอาดและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ตามสุขอนามัยอย่างน้อยจังหวัดและหนึ่งแห่ง ซึ่งในปี พ.ศ.2551 ปริมาณขยะมูลฝอยทั่วประเทศประมาณ 15.03 ล้านตัน หรือ 41,064 ตันต่อวัน ไม่รวมปริมาณขยะมูลฝอยจริงก่อนนำมาทิ้งในถัง โดยที่ในเขตกรุงเทพมหานครมีขยะมูลฝอยที่ได้รับการจัดเก็บ 8,780 ตันต่อวัน คิดเป็นร้อยละ 21 ในขณะที่ขยะในเขตเทศบาลต่าง ๆ รวมเมืองพัทยา มีขยะมูลฝอย 14,915 ตันต่อวัน คิดเป็นร้อยละ 36 และเขตองค์การบริหารส่วนตำบลมีขยะมูลฝอย 17,369 ตันต่อวัน คิดเป็นร้อยละ 43 ของปริมาณขยะมูลฝอยทั่วประเทศ โดยขยะมูลฝอยมีปริมาณเพิ่มขึ้นประมาณ 0.27 ล้านตัน หรือร้อยละ 1.81 ตาม การขยายตัวของชุมชนและจำนวนประชากร โดยในเขตเทศบาลมีปริมาณขยะมูลฝอยเพิ่มขึ้นสูงสุดถึง ร้อยละ 9.67 ในขณะที่ขยะมูลฝอยนอกเขตเทศบาลลดลงร้อยละ 4.57 ซึ่งเป็นผลมาจากการยกฐานะขององค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 343 แห่งขึ้นเป็นเทศบาล อัตราการผลิตขยะมูลฝอยโดยเฉลี่ยทั่วประเทศในปี 2551 อยู่ที่ 0.64 กิโลกรัมต่อคนต่อวัน (รายงานสถานการณ์มลพิษของประเทศไทยปี 2551: กรมควบคุมมลพิษ)

จังหวัดปทุมธานีเป็นจังหวัดปริมณฑลของกรุงเทพฯ อีกจังหวัดหนึ่ง ซึ่งปัจจุบันสภาพโดยทั่วไปของจังหวัดปทุมธานีเป็นจังหวัดที่มีการเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงสภาพทางสังคม จากเดิมที่เป็นสังคมชนบทกลายเป็นสังคมเมืองและมีการ

เปลี่ยนแปลงการผลิตจากภาคเกษตรกรรมเป็นการผลิตในภาคอุตสาหกรรม สภาพการณ์ดังกล่าว ทำให้จังหวัดปทุมธานีเป็นแหล่งรองรับการเข้ามาหางานทำจากคนในทุกภูมิภาคของประเทศ รวมทั้งแรงงานต่างด้าวที่เข้ามาหางานทำ นอกจากนี้การที่จังหวัดปทุมธานีเป็นที่ตั้งของสถานศึกษา ทั้งในระดับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษาหลายแห่งทำให้มีเยาวชนเข้ามาศึกษาในจังหวัดปทุมธานี เป็นจำนวนมาก ดังนั้นจังหวัดปทุมธานีจึงเป็นแหล่งรองรับปัญหาที่เกิดขึ้นจากปัจจัยดังกล่าว อาทิ เช่น ปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติด ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาสิ่งแวดล้อมและมลพิษที่เกิดจากโรงงานอุตสาหกรรมและชุมชนที่มีการขยายตัวอย่างรวดเร็ว และการที่จังหวัดปทุมธานีเป็นจังหวัดปริมาตรซึ่งอยู่ใกล้ในแหล่งรองรับน้ำต่างๆ ของจังหวัดปทุมธานี ซึ่งขยะมูลฝอยก็เป็นปัจจัยหนึ่งที่เป็นปัญหาทำให้สภาพแวดล้อมของจังหวัดปทุมธานีเสียหาย เนื่องจาก สถานการณ์ในปัจจุบันจังหวัดปทุมธานี มีประชากรเพิ่มขึ้นจากปี 2551 คิดเป็นร้อยละ 32.85% คิดเป็นครัวเรือน 18.46 โดยประชากรร้อยละ 41.53 อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลเพิ่มขึ้นจากปี 2551 คิดเป็นร้อยละ 8.05 ความหนาแน่นของประชากร โดยเฉลี่ย 807 คนต่อตารางกิโลเมตร เป็นเหตุให้ปัจจุบันจังหวัดปทุมธานีมีปริมาณขยะมูลฝอยเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ปริมาณขยะมูลฝอยปัจจุบันประมาณ 1,233.73 – 1,274.73 ตัน/วัน ซึ่งการจัดการขยะมูลฝอยดังกล่าว ได้มีการดำเนินการนอกเขตพื้นที่จังหวัดปทุมธานี ประมาณ 318 – 324 ตัน/วัน และในเขตพื้นที่ประมาณ 742 – 771 ตัน/วัน วิธีการกำจัดส่วนใหญ่จะใช้วิธีฝังกลบ สำหรับสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่จังหวัดปทุมธานี เป็นแบบฝังกลบที่มีการออกแบบอย่างถูกหลักสุขาภิบาล มีอยู่ 2 แห่ง คือ

แห่งที่ 1 คือ บ่อขยะแบบฝังกลบของเทศบาลเมืองคูคต ตั้งอยู่หมู่ที่ 14 บึงทองหลวง อำเภอลำลูกกา มีเนื้อที่ประมาณ 230 ไร่ ซึ่งเมื่อได้ดำเนินการก่อสร้างศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยรวมที่ 1 แล้วเสร็จในปี 2541 ได้มีการคัดค้านจากประชาชนบริเวณใกล้เคียง จึงไม่สามารถเปิดใช้ได้

แห่งที่ 2 คือ บ่อขยะแบบฝังกลบของเทศบาลเมืองปทุมธานี ตั้งอยู่ที่ หมู่ที่ 4 ตำบลบ่อเงิน อำเภอลาดหลุมแก้ว มีเนื้อที่ในขณะนั้นประมาณ 238 ไร่ ได้เริ่มเปิดดำเนินการเมื่อปี พ.ศ.2541 โดยวางแผนรองรับขยะมูลฝอยจากพื้นที่ตะวันตกของแม่น้ำเจ้าพระยา คือ อำเภอมือง อำเภอสสามโคก และ อำเภอลาดหลุมแก้ว แต่เนื่องจากเป็นบ่อขยะแบบฝังกลบที่มีการดำเนินการอย่างถูกหลักสุขาภิบาล เพียงแห่งเดียวในขณะนั้น ทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำนวนมากนำขยะมากำจัด จึงเกินขีดความสามารถที่จะให้บริการฝังกลบต่อวันได้ และถูกร้องเรียนคัดค้านจากประชาชน และไม่สามารถเปิดดำเนินการได้ในที่สุด ขณะนี้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ได้แก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าโดยการนำขยะและสิ่งปฏิกูลไปกำจัดที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา (แผนพัฒนาจังหวัดปทุมธานี พ.ศ.2553 – 2556)

การบริหารจัดการขยะมูลฝอยของรัฐบาลไทยได้กำหนดไว้ในนโยบายและแผนส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.2540 - 2559 ไว้ว่า เป้าหมายดำเนินการด้านการจัดการขยะมูลฝอยไว้ ดังนี้ 1) ลดอัตราการเกิดขยะมูลฝอยชุมชนโดยเฉลี่ยให้ไม่เกิน 1 กิโลกรัมต่อคนต่อวัน 2) ให้มีการใช้ประโยชน์จากขยะมูลฝอยชุมชนไม่น้อยกว่าร้อยละ 30 ของปริมาณมูลฝอยที่เกิดขึ้น และ 3) ให้ทุกจังหวัดมีแผนหลักและแผนการจัดการขยะมูลฝอยและมีระบบกำจัดมูลฝอยที่ถูกลักษณะ (กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2550 : 38) และเพื่อเป็นมาตรฐานเดียวกันและเป็นประโยชน์ต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการเพิ่มศักยภาพการบริหารและการบริการสาธารณะ สนองตอบความต้องการและสร้างความผาสุกแก่ประชาชนกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นในฐานะหน่วยงานส่งเสริมสนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและด้วยความร่วมมือจากสมาคมวิศวกรรมสถานแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ (ว.ส.ท.) ได้จัดทำมาตรฐานการบริหารและการบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเนื่องจากการขยายตัวของชุมชนเมืองและการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจก่อให้เกิดปัญหาขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลเพิ่มมากขึ้นเป็นเงาตามตัว ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในหลายพื้นที่ได้ประสบปัญหาไม่สามารถจัดหาสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลขาดการบริหารจัดการที่ดี ขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดการที่เหมาะสม และเกิดความขัดแย้งในการดำเนินการ โดยมีนโยบายป้องกันและขจัดมลพิษจากขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล ประกอบด้วยนโยบาย 4 ประการ ดังนี้

1. ให้มีการจัดการขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลที่ถูกต้องตามหลักสุขาภิบาล ตั้งแต่การเก็บกักการเก็บขน การขนส่ง และการกำจัด
2. ควบคุมอัตราการผลิตขยะมูลฝอยของประชากร และส่งเสริมการนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ประโยชน์
3. ส่งเสริมและสนับสนุนให้ภาคเอกชนร่วมลงทุน ก่อสร้าง และหรือบริหารและดำเนินระบบจัดการขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล
4. ส่งเสริมและสนับสนุนให้องค์กรเอกชนและประชาชนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลมากขึ้น

สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน (2554 : 14 – 75) ตามรายงานผลการตรวจสอบการดำเนินงานเรื่องการบริหารจัดการระบบการจัดการขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เป็นแกนนำในการกำจัดขยะ ประจำปี พ.ศ.2554 ผลการตรวจสอบพบว่า

1. การรวบรวมและเก็บขนขยะมูลฝอยไม่เป็นไปตามมาตรฐานการจัดการขยะมูลฝอย และสิ่งปฏิศุภของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น เช่น ขาดการจัดเตรียมความพร้อมในการจัดเก็บขยะมูลฝอย และการบริหารการจัดการขยะมูลฝอย
2. การกำจัดขยะมูลฝอยโดยวิธีฝังกลบไม่เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานและแนวทางการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนของกรมควบคุมมลพิษ เช่น การบริหารจัดการกำจัดขยะมูลฝอยในสถานที่ฝังกลบขยะ และการกำจัดขยะมูลฝอยในสถานที่ฝังกลบขยะ
3. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เป็นแกนนำจัดตั้งสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยที่ถูกหลักสุขาภิบาลดำเนินการของงบประมาณดำเนินงานล่าช้ากว่าแผนที่กำหนดไว้

ปัจจุบันประเทศไทยได้จัดระเบียบการบริหารราชการแผ่นดินออกเป็น 3 ส่วน คือ ระเบียบบริหารราชการส่วนกลาง หมายถึง หน่วยงานที่มีหน้าที่ในการกำหนดนโยบายการบริหารประเทศ ได้แก่ กระทรวง ทบวง กรม ระเบียบบริหารราชการส่วนภูมิภาค หมายถึง ราชการของกระทรวง ทบวง กรม ต่าง ๆ หน่วยงานของทางราชการที่ได้รับมอบอำนาจจากส่วนกลางให้ไปปฏิบัติงานในพื้นที่ส่วนต่าง ๆ ของประเทศ ทำหน้าที่ในการกำกับ ดูแล องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ปฏิบัติหน้าที่โดยไม่ขัดต่อระเบียบ กฎหมาย หรือฝ่าฝืนต่อความสงบเรียบร้อยของประชาชน ได้แก่ จังหวัด อำเภอ และระเบียบบริหารราชการส่วนท้องถิ่น หมายถึง หน่วยงานของประชาชนในท้องถิ่น มีอำนาจในการปกครองตนเอง โดยอิสระภายใต้ขอบเขตของกฎหมายเป็นการกระจายอำนาจให้คนในท้องถิ่น บริหารงานเพื่อแก้ไขปัญหาการพัฒนา และให้บริการแก่คนในท้องถิ่นเอง (สาลีณี อ่อนวงษ์, 2551)

ซึ่งการปกครองท้องถิ่นแบบเทศบาล มีลักษณะเป็นการปกครองตนเองมากที่สุดเพราะการปกครองแบบเทศบาล มีทั้งการกระจายอำนาจทางด้านการเมือง (Political Decentralization) กล่าวคือ ลักษณะของการกระจายอำนาจทางด้านการเมืองได้กำหนดให้ประชาชนในท้องถิ่นมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล เพื่อให้สมาชิกสภาเทศบาล เป็นตัวแทนประชาชนในการทำหน้าที่ด้านนิติบัญญัติและควบคุมฝ่ายบริหาร ส่วนลักษณะของการกระจายอำนาจด้านการบริหารจัดการนั้นเทศบาลมีอำนาจหน้าที่ในด้านการบริหารจัดการส่วนท้องถิ่นในภารกิจที่เป็นสาธารณะต่าง ๆ เช่น ถนนหนทาง สวนสาธารณะ สนามกีฬา การศึกษา เป็นต้น

ซึ่งภารกิจเหล่านี้ ตามพระราชบัญญัติเทศบาลได้กำหนดให้เทศบาลมีอำนาจในการกำหนดกรอบนโยบายในการบริหารจัดการที่เป็นอิสระตามความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น (สุภาวดี ปานชุม, 2546 อ้างถึงใน ชานน สุธัสกุล, 2550) และ (เสนห์ จุ้ยโต, 2531 : 66 – 67 อ้างถึงใน อาทร นุ่มนวล 2550 : 2) ยังได้กล่าวไว้ว่า การปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบเทศบาลถือว่าเป็นการปกครองท้องถิ่นที่มีประสิทธิภาพพอสมควรในการจัดบริการสาธารณะ โดยเฉพาะในการจำลอง

รูปแบบ มาจากการปกครองประเทศ จึงเป็นการฝึกฝน เรียนรู้การปกครองระบอบประชาธิปไตยขึ้น พื้นฐานให้แก่ประชาชนตามเจตนารมณ์ของกฎหมายที่ส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการปกครอง โดยแสดงให้เห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมไว้ว่าเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่า การเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองของประชาชนในประเทศที่มีการปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตยเป็นองค์ประกอบที่สำคัญประการหนึ่งของระบอบการเมืองนั้น ๆ ทั้งนี้การเข้ามามี ส่วนร่วมของประชาชนโดยประชาชนเพื่อประชาชน

โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550 มาตรา 85 ได้กำหนดให้รัฐต้อง ส่งเสริม บำรุงรักษา และคุ้มครองคุณภาพสิ่งแวดล้อมตามหลักการพัฒนาที่ยั่งยืน ตลอดจนควบคุม และกำจัดภาวะมลพิษที่มีผลต่อสุขภาพอนามัย สวัสดิภาพ และคุณภาพชีวิตของประชาชน โดยประชาชน ชุมชนท้องถิ่น และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องมีส่วนร่วมในการกำหนด แนวทางดำเนินงาน และตามพระราชบัญญัติกำหนดและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 มาตรา 16 และ มาตรา 17 กำหนดอำนาจหน้าที่ให้เทศบาล เมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบบริการสาธารณะ เรื่องการกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลรวม เพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง และ ตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ.2535 ในหมวดที่ 3 ได้กำหนดอำนาจให้แก่ราชการ ส่วนท้องถิ่นในการตราข้อกำหนดของท้องถิ่น เรื่อง การกำจัดสิ่งปฏิกูลมูลฝอย

จากประเด็นดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่าขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลที่เกิดจากมนุษย์ยังเป็น ปัญหาใหญ่ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่รับผิดชอบหรือมนุษย์ที่เป็นผู้ผลิตขยะ จะต้องร่วมกันรับผิดชอบในการกำจัดขยะและสิ่งปฏิกูลด้วยกัน และที่ผ่านมามหาหน่วยงานของรัฐที่มี หน้าที่รับผิดชอบในการกำจัดขยะมูลฝอยไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น ก็ได้มีการวางมาตรการในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยไว้แล้วโดยมีเป้าหมาย ที่จะ 1) ลดอัตราการเกิดขยะมูลฝอยชุมชน โดยเฉลี่ยให้ไม่เกิน 1 กิโลกรัมต่อคนต่อวัน 2) ให้มี การใช้ประโยชน์จากขยะมูลฝอยชุมชนไม่น้อยกว่าร้อยละ 30 ของปริมาณมูลฝอยที่เกิดขึ้น และ 3) ให้ทุกจังหวัดมีแผนหลักและแผนการจัดการขยะมูลฝอยและมีระบบกำจัดมูลฝอยที่ถูกลักษณะ และการที่จะบรรลุเป้าหมายดังกล่าวได้จะต้องบริหารจัดการขั้นตอนการลดปริมาณขยะมูลฝอยจาก แหล่งกำเนิด การเก็บรวบรวมและขนส่งมูลฝอย และการกำจัดขยะมูลฝอย ให้มีประสิทธิภาพ ถูกสุขลักษณะ และยั่งยืนเสียก่อน แต่จากข้อเท็จจริงที่ปรากฏขึ้นที่จังหวัดปทุมธานี และจากผล การตรวจสอบการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินในปี พ.ศ.2553 การบริหารจัดการขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่ประสบผลสำเร็จ ไม่เป็นไปตาม มาตรฐาน และไม่ได้ได้รับความร่วมมือจากประชาชนหรือประชาชนไม่ยินยอมในการดำเนินการ

ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อีกทั้งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550 ได้กำหนดให้รัฐต้องส่งเสริม บำรุงรักษา และคุ้มครองคุณภาพสิ่งแวดล้อมตามหลักการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยประชาชน ชุมชนท้องถิ่น และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางดำเนินงาน

ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลในจังหวัดปทุมธานี เหตุผลการศึกษารจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลเนื่องจากการปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบเทศบาลถือเป็นการปกครองท้องถิ่นที่มีประสิทธิภาพพอสมควรในการจัดบริการสาธารณะ และมีอำนาจในการกำหนดกรอบนโยบายในการบริหารจัดการที่เป็นอิสระตามความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นมากกว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบอื่น โดยศึกษาว่าปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย ในขั้นตอนการลดปริมาณขยะมูลฝอยจากแหล่งกำเนิด การเก็บรวบรวมและขนส่งมูลฝอย และการกำจัดขยะมูลฝอยว่าระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนมีมากน้อยเพียงไร และศึกษาปัญหาและอุปสรรคการมีส่วนร่วมของประชาชนคืออะไร ทั้งนี้ เพื่อนำผลการการศึกษาไปประยุกต์ใช้กับเทศบาลซึ่งจะมีความเจริญเติบโตของเศรษฐกิจ และความหนาแน่นของประชาชนอย่างต่อเนื่องในการเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาล เพื่อรักษาสภาพแวดล้อมให้ถูกสุขลักษณะในเขตเทศบาลได้อย่างยั่งยืนต่อไป

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลจังหวัดปทุมธานี

2.2 เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลจังหวัดปทุมธานี

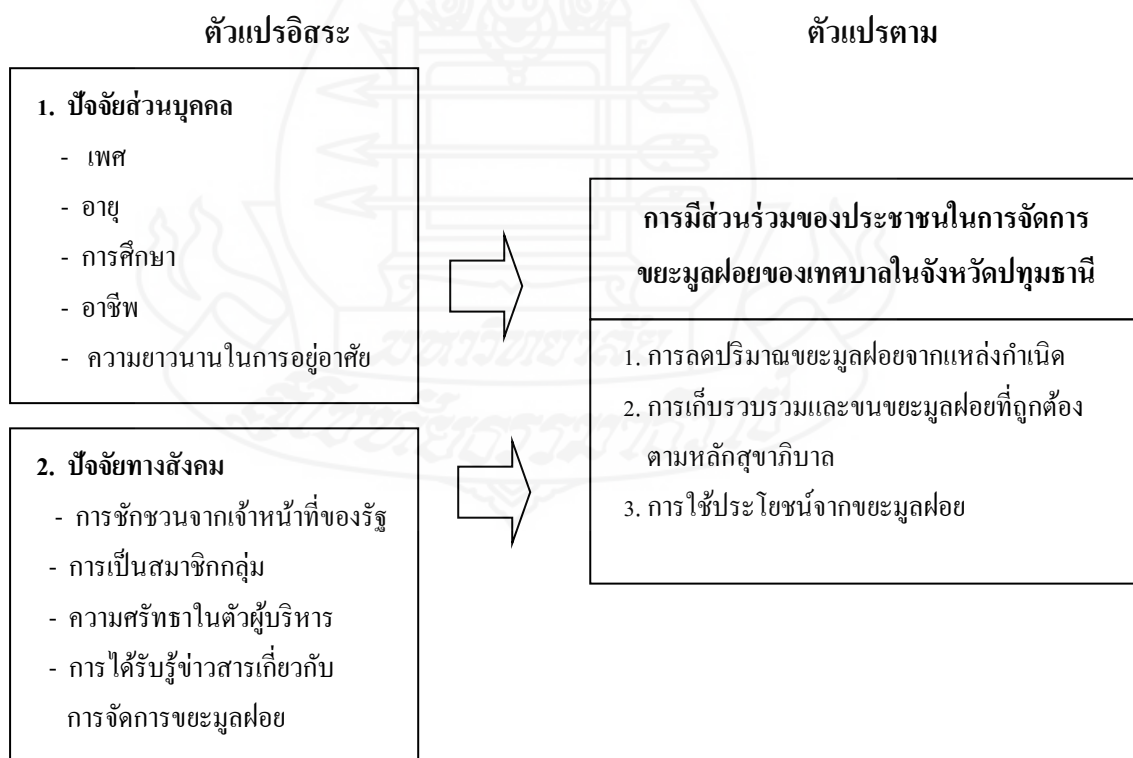
2.3 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางสังคมกับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลจังหวัดปทุมธานี

3. กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดการวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลในจังหวัดปทุมธานี ได้อาศัยแนวคิดจากทฤษฎีและทบทวนวรรณกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยสามารถจำแนกรอบแนวคิดออกตามขอบเขตเนื้อหา ดังนี้

3.1 ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) คือ ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาล ประกอบด้วย 1) ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ ความยาวนานในการอยู่อาศัย และ 2) ปัจจัยทางสังคม ได้แก่ การชักชวนจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ การเป็นสมาชิกกลุ่ม ความศรัทธาในตัวผู้บริหาร และการได้รับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย

3.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variables) คือ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาล ซึ่งสามารถแบ่งออกได้ 3 ด้านคือ 1) ด้านการมีส่วนร่วมในการลดปริมาณขยะมูลฝอย 2) ด้านการมีส่วนร่วมในการเก็บรวบรวมและเก็บขนขยะมูลฝอยที่ถูกต้องตามหลักสุขาภิบาล และ 3) ด้านการมีส่วนร่วมในการใช้ประโยชน์จากขยะมูลฝอย ดังในภาพที่ 1.1

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัยตัวแปรอิสระ ตัวแปรตาม

4. สมมติฐานการวิจัย

จากแนวความคิดและทฤษฎีตลอดกรอบแนวคิดในการศึกษาและวัตถุประสงค์ของการศึกษาในครั้งนี้

4.1 ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลที่แตกต่างกัน

4.2 ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลที่แตกต่างกัน

4.3 ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลที่แตกต่างกัน

4.4 ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลที่แตกต่างกัน

4.5 ประชาชนที่มีความยาวนานในการอยู่อาศัยที่ต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยที่แตกต่างกัน

4.6 ประชาชนที่ได้รับการชักชวนจากเจ้าหน้าที่ของรัฐมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยต่างกันประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยที่แตกต่างกัน

4.7 ประชาชนที่เป็นสมาชิกกลุ่มมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยที่แตกต่างกันประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยที่แตกต่างกัน

4.8 ประชาชนที่มีความศรัทธาในตัวผู้บริหารมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยที่แตกต่างกันประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยที่แตกต่างกัน

4.9 ประชาชนที่ได้รับรู้ข่าวสาร เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยที่แตกต่างกันประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยที่แตกต่างกัน

5. ขอบเขตของการวิจัย

ในการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลจังหวัดปทุมธานี ผู้ศึกษามุ่งศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย และปัญหาแนวทางแก้ไขในการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลจังหวัดปทุมธานี ได้กำหนดขอบเขตในการศึกษาไว้ ดังนี้

5.1 ขอบเขตด้านประชากรและพื้นที่ ในการศึกษาครั้งนี้ประชากร คือประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาล จำนวน 19 แห่ง ของจังหวัดปทุมธานี รวมทั้งสิ้น 509,334 คน ส่วนกลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลที่เคยเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาล จำนวน 19 แห่ง ในพื้นที่จังหวัดปทุมธานี

5.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา

5.2.1 ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) คือ ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาล ประกอบด้วย 1) ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ ความยาวนานในการอยู่อาศัย และ 2) ปัจจัยทางสังคม ได้แก่ การชักชวนจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ การเป็นสมาชิกกลุ่ม ความศรัทธาในตัวผู้บริหาร และการได้รับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย

5.2.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variables) คือ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาล ซึ่งสามารถแบ่งออกได้ 3 ด้านคือ 1) ด้านการมีส่วนร่วมในการลดปริมาณขยะมูลฝอยจากแหล่งกำเนิด 2) ด้านการมีส่วนร่วมในการเก็บรวบรวมและเก็บขนขยะมูลฝอยที่ถูกต้องตามหลักสุขาภิบาล และ 3) ด้านการมีส่วนร่วมในการใช้ประโยชน์จากขยะมูลฝอย

5.3 ขอบเขตด้านเวลา ผู้ศึกษาวิจัยได้ดำเนินการศึกษาวิจัย ตั้งแต่ช่วงเดือนพฤศจิกายน 2554 – เมษายน 2555

6. นิยามศัพท์เฉพาะ

6.1 การมีส่วนร่วม หมายถึง พฤติกรรมของบุคคลที่แสดงออกถึงลักษณะต่าง ๆ ในการดำเนินกิจกรรมร่วมกับกลุ่มบุคคลหรือองค์กร เช่น การร่วมบริการจัดการ การร่วมตัดสินใจ การร่วมแสดงความคิดเห็น เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์

6.2 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีบทบาทหรือมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องในการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาล ซึ่งได้แก่ การลดปริมาณขยะมูลฝอย การเก็บรวบรวมและเก็บขนขยะมูลฝอยที่ถูกต้องตามหลักสุขาภิบาล และการใช้ประโยชน์จากขยะมูลฝอย

6.3 ขยะมูลฝอย หมายถึง เศษวัสดุต่าง ๆ พลาสติก ภาชนะที่ใส่อาหาร ถ้ำ มูลสัตว์ หรือซากสัตว์ รวมตลอดถึงสิ่งอื่นใดที่เก็บกวาดจากถนน ตลาด ที่เลี้ยงสัตว์ หรือที่อื่นซึ่งเกิดจาก

กิจกรรมของมนุษย์และสัตว์ ทั้งจากการบริโภค การผลิต การจับจ่าย การดำรงชีวิตและอื่นๆ ที่มาจากแหล่งชุมชนหรืออาคารบ้านเรือน และจากร้านอาหาร

6.4 ระดับการศึกษา หมายถึง ระดับการศึกษาสูงสุดที่ได้รับจากสถานศึกษาของประชาชนที่เป็นตัวอย่างในช่วงที่ศึกษา

6.5 ระดับการมีส่วนร่วม หมายถึง เกณฑ์ที่บ่งชี้พฤติกรรมของประชาชนในการมีส่วนร่วม เช่น มีความสนใจและเข้าร่วมประชุม มีความสนับสนุนและช่วยเหลือ เข้าเป็นสมาชิกหรือกรรมการ เข้าเป็นเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน

6.6 การเป็นสมาชิกกลุ่ม หมายถึง การที่ประชาชนเข้าร่วมกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งที่ทางราชการหรือประชาชนภายในชุมชนจัดตั้งขึ้นเพื่อดำเนินกิจกรรมด้านต่าง ๆ ทั้งที่เป็นประโยชน์ต่อกลุ่มและไม่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม

6.7 ความยาวนานในการอยู่อาศัย หมายถึง ระยะเวลาในการอยู่อาศัยตั้งถิ่นฐานและประกอบอาชีพในการเขตพื้นที่เทศบาลในจังหวัดปทุมธานี

6.8 การได้รับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย หมายถึง ช่องทางในการได้รับข้อมูล ข่าวสารในเรื่องที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยตรงหรือโดยอ้อม

6.9 การชักชวนจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ หมายถึง พนักงานหรือผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชวน ถ้ายทอดความเข้าใจ ประชาสัมพันธ์ และสื่อสาร ให้ประชาชนในพื้นที่

6.10 ความศรัทธาในตัวผู้บริหาร หมายถึง การให้ความสำคัญ ความเชื่อถือ ความเกรงใจ และความเชื่อมั่นในตัวผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

6.11 การมีส่วนร่วมในการเก็บรวบรวมและเก็บขนขยะมูลฝอยที่ถูกต้องตามหลักสุขาภิบาล หมายถึง การร่วมในกิจกรรมการเก็บรวบรวมและเก็บขนขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

6.12 การมีส่วนร่วมในการลดปริมาณขยะมูลฝอยจากแหล่งกำเนิด หมายถึง การร่วมในกิจกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยจากแหล่งกำเนิดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

6.13 การมีส่วนร่วมในการใช้ประโยชน์จากขยะมูลฝอย หมายถึง การร่วมในกิจกรรมการใช้ประโยชน์จากขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

7.1 สามารถนำผลที่ได้จากการศึกษาไปใช้ในการวางแผนในการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลจังหวัดปทุมธานี

7.2 สามารถเพิ่มพูนการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลจังหวัดปทุมธานี

7.3 สามารถนำไปประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลในจังหวัดปทุมธานีและในเขตพื้นที่ใกล้เคียงกัน

7.4 สามารถใช้เป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยในครั้งต่อไป

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการ ขยะมูลฝอยของเทศบาลในจังหวัดปทุมธานี มีแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่ใช้เป็นกรอบแนวคิด เพื่ออธิบายปรากฏการณ์ที่ศึกษาในครั้งนี้ ดังนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน
2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะมูลฝอย
3. แนวคิดเกี่ยวกับเทศบาล
4. เทศบาลในเขตจังหวัดปทุมธานี
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน

การมีส่วนร่วมในฐานะที่เป็นสาระสำคัญต่อความสำเร็จของการพัฒนา ไม่ว่าจะเป็นทาง การการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม หรือในด้านอื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็นระดับนานาชาติ ระดับชาติ ระดับท้องถิ่น และระดับชุมชน ได้ทำกันมาหลายทศวรรษแล้ว และกระแสแนวความคิด เรื่องการมีส่วนร่วมขององค์กรท้องถิ่นนั้น เกิดขึ้นมาจากปัญหาและความล้มเหลวในการดำเนินการ พัฒนาในอดีต งานวิจัยนี้จึงมีแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม ดังนี้

1.1 แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน

1.1.1 ความหมายการมีส่วนร่วม

ปารีชาติ วลัยเสถียร และคณะ (2543 : 138) ได้สรุปความหมายของการมีส่วนร่วม ในลักษณะที่เป็นกระบวนการของการพัฒนาว่า หมายถึง การให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมใน กระบวนการ ตั้งแต่เริ่มจนถึงสิ้นสุดโครงการ โดยการให้โครงการดังกล่าวจะต้องมีความสอดคล้องกับ วิถีชีวิต และวัฒนธรรมของชุมชน

รีดเดอร์ (Reeder,1974 อ้างถึงใน ณัฐภาพ ขมจินดา, 2551 : 8) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ว่า การมีส่วนร่วมหมายถึงการมีส่วนร่วมในการ ปะทะสังสรรค์ทางสังคม ซึ่งรวมทั้งการมีส่วนร่วมของปัจเจกบุคคลและการมีส่วนร่วมของกลุ่ม

เมตต์ เมตต์การุณจิต (2547: 7) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมไว้ว่า การบริการราชการที่เจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานของรัฐ ได้เปิดโอกาสให้ประชาชนหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจทางการบริหารและดำเนินงานของรัฐทั้งทางตรงและทางอ้อม เพื่อที่จะตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน

นรินทร์ชัย พัฒนพงศา (2547: 64) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมไว้ว่า การกระจายโอกาสให้บุคคลมีส่วนร่วม และการบริหารเกี่ยวกับการตัดสินใจในเรื่องต่างๆ รวมทั้ง การจัดสรรทรัพยากร ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ โดยการให้ข้อมูลแสดงความคิดเห็น ให้คำแนะนำปรึกษา ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ รวมตลอดจนการควบคุมโดยตรงจากบุคคล

Keith, Davi. (1972 อ้างถึงใน ศเนติ พاجرทิศ, 2547 : 10) ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วม หมายถึง การเกี่ยวข้องทางจิตใจและอารมณ์ของบุคคลหนึ่งในสถานการณ์กลุ่ม ซึ่งผลของการเกี่ยวข้องดังกล่าวเป็นเหตุเร้าใจให้กระทำให้บรรลุจุดมุ่งหมายของกลุ่มนั้นกับทั้งทำให้เกิดความรู้สึกรับผิดชอบกับกลุ่มดังกล่าวด้วย

วิลเลียม (William, 1976 อ้างถึงใน สุภาภรณ์ หรั่งหอด, 2551 : 9) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับ ความหมายการมีส่วนร่วมของประชาชนว่า การพัฒนาแบบมีส่วนร่วม คือ กระบวนการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานพัฒนา ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ แก้ไขปัญหาของตนเอง เน้นการมีส่วนร่วมกับการให้วิทยากรที่เหมาะสม

สรุป การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีบทบาทหรือมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องตลอดกระบวนการในการดำเนินการพัฒนา ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ แก้ไขปัญหา และร่วมรับผลประโยชน์ จะด้วยความสมัครใจหรือการชักชวนจากผู้ที่เกี่ยวข้อง

1.1.2 รูปแบบและลักษณะของการมีส่วนร่วมของประชาชน

United Nation (อ้างถึงใน สาลินี อ่อนวงษ์, 2551: 27) ได้อธิบายรูปแบบการมีส่วนร่วมไว้ ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมแบบเป็นไปเอง ซึ่งเป็นโครงการอาสาสมัครหรือการรวมตัวกันเอง เพื่อแก้ไขปัญหาของตนเอง โดยเป็นการกระทำที่ไม่ได้รับการช่วยเหลือจากภายนอก ซึ่งเป็นรูปแบบที่เป็นเป้าหมาย
2. การมีส่วนร่วมแบบชักนำ ซึ่งเป็นการเข้าร่วมโดยความต้องการความเห็นชอบหรือสนับสนุน โดยรัฐบาล ซึ่งเป็นรูปแบบทั่วไปของประเทศกำลังพัฒนา
3. การมีส่วนร่วมแบบบังคับ ซึ่งเป็นผู้มีส่วนร่วมภายใต้การดำเนินงานตามนโยบายของรัฐบาล ภายใต้การจัดการโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือ โดยการบังคับ โดยตรง รูปแบบนี้

เป็นรูปแบบที่ผู้กระทำได้รับผลในทันที แต่จะไม่ได้ผลในระยะยาวและมักจะมีผลเสียที่ไม่ได้รับ
การสนับสนุนจากประชาชนในที่สุด

อิระวัซร์ จันทรประเสริฐ (2541: 83) ได้กล่าวถึงลักษณะการมีส่วนร่วมไว้
ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในลักษณะตัวบุคคล ให้ความสำคัญกับปัจเจกบุคคลที่เข้ามามี
ส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ
2. การมีส่วนร่วมในลักษณะของกลุ่ม ขบวนการ มุ่งสร้างพื้นฐานอำนาจจาก
การสร้างกลุ่ม และ โครงสร้างภายในหน่วยงาน
3. การมีส่วนร่วมในลักษณะโครงการ ให้ความสำคัญที่การจัดโครงการอัน
ก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมที่ดี โดยเน้นกลุ่มเป้าหมาย การถ่ายทอดระบบเทคนิคความรู้ การกระจาย
อำนาจสู่ประชาชน

4. การมีส่วนร่วมในลักษณะสถาบัน ให้ความสำคัญในแง่การก่อให้เกิดการ
เปลี่ยนแปลงสถาบัน มีการถ่ายทอดหรือขยายโครงสร้างทางอำนาจของกลุ่มผลประโยชน์และชนชั้น
ทางสังคม

5. การมีส่วนร่วมในลักษณะนโยบาย เน้นเรื่องการยอมรับหลักการมีส่วนร่วม
ร่วมของประชาชน และผู้เสียเปรียบในสังคม แล้วนำมากำหนดนโยบายและแผนงานระดับชาติ

सानิตย์ บุญชู (2525) ได้กล่าวถึงลักษณะของการมีส่วนร่วมว่าสามารถแบ่ง
ได้ ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา จะทำให้ผู้ที่
เกี่ยวข้องกับปัญหาสามารถเรียนรู้และวิเคราะห์ปัญหาด้วยตนเอง มองเห็นสาเหตุของปัญหาได้
ชัดเจนมากขึ้น

2. การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม จะทำให้เกิดการเรียนรู้ใน
การวางแผน การแสวงหาทรัพยากรหรือความช่วยเหลือ มีส่วนร่วมในการกำหนดทางเลือกในการ
แก้ปัญหา

3. การมีส่วนร่วมในการลงทุนและปฏิบัติงาน จะสร้างความรู้สึกเป็นเจ้าของ
ร่วมกัน ได้เรียนรู้การปฏิบัติงานอย่างใกล้ชิด และเมื่อเห็นประโยชน์ก็จะสามารถดำเนินการได้ด้วย
ตนเอง

4. การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล จะทำให้บุคคลได้ตระหนัก
ว่ากิจกรรมที่ตนมีส่วนร่วมนั้นดีหรือไม่เพียงใด ควรดำเนินการต่อไปอย่างไร ทำให้เกิดการเรียนรู้
ซึ่งจะส่งผลถึงการดำเนินการในโอกาสต่อไป

วรรณิการ์ ภูมิงส์พิทักษ์ (2540: 14) ได้กล่าวถึงลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ 4 ลักษณะ คือ 1) ร่วมคิด 2) ร่วมวางแผน 3) ร่วมปฏิบัติการ และ 4) ร่วมติดตามและประเมินผล

1. การมีส่วนร่วมระดับปัจเจกบุคคล (case work participation) คือ การร่วมพิจารณา ร่วมคิดร่วมตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติ ร่วมประเมินผลในการแก้ไขปัญหาของตัวเอง
2. การมีส่วนร่วมระดับกลุ่ม (group work participation) หรือ ชุมชน คือ ร่วมคิด ริเริ่มในสิ่งใหม่ ร่วมทำสิ่งที่ต้องการ ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติกิจกรรม ร่วมวิเคราะห์วินิจฉัย แก้ไขปัญหาร่วมประเมินผลข้อดีข้อเสียและร่วมรับผลประโยชน์ทั้งที่เป็นส่วนรวมและส่วนตน
3. การมีส่วนร่วมระดับการพัฒนาชุมชน (community development participation) เป็นการพัฒนาที่ยึดศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ ให้ทุกคนเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา และสร้างสรรค์สิ่งที่ดีในชุมชนต้องการ เป็นการพัฒนาชุมชนเพื่อชุมชน
4. การมีส่วนร่วมระดับนโยบายสังคม (social policy) ร่วมเรียกร้อง ร่วมผลักดัน ร่วมแสดงความคิดเห็น ร่วมเสนอแนะ ในการกำหนดนโยบายตามที่ตนเองต้องการให้มีหรือให้เป็นไปตามที่คาดหวังเอาไว้ ทั้งรูปแบบ วิธีการปฏิบัติ ขั้นตอน กระบวนการต่าง ๆ เพื่อตอบสนองความต้องการ ที่แท้จริงของตน หรือของกลุ่ม ชุมชน สังคมที่ตนอาศัยอยู่ โดยสรุปแล้ว ลักษณะของการมีส่วนร่วม ต้องให้ความสำคัญทุกขั้นตอนของการทำงาน ได้แก่
  - 4.1 ร่วมริเริ่ม คือ เป็นผู้ริเริ่มให้การดำเนินงาน โครงการต่าง ๆ ที่จะก่อให้เกิดการพัฒนาเป็นผู้อยู่ในกลุ่มที่เริ่มก่อตัว
  - 4.2 ร่วมนำทางความคิด คือ ร่วมเป็นผู้นำทางความคิด ทางการกระทำ ทางการกระตุ้นสมาชิกให้เห็นถึงความสำคัญของกิจกรรมที่จะทำ
  - 4.3 ร่วมเป็นกรรมการและร่วมเป็นสมาชิก คือ เป็นผู้ร่วมอยู่ในคณะทำงานทุกขั้นตอน
  - 4.4 ร่วมชักชวน คือ เป็นผู้ร่วมแนะนำให้ผู้อื่นเห็นประโยชน์ที่จะได้รับ
  - 4.5 ร่วมประชุม คือ เข้าร่วมประชุมหาแนวทาง หรือวางแผนงานและวางแผนนโยบาย
  - 4.6 ร่วมแสดงความคิดเห็น คือ ได้ร่วมแสดงความคิดเห็นต่าง ๆ ในแง่มุมต่าง ๆ
  - 4.7 ร่วมประสานงาน คือ ร่วมประสานงานกับผู้ที่เกี่ยวข้องหรือหน่วยงานองค์กรต่าง ๆ ที่ให้การสนับสนุน เงินทุน อุปกรณ์

- 4.8 ร่วมแรง คือ เข้าร่วมทำงานที่จะต้องออกแรงกายแรงใจ
ในการดำเนินการ
- 4.9 ร่วมออกเงิน คือ ร่วมสนับสนุนเงินทุนในบางครั้งที่เป็น
- 4.10 ร่วมออกวัสดุอุปกรณ์ คือ นำวัสดุที่ตนมีอยู่เข้าสมทบสนับสนุน
- 4.11 ร่วมประเมินผล คือ เข้าร่วมตรวจสอบในการดำเนินงาน
- 4.12 ร่วมติดตามผล คือ ติดตามผลการดำเนินงานตามโครงการทุก
ขั้นตอน
- 4.13 ร่วมดูแลรักษาและทำนุบำรุง หรือร่วมเป็นเจ้าของ
นอกจากนี้แล้วการมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมต่าง ๆ ก็ต้องมีส่วน
ร่วมในการพิจารณา แก้ไข ตัดสินใจร่วมกัน คือ 1) การค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา
ความต้องการของตนและพิจารณาแนวทางแก้ไข 2) การจัดลำดับความสำคัญของปัญหา การ
ตัดสินใจเลือกแนวทางแก้ไข และวางแผนหรือโครงการแก้ไขปัญหา 3) การปฏิบัติการแก้ไขปัญหา
ตามแผนและโครงการที่วางไว้ 4) การมีส่วนร่วมในการลงทุนและปฏิบัติงาน 5) การรับประโยชน์
จากโครงการ 6) การประเมินผลโครงการ 7) การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลงาน
- เจ แครี (J. Cary ; อ้างอิงจาก สาลินี อ่อนวงษ์; 2551: 29) กล่าวถึงลักษณะ
การมีส่วนร่วมตามบทบาทหน้าที่ไว้ ดังนี้
1. เป็นสมาชิก (Membership)
  2. เป็นผู้เข้าร่วมประชุม (Attendance at Meeting)
  3. เป็นผู้บริจาคเงิน (Financial Contribution)
  4. เป็นกรรมการ (Membership on Committees)
  5. เป็นประธาน (Leaders)
- จะเห็นได้ว่าลักษณะการมีส่วนร่วมจะแตกต่างกันไปตามวัตถุประสงค์จาก
ระดับบุคคลสถาบัน ไปถึงระดับนโยบาย ตามบทบาทหน้าที่ที่ตนเป็นอยู่ซึ่งอาจเป็นกรรมการหรือ
สมาชิกก็ตามแต่ ทั้งนี้ การมีส่วนร่วมย่อมเริ่มต้นจากเฉพาะตัวหรือปัจเจกบุคคล กล่าวคือ ต้องมีการ
ยอมรับไว้วางใจ เห็นด้วยก่อนจึงนำไปสู่ความร่วมมือร่วมใจลักษณะต่างๆ ที่กล่าวมาแล้ว ซึ่งจะ
ส่งผลถึงความสำเร็จของการมีส่วนร่วมในที่สุด

วรัทยา ธรรมกิตติภพ (2550: 9 -10) กล่าวถึงลักษณะการมีส่วนร่วม
ของประชาชนไว้ดังนี้

1. ระดับการมีส่วนร่วมสามารถแบ่งออกเป็น 6 ระดับ คือ การที่ไม่มีส่วน
  2. ร่วมเลย การมีส่วนร่วมเพียงในนาม การมีส่วนร่วมเพียงเล็กน้อย
- การมีส่วนร่วมอย่างเหมาะสมการมีส่วนร่วมมาก และการมีส่วนร่วมในอุดมคติ
3. ชนิดของการมีส่วนร่วมแบ่งออกเป็น 9 ชนิด
    - 3.1 การบังคับร่วม ประชาชนเข้าร่วมเพราะการขู่เข็ญหรือการบังคับ
    - 3.2 การมีส่วนร่วมโดยการผลักดัน ประชาชนมีส่วนร่วมเพราะถูก
ผลักดันจากผู้มีส่วนร่วมได้เสียจากโครงการ
    - 3.3 การมีส่วนร่วมโดยมีเงื่อนไขหรือกลอุบาย ประชาชนเข้าร่วมเพราะ
ถูกจ้างให้มีส่วนร่วมในกิจกรรมซึ่งไม่ได้เป็นกิจกรรมที่แก้ไขปัญหาของตน
    - 3.4 การพูดข้างเดียว เป็นการสื่อสารแบบข้างเดียว โดยไม่ให้ประชาชน
มีการเจรจาต่อรอง ซึ่งมักดำเนินการผ่านสื่อมวลชน
    - 3.5 การถามและการตัดสินใจของประชาชน ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ
แต่ไม่ได้รับประกันว่าความคิดเห็นนั้นได้รับการพิจารณาในการวางแผนและการดำเนินโครงการ
    - 3.6 การนำไปสู่ความสงบ ขอให้ประชาชนแสดงความคิดเห็น และ
ข้อเสนอแนะเพื่อประโยชน์ในการวางแผน และการบริหาร โครงการ แต่การตัดสินใจและการคงอยู่
ยังคงเป็นสิทธิของผู้บริหารโครงการ
    - 3.7 การจับมือกัน ประชาชนเข้าร่วมตั้งแต่การกำหนดโครงการ และ
การดำเนินโครงการ โดยปัญหาและประเด็นต่าง ๆ จะได้รับการแก้ไขด้วยการเจรจาต่อรองและ
การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างเสรี
    - 3.8 เสี่ยงประชาชน ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของประชาชนมี
น้ำหนักในกระบวนการตัดสินใจ ประชาชนสามารถกำหนดและประเมินผลโครงการได้
    - 3.9 เสี่ยงประชาชน คือ กฎหมาย ถ้าประชาชนมีความเข้มแข็งก็สามารถ
ตัดสินใจในโครงการด้วยตนเอง

สรุปได้ว่า ลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนนั้น ประชาชนจะต้อง
รับรู้ข่าวสารรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับโครงการ มีการปรึกษาหารือเพื่อสร้างความเข้าใจการร่วม
แสดงความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะ พร้อมรับฟังความคิดเห็นผู้อื่นและมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

มนัส สุวรรณ และคณะ (2546 : 44 – 46) ได้นำเสนอรูปแบบของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการกิจการสาธารณะของภาครัฐ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์ต่อการมีส่วนร่วมมากที่สุด สามารถกระทำได้ใน 5 รูปแบบ ดังนี้

1. การรับรู้ข่าวสาร หมายถึงการมีส่วนร่วมในรูปแบบนี้ ประชาชนในพื้นที่โครงการและผู้ที่จะได้รับผลกระทบ จะต้องได้รับแจ้งให้ทราบรายละเอียดของโครงการที่จะดำเนินการและผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้น ทั้งนี้การได้รับข่าวสารดังกล่าวต้องได้รับก่อนการตัดสินใจดำเนินโครงการ

2. การปรึกษาหารือ หมายถึงการมีส่วนร่วมในลักษณะการปรึกษาหารือระหว่างผู้ดำเนินโครงการกับประชาชนที่มีส่วนได้เสียโดยตรง ทั้งนี้เพื่อเป็นการรับฟังความคิดเห็นและตรวจสอบข้อมูลเพิ่มเติม นอกจากนี้ยังเป็นการสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการให้ประชาชนได้ทราบและรับข้อเสนอแนะเพื่อประกอบการตัดสินใจ

3. การประชุมรับฟังความคิดเห็น หมายถึงการมีส่วนร่วมที่ผู้ดำเนินโครงการกับประชาชนผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จะได้ทำความเข้าใจร่วมกันด้วยเหตุผล

4. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ หมายถึง การมีส่วนร่วมในรูปแบบนี้ถือเป็นเป้าหมายสูงสุดของการมีส่วนร่วมของประชาชนในทางปฏิบัติจริง การดำเนินโครงการซึ่งมักดำเนินการในรูปแบบคณะกรรมการจะต้องมีตัวแทนของประชาชนร่วมเป็นคณะกรรมการด้วย

5. การใช้กลไกทางกฎหมาย รูปแบบนี้ แม้จะไม่ใช่วิธีแบบการมีส่วนร่วมของการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยตรง แต่เป็นลักษณะของการเรียกร้องสิทธิหรือการใช้สิทธิของประชาชนเมื่อเห็นว่าเกิดความโปร่งใสและความไม่เป็นธรรมเกิดขึ้นในการดำเนินการโครงการ

บวรศักดิ์ อุวรรณโณ (2546: 61) ได้สรุปลักษณะการมีส่วนร่วม 5 ประการสำคัญ ดังนี้

1. ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการรับรู้ความเป็นไปของการบริการราชการแผ่นดินทั้งฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหาร และฝ่ายตุลาการมากขึ้น

2. การให้ประชาชนมีสิทธิร่วมกันคิดกับองค์กรทั้งหลายที่รัฐธรรมนูญตั้งขึ้น ไม่ใช่ให้องค์กรเหล่านั้นตัดสินใจโดยไม่ฟังเสียงประชาชน

3. การให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจร่วมกับองค์กรของรัฐ

บางเรื่อง

4. การให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการลงมือกระทำบางสิ่งบางอย่าง ร่วมกับองค์กรของรัฐที่รัฐธรรมนูญตั้งขึ้น

5. การให้ประชาชนร่วมในการตรวจสอบองค์กร ที่ใช้อำนาจรัฐไม่ว่าจะเป็นฝ่ายการเมือง หรือระบบราชการประจำ

สรุป รูปแบบและลักษณะการมีส่วนร่วม คือการมีส่วนร่วมในกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง โดยรูปแบบการมีส่วนร่วมดังกล่าว อาจจะเป็น โดยการรวมตัวกันเอง โดยการสนับสนุนหรือชักนำจากบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้อง โดยการบังคับให้มีส่วนร่วมจากผู้ที่เกี่ยวข้องในกิจกรรมดังกล่าว สำหรับลักษณะของการมีส่วนร่วมที่สำคัญได้แก่ การมีส่วนร่วมในการวางแผน การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ และการมีส่วนร่วมประเมินผล

1.1.3 ความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชน

Romos and Fletcher (1982 อ้างถึงใน สุกควดี ธนสีลังกูร, 2545: 16) กล่าวถึงความสำเร็จของการมีส่วนร่วมของประชาชน คือ

1. เป็นเครื่องชี้ว่า การตัดสินใจของรัฐบาลมาจากความต้องการของประชาชน
  2. เพิ่มความรับผิดชอบและความสามารถในการตรวจสอบได้ของรัฐที่มีต่อประชาชน
  3. ช่วยในการสร้างแผนต่าง ๆ ที่ดีกว่าเดิม
  4. เพิ่มความสำเร็จในการปฏิบัติงาน
  5. สร้างการสนับสนุนให้แก่หน่วยวางแผน
- ไพโรจน์ สุขสัมฤทธิ์ (2531) ได้กล่าวไว้ว่าความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชน เมื่อมองในแง่ของการบริหารการพัฒนาจะพบว่า
1. จะช่วยให้ประชาชนยอมรับ โครงการมากขึ้นเนื่องจากโครงการที่ตรงกับปัญหาและความต้องการของประชาชน
  2. ประชาชนมีความรู้สึกผูกพันและรู้สึกเป็นเจ้าของ โครงการมากขึ้นเนื่องจาก เป็นโครงการที่ตรงกับและความต้องการของประชาชน
  3. การดำเนินโครงการจะราบรื่นได้รับความร่วมมือจากประชาชนมากขึ้น
  4. โครงการจะให้ประโยชน์แก่ประชาชนมากขึ้น และมีการระดมทรัพยากรเพื่อการพัฒนา
  5. จะช่วยพัฒนาขีดความสามารถของประชาชนมากขึ้น

Chapin (1977 อ้างถึงใน ชูชาติ ผิวสว่าง, 2548: 16) ได้กำหนดระดับความสำคัญในการมีส่วนร่วมกิจกรรมของสมาชิกในองค์กรชุมชน ดังนี้

1. มีความสนใจและร่วมประชุม ได้แก่ การให้ความสนใจติดตามข่าวสารต่าง ๆ ของส่วนรวม และการเข้าร่วมประชุม เสนอแนะต่าง ๆ ในที่ประชุมกิจกรรมของส่วนรวม การให้การสนับสนุนช่วยเหลือ เช่น การอุทิศเงิน เวลา ให้แก่ส่วนรวม

2. การเป็นสมาชิกและกรรมการ ได้แก่ การอุทิศแรงงานในการทำกิจกรรมของส่วนรวม โดยการสมัครเป็นสมาชิก

3. การเป็นเจ้าหน้าที่ ได้แก่ การยอมรับใช้ในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ตามที่ได้รับมอบหมายจากผู้มีอำนาจสั่งการ

สมยศ ทุงหว่า (2534) กล่าวถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งสรุปได้ว่า เป็นการเสริมสร้างให้ประชาชนพึ่งตนเอง ช่วยให้มีการรวมกลุ่มกับทำกิจกรรมเพื่อแก้ไข ปัญหาของเขาจะทำให้ทันคนมีอำนาจต่อรองมากขึ้น ทั้งทางเศรษฐกิจ และการเมือง ซึ่งจะพัฒนาประชาธิปไตย โครงสร้างสังคม การเมือง และเศรษฐกิจของประเทศในที่สุด

วันชัย วัฒนศัพท์ (2544 : 7 - 10) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมไว้ 8 ประการ คือ

1. เพิ่มคุณภาพของการตัดสินใจ บ่อยครั้งที่กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน ก่อให้เกิดการพิจารณาทางเลือกใหม่แทนวิธีการที่ได้เคยใช้กันมาในอดีต สาธารณชนมักจะมีข้อมูลที่สำคัญ ซึ่งทำให้เกิดความแตกต่างในการที่จะนำไปสู่กระบวนการตัดสินใจ ก่อให้เกิดความแตกต่างระหว่างโครงการที่ประสบความสำเร็จและไม่ประสบความสำเร็จ

2. การลดค่าใช้จ่ายและการสูญเสียเวลา การมีส่วนร่วมของประชาชนสามารถเกิดผลใน การยอมรับอย่างสูง ต่อการตัดสินใจ โดยกลุ่ม ซึ่งมีส่วนได้ส่วนเสียในการตัดสินใจนั้นๆ ในการนี้จะช่วยลดความขัดแย้งระหว่างการนำไปปฏิบัติ ทำให้เกิดการประหยัดค่าใช้จ่าย

3. การสร้างฉันทามติ การมีส่วนร่วมของประชาชนสามารถที่จะสร้างข้อตกลงที่มั่นคงและยืนยาว

4. การเพิ่มความง่ายต่อการนำไปปฏิบัติ การมีส่วนร่วมทำให้คนเรามีความรู้ถึงความเป็นเจ้าของการตัดสินใจ และเมื่อได้ร่วมตัดสินใจแล้ว เขาย่อมต้องการเห็นสิ่งนั้นนำไปปฏิบัติได้ กลุ่มปัจเจกชนอาจจะรู้สึกกระตือรือร้น ในการที่จะช่วยให้เกิดผลในทางปฏิบัติ

5. การหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้าในกรณีที่น่ากลัวที่สุด กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนก่อให้เกิดโอกาสที่ผู้กระตือรือร้นแสดงความต้องการของกลุ่ม สามารถลดการเผชิญหน้าอย่างรุนแรงที่อาจจะเป็นไปได้

6. การดำรงไว้ซึ่งความน่าเชื่อถือและความชอบธรรม วิธีทางที่จะนำไปสู่ความชอบธรรมและการดำรงของความชอบธรรม คือ จะต้องใช้กระบวนการที่มีความโปร่งใสและน่าเชื่อถือต่อสาธารณชน ซึ่งทำให้สาธารณชนมีส่วนร่วม

7. ความคาดคะเนความหวงกลัวของประชาชน และคำนิยามของสาธารณชน

8. การพัฒนาความเชี่ยวชาญและความคิดสร้างสรรค์ของสาธารณชน สิ่งสำคัญของการมีส่วนร่วม คือ การให้การศึกษาต่อสาธารณชนที่ดีขึ้น และการมีส่วนร่วมของประชาชนยังเป็นเวทีการฝึกที่มีประสิทธิภาพของผู้นำท้องถิ่น

Misra (อ้างถึงใน เจตน์ มงคล, 2547 : 11) กล่าวว่า ในประเทศกำลังพัฒนา การกระจายอำนาจมักไม่ได้รับการยอมรับจากผู้ที่มีอำนาจในส่วนกลาง และมักมีคำกล่าวว่าการรวมอำนาจมาซึ่งภาวะสมบูรณาธิปไตย และจะทำลายการมีส่วนร่วมของประชาชนซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่สุดของการพัฒนา อย่างไรก็ตามยังมีผู้กล่าวว่า การกระจายอำนาจอย่างสมบูรณก็นำมาซึ่งภาวะอนาธิปไตย โดยเฉพาะประเทศที่กำลังพัฒนาที่ต้องการความเป็นปึกแผ่นของชาติจะกระจายอำนาจได้ยาก การกระจายอำนาจจะต้องเกิดจากประชาชนที่มีความรับผิดชอบ และความรับผิดชอบจะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อรัฐบาลมอบให้ประชาชน การมอบความรับผิดชอบให้แก่ประชาชนปกครองตนเองจึงเป็นวิธีทางที่แน่นอนที่สุดที่จะทำให้ประชาชนเกิดความรับผิดชอบได้ ประชาชนจะได้มีข้อผูกมัดในสิ่งที่พวกเขาทำและเรียนรู้สิ่งต่างๆ ด้วยตนเอง ฉะนั้นในแต่ละประเทศจึงต้องแสวงหาจุดสมดุลเชิงพลวัต (dynamic balance) ระหว่างการกระจายอำนาจและการรวมอำนาจ ดังนั้นการพัฒนาจึงเป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงของสังคมในทุกๆ ด้าน ทั้งจากด้านบน ด้านล่าง และด้านข้างการให้ทุกคนที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมจึงเป็นเรื่องสำคัญ

ประภาพร ศรีสถิตย์ธรรม, 2543 : 17-18) กล่าวว่า ความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชน เมื่อมองในแง่ของการบริหารงานพัฒนา จะพบว่า

1. จะช่วยทำให้ประชาชนยอมรับโครงการมากขึ้น เนื่องจากเป็นโครงการที่ตรงกับปัญหาและความต้องการของประชาชน

2. ประชาชนจะมีความรู้สึกผูกพัน รู้สึกเป็นเจ้าของโครงการมากขึ้น เนื่องจากเป็นโครงการที่ตรงกับปัญหาและความต้องการของประชาชน

3. การดำเนินโครงการจะราบรื่นได้รับความร่วมมือจากประชาชนมากขึ้น

4. โครงการจะให้ประโยชน์แก่ประชาชนมากขึ้นและมีการระดมทรัพยากร เพื่อพัฒนามากขึ้น

5. จะช่วยพัฒนาขีดความสามารถของประชาชนมากขึ้น

สรุป ความสำคัญของการมีส่วนร่วมเป็นการเสริมสร้างความรับผิดชอบ และความสามารถของประชาชนในการดำเนินกิจกรรม/โครงการ จนเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของ โครงการ/กิจกรรม ตั้งแต่กระบวนการวางแผน การดำเนินการ และการประเมินผล แล้วประสบผลสำเร็จ โดยเป็นที่ยอมรับ สามารถแก้ไขปัญหาตามที่ต้องการ และเกิดประโยชน์สูงสุด

1.1.4 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน

Chapin (1977 อ้างถึงใน สาลินี อ่อนวงษ์ , 2551: 30) ได้เสนอว่าระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยได้กำหนดระดับความสำคัญของการมีส่วนร่วมกิจกรรมของสมาชิกในองค์กรของชุมชนไว้ ดังนี้

1. มีความสนใจและเข้าร่วมประชุม ได้แก่ ให้ความสนใจติดตามข่าวสารต่าง ๆ ของส่วนรวม และการเข้าร่วมประชุม เสนอแนะต่าง ๆ ในที่ประชุมกิจกรรมของส่วนรวม
2. ในความสนับสนุนและช่วยเหลือ เช่น การอุทิศเงิน เวลา ให้แก่ส่วนรวม
3. เข้าเป็นสมาชิกหรือกรรมการ ได้แก่ การอุทิศแรงงานในการทำกิจกรรมของส่วนรวมโดยการสมัครเป็นสมาชิกหรือเป็นกรรมการชุมชน
4. เป็นเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน ได้แก่ การยอมรับใช้ในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ตามที่ได้รับมอบหมายจากผู้มีอำนาจสั่งการ

ซึ่งทั้งหมดนี้ สามารถดูจากลักษณะต่างๆ ที่แสดงออกคือ การเป็นสมาชิก กลุ่มการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ การบริหารทรัพยากรวัสดุอุปกรณ์ การเสียสละเวลา แรงกาย การเป็นสมาชิกของกรรมการ หรือเป็นผู้ดำเนินการในกิจกรรมนั้น ๆ โดยตรง

เพิ่มศักดิ์ มกรากิรมย์ (2542: 11) ได้แยกการมีส่วนร่วมไว้หลายระดับ ตามความหนักของการเกี่ยวข้องคือ

1. แบบการจัดการคนให้เข้าร่วม คัดลอกจากตัวแทนของประชาชน ไม่ได้มีการเลือกตั้ง และไม่มีอำนาจอะไร
2. แบบตอบสนองหรือค่อยเป็นค่อยไป ผู้เชี่ยวชาญจากส่วนกลางบอกว่า จะต้องทำอะไร ไม่มีการสะท้อนความเห็นจากประชาชน
3. แบบขอคำปรึกษาหารือ องค์กรภายนอกเป็นผู้ระบุปัญหาและกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูลและควบคุมการวิเคราะห์ข้อมูล โดยไม่ได้รับฟังความคิดเห็นของประชาชน

4. แบบการร่วมตามหน้าที่หรือภารกิจที่กำหนดให้ ประชาชนอาจมีส่วนร่วม โดยรวมเป็นกลุ่ม เพื่อช่วยวิเคราะห์ปัญหาตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ประชาชนอาจมีการเข้าร่วมอย่างแข็งขัน ร่วมตัดสินใจ แต่คำตอบหลักสุดท้ายมักกำหนดไว้ล่วงหน้าแล้ว โดยหน่วยงานภายนอก

5. แบบแข็งขัน ร่วมในการวิเคราะห์ และพัฒนาแผนปฏิบัติการและศักยภาพของกลุ่มองค์กรท้องถิ่น โดยกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน ใช้วิธีการที่หลากหลายจากหลายสาขา

6. แบบสมัครใจทำเอง ประชาชนเป็นผู้คิดริเริ่มได้อย่างอิสระ ประชาชนอาจติดต่อประสานหน่วยงานภายนอกมาช่วยแนะนำ โดยยังสามารถควบคุมการจัดการและใช้ทรัพยากรได้

Kasperson และ Brcitbat (1974 อ้างถึงใน ไชยชนะ สุทธิจรชัย , 2553: 17) ได้เสนอมาตรวัดระดับแรกของการจำแนกว่า การกระทำอะไรจึงจะถือว่าเป็นการมีส่วนร่วมหรือไม่ถือว่าเป็นการมีส่วนร่วม ซึ่งผลสรุปได้ 3 ประการ คือ

1. การกระทำโดยแต่ละบุคคล มิใช่เป็นการกระทำโดยกลุ่มซึ่งอาจทำให้การวิเคราะห์หรือได้ข้อมูลที่ไม่ถูกต้อง เพราะการแสดงออกของแต่ละบุคคลในกระบวนการมีส่วนร่วม นั้น จะเห็นได้ถึงค่านิยม ความรับรู้ และพฤติกรรมของแต่ละบุคคล กล่าวคือ กริยาที่ถือว่าเป็นส่วนร่วมก็คือ กริยาที่มีการแสดงต่อผลของการกระทำนั้น โดยตรงของแต่ละบุคคล

2. ความหนาแน่นของการกระทำ ซึ่งแสดงออกโดยการร่วมกระทำที่บ่อยครั้ง ระยะเวลาของกิจกรรมที่ยาวนานหรือมีความผูกพัน และมีแรงจูงใจการกระทำ

3. คุณภาพของการเข้าร่วม ซึ่งดูจากผลและผลกระทบของการกระทำในเบื้องต้น เช่น ความรับผิดชอบ การตัดสินใจ การเปิดกว้างขวางยอมรับความสามารถ และความคิดเห็นมีการทำการประเมินผล

อำพล พรอารักษ์สกุล (2544: 15) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน มี 3 ระดับ คือ

1. ประชาชนมีระดับการมีส่วนร่วมสูง คือ ประชาชนได้มีส่วนร่วมตั้งแต่เริ่มหาปัญหาตัดสินใจ เลือกแนวทางแก้ปัญหา ปฏิบัติกิจกรรมและประเมินผลกิจกรรมที่ทำ กล่าวคือ ประชาชนเป็นผู้ดำเนินกิจกรรมเองทั้งหมด

2. ประชาชนมีระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง คือ ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมเพียงบางส่วนของกิจกรรม เช่น ได้รับการบอกเล่าหรือปรึกษาในกิจกรรมใด กิจกรรมหนึ่งซึ่งบางเรื่องประชาชนไม่ได้มีส่วนร่วมตั้งแต่ริเริ่มต้นของกิจกรรม

3. ประชาชนมีระดับการมีส่วนร่วมน้อยหรือไม่มีส่วนร่วมเลย คือ กิจกรรมต่างๆ ที่จะกระทำขึ้น ประชาชนไม่มีส่วนร่วมเลย ประชาชนเป็นผู้ฟัง รอรับคำสั่งเป็นผู้รับบริการเท่านั้น รายละเอียดของกิจกรรมในขั้นตอนต่างๆ นั้น ประชาชนไม่มีส่วนร่วม

สรุป ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนคือเกณฑ์ที่บ่งชี้ถึงการมีบทบาทหรือการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินการกิจกรรมกับสมาชิกในองค์กรหรือในชุมชน เช่น การให้ความสนใจและเข้าร่วมประชุม การให้ความสนับสนุนและช่วยเหลือ การเข้าเป็นสมาชิกหรือกรรมการ และการเป็นเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน ในกิจกรรมดังกล่าว

1.1.5 ปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชน

Parson (อ้างถึงใน สมบัติ บินตะลุ , 2552: 27) ได้อธิบายว่าการกระทำของมนุษย์ (Action of Anyone) จะขึ้นอยู่กับ

1. บุคลิกภาพของแต่ละกลุ่ม
2. ระบบสังคมที่บุคคลนั้นเป็นสมาชิก
3. วัฒนธรรม ในสังคมที่บุคคลนั้นเป็นสมาชิก และวัฒนธรรมนี้จะเป็นตัวกำหนดความคิด ความเชื่อ ค่านิยมของบุคคล

World Health Organization (1981 อ้างถึงใน สุภาวดี ธนสีลังกูร, 2545: 21) ได้เสนอปัจจัยพื้นฐานในการระดมการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ 3 ประการ คือ

1. ปัจจัยสิ่งของจิตใจ จากสภาพความเป็นจริงของชาวชนบทที่จะเข้าร่วมในกิจกรรมหนึ่ง ๆ ทั้งในแง่ของการร่วมแรง ร่วมทรัพยากร หรืออื่น ๆ นั้น มีเหตุผล 2 ประการคือ การมองเห็นว่าตนจะได้ผลประโยชน์ตอบแทนในสิ่งที่ทำลงไป ซึ่งถือเป็นเรื่องของการกระตุ้นให้เกิดมีสิ่งจูงใจ ประการที่สอง การที่ได้รับการบอกกล่าว หรือชักชวนจากเพื่อนให้เข้าร่วมโดยมีสิ่งจูงใจเป็นตัวนำ ซึ่งถือเป็นเรื่องของการก่อให้เกิดมีสิ่งจูงใจ

2. ปัจจัยโครงสร้างของช่องทางในการเข้ามีส่วนร่วม เนื่องจากการเข้ามีส่วนร่วมไม่ได้มีการจัดรูปแบบความสัมพันธ์ที่เหมาะสม เช่น ภาวะผู้นำ กฎระเบียบ แบบแผน และลักษณะการทำงานทำให้ประชาชนบางส่วนไม่เห็นช่องทางที่จะเข้ามามีส่วนร่วมได้ ดังนั้น พื้นฐานด้านโครงสร้างของช่องทางจึงควรมีลักษณะ ดังนี้

- เปิดโอกาสให้ทุก ๆ คน ทุก ๆ กลุ่ม ในชุมชนมีโอกาสเข้าร่วมในชุมชน มีโอกาสเข้าร่วมในการพัฒนารูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง ทั้งที่เป็นการเข้าร่วมในรูปแบบของตัวแทนหรือเข้าร่วมโดยตรงก็ได้

- มีเวลากำหนดที่ชัดเจน เพื่อให้เข้าผู้เข้าร่วมสามารถกำหนดเงื่อนไขของตนเองได้ตามสภาพความเป็นจริงของตนเอง

- กำหนดลักษณะของกิจกรรมให้แน่นอนว่าจะทำอะไร

3. ปัจจัยอำนาจในการส่งเสริมกิจกรรมของการมีส่วนร่วม กิจกรรมการมีเป้าหมาย วิธีการ หรือผลประโยชน์ของกิจกรรมได้เพราะต้องขึ้นอยู่กับข้อกำหนด และการจัดสรรของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งจุดนี้เองเป็นเงื่อนไขที่ไม่อาจก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมที่แท้จริงได้

ซูเกียรติ ภัยลี (2536: 19 - 21) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมซึ่งประกอบด้วยปัจจัยต่าง ๆ โดยสรุปได้ดังนี้ คือ

1. ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ เพศ
2. ปัจจัยด้านสังคมและเศรษฐกิจ ได้แก่ การศึกษา ขนาดครอบครัว อาชีพ รายได้ การเป็นสมาชิกกลุ่ม และความยาวนานในการอยู่อาศัย
3. ปัจจัยด้านการติดต่อสื่อสาร ได้แก่ การติดต่อสื่อสารมวลชน และสื่อ

บุคคล

นิรันดร์ จงวุฒิเวศน์ (2527: 17) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมไว้

ดังนี้

1. ศรัทธาที่มีต่อความเชื่อถือบุคคลสำคัญและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การลงแขก การบำเพ็ญประโยชน์ การสร้างโบสถ์วิหาร
2. ความเกรงใจที่มีต่อบุคคลที่เคารพนับถือ หรือมีเกียรติยศ ตำแหน่งทำให้ประชาชนเกิดความเกรงใจที่จะมีส่วนร่วมด้วย ทั้ง ๆ ที่ยังไม่มีความศรัทธา หรือความเต็มใจอย่างเต็มเปี่ยมที่จะกระทำ เช่น ผู้ใหญ่ออกปากขอแรง ผู้น้อยก็ช่วยออกแรง
3. อำนาจบังคับที่เกิดจากบุคคลที่มีอำนาจเหนือกว่า ทำให้ประชาชนถูกบีบบังคับให้มีส่วนร่วมในการกระทำต่าง ๆ เช่น บิบบังคับให้ทำงานเยี่ยงทาส ฯลฯ

อนุภาพ ธีรลาภ (2528: 25 - 26) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ ดังนี้

1. ความเกรงใจผู้ที่มีสถานภาพที่สูงกว่า
2. ความต้องการการเป็นกลุ่มพวก
3. ความเชื่อถือในตัวผู้นำ
4. ความใกล้ชิดกับเจ้าหน้าที่รัฐ
5. การคำนึงถึงผลประโยชน์ตอบแทน
6. การยอมรับแบบอย่าง
7. ความไม่พอใจต่อสภาพแวดล้อม
8. การยอมรับในอำนาจรัฐ

9. ฐานะเศรษฐกิจ

จะเห็นได้ว่า ปัจจัยที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการบริหารงาน ได้แก่ ปัจจัยด้านบุคคล ปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจในการบริหารงาน ปัจจัยด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร การประชาสัมพันธ์ และปัจจัยด้านความเชื่อถือของประชาชนต่อผู้บริหารนั้น สามารถแยกปัจจัยที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน ออกเป็น 4 ปัจจัย ดังนี้

1. ปัจจัยด้านบุคคล หมายถึง ปัจจัยที่เกี่ยวกับ เพศ อายุ อาชีพ รายได้ การศึกษาของประชาชนภายในเขตเทศบาลตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอถลางและจังหวัดอุดรดิตถ์ ที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป และมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในเขตการปกครองของอำเภอถลาง
2. ปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจในการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง วิธีการหรือมาตรการที่ส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอถลางและจังหวัดอุดรดิตถ์ ในการเผยแพร่ ความรู้ ความเข้าใจเรื่องการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านกฎหมาย ระเบียบ และข้อเทศบัญญัติ และมีการเข้าร่วมในกิจกรรมที่ทางองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดขึ้นตาม โอกาสต่าง ๆ เช่น การร่วมรณรงค์ต่อต้านยาเสพติด รณรงค์ป้องกันโรคไข้เลือดออก การฉีดวัคซีนป้องกันโรคโปลิโอ การแข่งขันกีฬาเยาวชน โครงการกิจกรรมต่าง ๆ เป็นต้น
3. ปัจจัยด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสารการประชาสัมพันธ์ หมายถึง วิธีการหรือมาตรการที่ส่งเสริม การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งเทศบาลตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบลไปยังประชาชนอย่างสม่ำเสมอ โดยการประชาสัมพันธ์จะมีรูปแบบและสื่อที่ใช้แตกต่างกันไป เช่น หอกระจายข่าวประจำหมู่บ้าน หอกระจายเสียงตามสาย จัดทำป้ายประชาสัมพันธ์ เอกสารแผ่นพับ จัดทำเวทีประชาคมท้องถิ่น ประชุมประชาชนชุมชนเพื่อนำมาเผยแพร่ประชาสัมพันธ์
4. ปัจจัยด้านความเชื่อถือของประชาชนต่อผู้บริหาร หมายถึง ความศรัทธาที่มีต่อความเชื่อถือบุคคลสำคัญหรือผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งเป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์กับประชาชนและเป็นผู้ประสานงานที่ดี ความซื่อสัตย์ของผู้บริหาร เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยยึดถือประโยชน์ของส่วนรวมเป็นสำคัญ และการบริหารงานที่ผ่านมาเป็นไปตามความต้องการของประชาชน มีความโปร่งใสตามหลักธรรมาภิบาล

Choen and Uphoff (1977: 17-19 อ้างถึงใน สมชาย อนันต์ศุภมมงคล 2549: 36) เสนอบริบทของการมีส่วนร่วมว่าในการพิจารณาการมีส่วนร่วม จะต้องคำนึงถึงสภาพแวดล้อม ดังนี้

1. ปัจจัยทางกายภาพและชีวภาพ
2. ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ
3. ปัจจัยทางด้านการเมือง
4. ปัจจัยทางสังคม
5. ปัจจัยทางด้านวัฒนธรรม
6. ปัจจัยทางประวัติศาสตร์

นอกจากนี้ Cohen and Uphoff (อ้างถึงใน ประภาพร ศรีสถิตย์ธรรม, 2543: 30-31) ยังได้เสนอเพิ่มเติมอีกว่ามีบุคคล 4 ฝ่าย ที่มีส่วนสำคัญในการมีส่วนร่วมในโครงการพัฒนา สิ่งแวดล้อมชนบท ประกอบด้วยประชาชนในท้องถิ่น ผู้นำท้องถิ่น เจ้าหน้าที่ของรัฐ และบุคคลภายนอก สำหรับการมีส่วนร่วมของประชาชนนั้น มีปัจจัยหลายอย่างที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วม ได้แก่

1. อายุและเพศ
2. สถานภาพในครอบครัว
3. ระดับการศึกษาสถานะภาพทางสังคม
4. อาชีพ
5. รายได้และทรัพย์สิน
6. ระยะเวลาในท้องถิ่นและระยะเวลาที่อยู่ใน โครงการ
7. พื้นที่ดินถือครองและสถานภาพการทำงาน

สรุป ปัจจัยการมีส่วนร่วม หมายถึง สิ่งที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินกิจกรรมขององค์กรหรือกลุ่มบุคคล ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และปัจจัยทางสังคม ประกอบด้วย การเป็นสมาชิกกลุ่ม ความยาวนานในการอยู่อาศัย การได้รับความรู้ การชักชวนจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ ความศรัทธาในผู้นำหรือผู้บริหาร

1.1.6 ปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชน

วิรัช วิรัชนิภาวรรณ (2530: 64 - 65) ได้กล่าวถึงปัญหาของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาว่า ประชาชนบางครั้งเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา เพราะเกิดจากความเกรงใจหรือการถูกบีบบังคับจากผู้มีอำนาจหรือภาครัฐ ควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นบ้าง มิใช่เพียงใช้แรงงานเพียงอย่างเดียว เจ้าหน้าที่ของรัฐเองได้ครอบงำและกำหนด

เป้าหมายการพัฒนาเอง ส่งผลให้ประชาชนปรับตัวเข้ากับวัฒนธรรมในการพัฒนาของระบบราชการไม่ได้ จึงเกิดการล้มเหลว เพราะแนวทางการพัฒนามีการวางแผนจากเบื้องบนมาก่อน

อุปสรรคและปัญหาของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาจำแนกออกเป็น 3 ระดับ

1. อุปสรรคที่เกิดจากหน่วยงานของรัฐ ซึ่งเป็นแหล่งรวมศูนย์อำนาจไม่ว่าจะเป็นด้านนโยบาย กระบวนการตัดสินใจ กระบวนการวางแผนและการดำเนินงาน อนึ่ง ทักษะคิค่านิยมและทักษะของเจ้าหน้าที่รัฐเคยชินต่อการกระทำและติดต่อสื่อสารในคนกลุ่มเดียวกันจึงใช้ภาษาเทคนิคของตนแล้วตีความว่าประชาชนต้องเข้าใจการดำเนินการประเมินผลโครงการเจ้าหน้าที่องค์กรของรัฐก็มีฐานความคิดว่า ตัวโครงการหรือกิจกรรมต้องบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้โดยไม่คำนึงถึงการพัฒนาคมนในชุมชนและเปิดโอกาสให้ประชาชนรับรู้หรือเกี่ยวข้องแต่อย่างใด ส่วนการปรับเปลี่ยนโยกย้ายตำแหน่งและประสิทธิภาพความรับผิดชอบต่องานพัฒนาของเจ้าหน้าที่รัฐก็ส่งผลกระทบอย่างรุนแรงต่อชุมชนโดยตรง

2. อุปสรรคที่เกิดจากชุมชน เนื่องจากการพัฒนาที่ผ่านมาชุมชนยังขาดความพร้อมและมีข้อบกพร่องในหลายประการ เช่น การขาดองค์กรท้องถิ่นที่เหมาะสมจึงขาดผู้อุทิศตนและเวลาแก่งานชุมชนอย่างเต็มที่ จนขาดทักษะการทำงาน ขาดการติดต่อสื่อสารที่นับเป็นอุปสรรคประชาชนได้รับความรู้ในเพียงพอ ก่อให้เกิดปัญหาสื่อความหมาย การทำความเข้าใจการขอความคิดเห็นและความคิดริเริ่มใหม่ ๆ อนึ่งความแตกต่างกันในกลุ่มชนและผลทางเศรษฐกิจในชุมชนก่อให้เกิดการแตกแยกทางความคิดค่อนข้างมากต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนา

3. อุปสรรคที่เกิดจากสังคม จะเกิดขึ้นในระดับความสัมพันธ์ของสังคมซึ่งพิจารณาได้ 3 ด้านคือ ด้านการเมือง ด้านกฎหมาย และระบบราชการ ซึ่งผลจากอุปสรรคทั้ง 3 ด้านจะส่งผลให้เกิดกิจกรรมการมีส่วนร่วมของประชาชนไม่ได้เป็นส่วนหนึ่งของแผนกิจกรรมทางราชการ

อาทร นุ่มนวล (2550: 65) ได้สรุปผลการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานของเทศบาลตำบลมะกอกเหนือ อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง โดยมีความเห็นเกี่ยวกับปัญหาของการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ ดังนี้

1. ปัญหาที่ประชาชนไม่มีส่วนร่วมในการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง เกิดจากปัญหาการทุจริตเลือกตั้ง ผู้สมัครมีคุณสมบัติไม่ตรงตามความต้องการ ไม่รู้จักผู้สมัครรับเลือกตั้ง และสถานที่ลงคะแนนเลือกตั้งไม่สะดวก กับไม่ทราบว่ามีเลือกตั้ง ตามลำดับ

2. ปัญหาที่ประชาชนไม่นำเสนอปัญหา หรือร้องเรียนไปยังเทศบาลหรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง เกิดจากปัญหาที่นำเสนอหรือร้องเรียนไปแล้วไม่ได้รับการแก้ไข การไม่ได้รับ

ความสะดวกเจ้าหน้าที่ในการร้องเรียนหรือนำเสนอปัญหา ไม่มีเวลา/ไม่สนใจที่จะร้องเรียน เทศบาลไม่มีความสามารถในการแก้ไขปัญหา และอื่น ๆ ตามลำดับ

3. ปัญหาที่ประชาชนตัดสินใจไม่มีส่วนร่วมในการตรวจสอบในฐานะของประชาชน เกิดจากเห็นว่าสมาชิกสภาเทศบาลทำหน้าที่ควบคุมการบริหารงานของผู้บริหาร และเจ้าหน้าที่แล้ว ไม่สามารถตรวจสอบได้เพราะข้อมูลรายละเอียดอยู่กับเจ้าหน้าที่ เห็นว่าเป็นเรื่องของทางราชการ ไม่เกี่ยวกับประชาชน ไม่มีความปลอดภัยในชีวิต และปัญหาอื่น ๆ ตามลำดับ

ศุภนิษฐ์ มัลลิกะมาลย์ (2543) เสนอไว้ว่า แนวความคิดการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาสอดคล้องกับแนวความคิดเรื่องการร่วมรับผิดชอบ (Share Responsibilities Concept) ซึ่งนำมาใช้ในประเทศที่พัฒนาแล้วบางประเทศ เช่น ญี่ปุ่น และเยอรมัน ซึ่งได้ใช้แนวทางความร่วมมือในการรับผิดชอบในการจัดการขยะมูลฝอย ทั้งภาครัฐส่วนกลาง ภาครัฐส่วนท้องถิ่น ภาคธุรกิจ และภาคประชาชน โดยได้เพิ่มเติมในกรณี การมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการจัดการมูลฝอยว่าควรมีกระบวนการ ดังนี้

1. ร่วมรับรู้ หมายถึง รับรู้สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนของตน รับรู้ถึงวิธีการจัดการเพื่อแก้ไขปัญหา ลดผลกระทบของปัญหาและป้องกันปัญหา

2. ร่วมคิดและร่วมแสดงความคิดเห็น เป็นผลสืบเนื่องมาจากการรับรู้ข้อมูลเมื่อประชาชนเกิดความตระหนัก แล้วยอมเป็นช่องทางที่จะให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมคิดและแสดงความคิดเห็นถึงวิธีการที่จะนำไปสู่การแก้ไขปรับปรุงป้องกันปัญหา การให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในขั้นตอนนี้อย่อนนำมา ซึ่งการมีส่วนร่วมในขั้นตอนต่อไป

3. ร่วมดำเนินการ เมื่อวิธีการที่จะนำไปสู่การแก้ไขปรับปรุงและป้องกันปัญหาเกิดจากการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชน ก็เท่ากับเป็นการยอมรับของพวกเขา ดังนั้นหากจะต้องให้พวกเขาเข้าร่วมดำเนินการตามกิจกรรมที่ได้มาแล้ว ความเป็นไปได้ย่อมมีมาก

4. ร่วมติดตามตรวจสอบความเข้มแข็งและความต่อเนื่องในการดำเนินการ ย่อมต้องอาศัยปัจจัยความร่วมมือของประชาชนในชุมชน ที่จะทำการติดตามและตรวจสอบว่าในการดำเนินการนั้น มีปัจจัยใดบ้างที่จะเป็นปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการ เพื่อจะได้แก้ไขได้ทันที

5. ร่วมรับผิดชอบความสำเร็จและความล้มเหลวของกิจกรรมหรือโครงการ ย่อมขึ้นอยู่กับความร่วมมือรับผิดชอบของประชาชนในชุมชน มิใช่เป็นของผู้ริเริ่มโครงการ หรือผู้นำชุมชน การยอมที่จะมีส่วนร่วมรับผิดชอบย่อมสะท้อนถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนในทุกระดับ

6. ร่วมขยายผล การจัดการเป็นตัวอย่างที่เห็นได้ชัดว่า หากชุมชนใดมีการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพแล้ว และได้มีการชักชวนด้วยวิธีการใดๆ ก็ตาม รวมถึงการช่วยเหลือในการจัดการของชุมชนอื่น ๆ ย่อมน่าซึ่งการขยายผลของการจัดการ ให้มีความกว้างไกลออกไป ซึ่งชุมชนมีการจัดการอย่างถูกวิธีมากชุมชนเท่าใด ย่อมส่งผลดีต่อการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมได้มากเท่านั้น

การมีส่วนร่วมของประชาชนทั้ง 6 ขั้นตอนดังกล่าวนี้ หากการจัดการชุมชนใดสามารถที่จะดำเนินการให้ประชาชนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมทั้ง 6 ขั้นตอน ได้คาดว่าจะนำมาซึ่งประสิทธิผลในการลดปริมาณและแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมได้

เจมส์ คี บีนทง (2527: 275) ได้เสนอว่าปัญหาอุปสรรคการมีส่วนร่วมไว้ดังนี้

1. นโยบายในระบบราชการมักมาจากเบื้องบน จึงเป็นการยากที่จะให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในชนบท มีส่วนร่วมอย่างแท้จริง เพราะวิธีการมีส่วนร่วมของประชาชนที่เจ้าหน้าที่แต่ละฝ่ายเข้าใจนั้นแตกต่างกัน จึงทำให้การดำเนินงานแตกต่างกันด้วย

2. ข้าราชการชอบทำงานสำนักงานมากกว่างานสนาม ซึ่งเป็นงานด้านเอกสารที่จะนำเสนอผู้บังคับบัญชา เพราะข้าราชการต้องปฏิบัติหน้าที่เพื่อตอบสนองเบื้องบนตามระบบ การพิจารณาความดีความชอบ ข้าราชการจึงไม่มีความเข้าใจสภาพแวดล้อมและข้อมูลแท้จริงของประชาชน ดังนั้น การมีส่วนร่วมของประชาชนที่ควรเป็นจึงเกิดขึ้นได้ยาก

3. ผู้เกี่ยวข้องกับประชาชนบางส่วนไม่ปรารถนาให้รวมตัวกัน และไม่ต้องการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชนอย่างจริงจัง

สมบัติ บินตะคุ (2552: 108 – 109) ได้สรุปปัญหาและอุปสรรคการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลของประชาชน คือ

1. ปัญหาอิทธิพลของผู้บริหารท้องถิ่น เช่นการดำเนินงานไม่โปร่งใสเห็นแก่พรรคพวกโดยไม่คำนึงถึงประโยชน์ของประชาชน ผลทำให้ประชาชนเกรงกลัวอิทธิพลไม่ยอมเข้าร่วมในการตรวจสอบการดำเนินงาน

2. ปัญหาการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสาร เช่น ขาดการประชาสัมพันธ์ชี้แจงในการดำเนินโครงการต่าง ๆ

3. ปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหาร พนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลกับประชาชน เช่น การประชุมไม่ค่อยพบปะพูด ไม่มีเวทีหรือกิจกรรมที่ช่วยในการสร้างความคุ้นเคย สอบถามปัญหา

4. ปัญหาการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบการดำเนินการ เช่น ไม่ให้ประชาชนร่วมรับฟังการประชุมสภา การประชุมร่วมวางแผนชุมชน การเข้ารับฟังการแถลงนโยบาย รวมถึงการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ตามที่กฎหมายกำหนด

5. ปัญหาการขาดความรู้เรื่องสิทธิ หน้าที่ของประชาชนและข้อกฎหมายอื่นๆ ในเรื่องการตรวจสอบการดำเนินงาน เช่น ประชาชนไม่ทราบว่าในเรื่องหน้าที่และสิทธิที่ประชาชนสามารถเข้าตรวจสอบการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลได้ในเรื่องใดได้บ้าง และ จะดำเนินการในขั้นตอนต่าง ๆ และต้องทำอย่างไร

6. ปัญหาภารกิจและความเป็นอยู่ ประชาชนต้องประกอบอาชีพทำไร่นา ไม่มีเวลาที่จะได้เข้าร่วมกิจกรรมตรวจสอบการทำงานขององค์การบริหารส่วนตำบล

7. ปัญหาการขาดงบประมาณสนับสนุนในการดำเนินการติดตามตรวจสอบการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล เช่น ค่าเบี้ยเลี้ยง เบี้ยประชุมฯ การดำเนินกิจกรรมต้องอาศัยค่าใช้จ่ายที่ต้องใช้ขณะเข้าร่วมกิจกรรม เช่น ค่าพาหนะ ค่าน้ำมัน ค่าอาหาร และค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ไม่มีเงินมากพอหรือเสียสละได้มากพอเพราะทำงานหาเช้ากินค่ำจึงไม่มีเวลาคอยตรวจสอบการดำเนินการขององค์การบริหารส่วนตำบลได้

8. ปัญหาเรื่องระยะทาง กล่าวคือ ระยะห่างของบ้านอยู่ห่างไกล ห่างจากองค์การบริหารส่วนตำบลมาก จึงไม่ค่อยได้รับทราบข้อมูลข่าวสารใดหรือปัญหาใด ๆ เหมือนเพื่อนบ้าน โอกาสจะไปร่วมจึงน้อยลงไปด้วย

มนัส สุวรรณ และคณะ (2546 : 44) แม้หลักการและแนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมมีเป้าหมายในการให้ประชาชนในฐานะผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมมากที่สุดก็ตาม แต่กรณีของประเทศไทยเท่าที่ผ่านมายังถือว่าประชาชนยังมีบทบาทน้อยมาก การดำเนินการต่างๆ มักกระทำโดยองค์กรหรือหน่วยงานของรัฐแต่เพียงลำพัง ข้อสังเกตที่ประจักษ์ชัดคือ เมื่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับ พ.ศ. 2540 ซึ่งให้สิทธิแก่ประชาชนมากขึ้นในหลายๆ ด้าน เปิดโอกาสให้ประชาชนเรียนรู้และให้สิทธิของตนเองตามกฎหมายมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การรวมพลังของประชาชนในการตรวจสอบการดำเนินกิจการสาธารณะขององค์กรของรัฐมากขึ้น

หากวิเคราะห์ถึงสภาพการณ์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารกิจการสาธารณะของประเทศไทย ซึ่งจัดว่ายังมีปัญหาและอุปสรรค และทำให้การดำเนิน โครงการหลายประเภทเป็นไปอย่างไม่โปร่งใส อาจกล่าวได้ว่าเกิดขึ้นจากเหตุปัจจัยที่สำคัญ 2 ประการ คือ

1. ประชาชนเองยังขาดความตระหนัก ซึ่งหมายถึง ความรู้ความเข้าใจที่แท้จริงในสิทธิและบทบาทหน้าที่ของตนเอง และจิตสำนึก ซึ่งหมายถึง ความรู้สึกรับผิดชอบต่อ

ส่วนรวมและสิ่งแวดล้อม ในประเด็นนี้ เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง (มนัส สุวรรณ และคณะ, 2546 : 45) มองว่าเป็นเรื่องของปัจเจกบุคคล แต่ละคนอาจมองการบริหารกิจการสาธารณะในลักษณะที่ว่ามิใช่บทบาทหน้าที่ของตน องค์กรหรือหน่วยงานของรัฐมีหน้าที่รับผิดชอบจัดการให้กับประชาชน อีกประเด็นหนึ่งประชาชนอาจมองว่าตนเองมิได้มีส่วนเสียโดยตรง การเข้าไปมีส่วนร่วมจึงไม่อาจทำให้ตัวเองได้รับผลประโยชน์อะไร

2. ระบบราชการแบบเดิมที่ไม่เอื้อต่อการมีส่วนร่วม

2.1 ระบบอุปถัมภ์ เป็นอุปสรรคสำคัญที่ขัดขวางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา ความเกรงใจและความยากจนที่ทำให้ชาวชนบทต้องดิ้นรนหาที่พึ่ง ความไม่มั่นใจ ในสถานภาพทางสังคมของตนเอง ทำให้ประชาชนส่วนหนึ่งต้องพึ่งพาบุคคลภายนอก คุณคุณตนเอง และพยายามเลือกผู้นำที่สามารถอุปถัมภ์ตัวเองได้

2.2 ระบบราชการที่ยังไม่มีการกระจายอำนาจให้แก่ประชาชนอย่างแท้จริง ทำให้ประชาชนไม่ต้องการมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการดำเนินการใดๆ เพราะถือว่าเป็นหน้าที่ของรัฐ

2.3 ความคิดของเจ้าหน้าที่ หรือข้าราชการที่รับผิดชอบที่ว่าตนเองเป็นผู้มีหน้าที่แต่เพียงลำพังในการบริหารกิจการสาธารณะ ประชาชนเป็นเพียงผู้ที่คอยรับผลประโยชน์ การให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมอาจทำให้การทำงานล่าช้า รุงรัง และไม่ทันการ

สรุป ปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชน คือ สาเหตุที่ทำให้การมีส่วนร่วมของประชาชนกับองค์กรหรือกลุ่มบุคคลในการร่วมกันดำเนินกิจกรรมแล้วอาจจะไม่บรรลุวัตถุประสงค์หรือบรรลุวัตถุประสงค์ และไม่สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้ครบถ้วน ซึ่งปัญหาดังกล่าวอาจเกิดจาก 1) หน่วยงานของรัฐเอง ในการกำหนดนโยบาย หรือการวางแผน ในการแก้ไขปัญหาไม่นำข้อเท็จจริงหรือปัญหาที่แท้จริงจากประชาชนหรือชุมชนซึ่งเป็นผู้ใกล้ชิดกับปัญหาที่แท้จริงมาวิเคราะห์อย่างแท้จริง โดยไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนได้รับรู้ข้อมูลข่าวสาร และได้มีการแสดงความคิดเห็น 2) ความแตกต่างของชุมชนหรือกลุ่มคน ขาดความพร้อม 3) ประชาชน คือ ความจริงจังกังในการมีส่วนร่วมกับการกิจกรรม

1.2 ทฤษฎีการมีส่วนร่วม

โคเฮน และอัฟฮอฟ (Cohen & Uphoff, 1997 อ้างถึงใน สุภาภรณ์ หรั่งหอด, 2551: 13) กล่าวว่า การให้ประชาชนมีบทบาทในการมีส่วนร่วมนั้นต้องเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมใน 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ซึ่งรวมถึงการริเริ่มการตัดสินใจ การดำเนินการตัดสินใจและการตัดสินใจปฏิบัติการ

2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ ประกอบด้วย การสนับสนุนทรัพยากรการบริหาร และประสานความร่วมมือ

3. การมีส่วนร่วมในการได้รับประโยชน์ ไม่ว่าจะเป็นผลประโยชน์ทางด้านวัตถุ ประโยชน์ทางด้านสังคม หรือประโยชน์ส่วนบุคคล

โรเจอร์ และชูเมคเกอร์ (1971 : 312 – 316 อ้างถึงใน อาทร นุ่มนวล, 2550: 12) กล่าวว่า พลังในการตัดสินใจที่จะเข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ มีดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในอำนาจอย่างกว้างขวาง

2. การตัดสินใจเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลง โดยมีการปรึกษากับพวกที่รับผลกระทบ กระบวนการที่เกี่ยวกับการตัดสินใจดังกล่าวมีความสัมพันธ์กับตัวแปรดังต่อไปนี้

- 2.1 ความรู้เกี่ยวกับความจำเป็นที่จะต้องเปลี่ยนแปลง
- 2.2 การชักจูงและการประเมินผลการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากการตัดสินใจ
- 2.3 การตัดสินใจที่จะยอมรับหรือจะปฏิเสธอันมีผลจากการประเมิน
- 2.4 การสื่อสารเกี่ยวกับการตัดสินใจ
- 2.5 การกระทำตามการตัดสินใจ

จากทฤษฎีดังกล่าวสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นการเปิดโอกาสให้ ประชาชนมีบทบาทในการตัดสินใจ การปฏิบัติ การได้รับประโยชน์

2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะมูลฝอย

นโยบายและแผนการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.2540 – 2559 มีความมุ่งหมายที่จะให้มีการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติให้ควบคู่ไปกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม และเสริมสร้างคุณภาพแห่งชาติของประชาชน และได้กำหนดแนวทางการแก้ไขจัดภาวะมลพิษทางน้ำ มลพิษทางอากาศ มลพิษทางเสียงและความสิ้นสะอาด มลพิษและสิ่งปฏิกูล สารอันตราย และของเสียอันตราย ตลอดจนการกำหนดแนวทางในการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมในอนาคต สำหรับงานวิจัยครั้งนี้เป็นงานวิจัยเกี่ยวกับมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล จึงมีแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะมูลฝอยไว้ดังนี้

2.1 ทฤษฎีระบบราชการ

แมกซ์ เวเบอร์ (Max Weber อ้างถึงใน มามิต ผ้าเจริญ ,2548: 15 – 17) ได้กล่าวไว้ว่า ระบบราชการหรือ Bureaucracy นี้เป็นการจัดรูปแบบขององค์กรที่มีประสิทธิภาพสูง และองค์กรเหล่านั้นต่างก็มีความสำคัญระดับชั้นต่างกัน ดังนั้น จึงต้องมีกฎเกณฑ์ ระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ มากมาย ทั้งนี้เพื่อการรวบรวมกลุ่มของมนุษย์ในองค์กรจะได้มีระเบียบแบบแผน โดยนัยนี้เห็นได้ชัดว่า แนวคิดของระบบราชการที่ว่านี้จึงไม่เพียงแต่ปรับใช้กับหน่วยงานราชการเท่านั้น แต่ยังปรับใช้กับหน่วยงานเอกชนที่มีขนาดใหญ่ได้ด้วย เพื่อที่จะเข้าใจการทำงานขององค์กรแบบราชการดังกล่าว เวเบอร์ได้ชี้ให้เห็นถึงลักษณะของระบบราชการ ซึ่งอาจสรุปได้ดังนี้คือ

1. ลำดับชั้นการบังคับบัญชา (Hierarchy) นั่นคือ โครงสร้างการบริหารระบบราชการจะเป็นรูปพีระมิด (pyramid) ผู้ที่อยู่ระดับชั้นการบังคับบัญชาที่สูงกว่าจะทำการบังคับบัญชาและควบคุมบุคคลผู้อยู่ในตำแหน่งในระดับชั้นการบังคับบัญชาที่ต่ำกว่าเป็นลำดับชั้น
2. การแบ่งแรงงาน (division of labor) นั่นคือจะมีการแบ่งงานออกเป็นกลุ่มตามลักษณะการทำงานพิเศษเฉพาะอย่าง (specialization) บุคคลแต่ละคนจะอยู่ในตำแหน่งขององค์กรตามความสามารถและความถนัดของตน
3. การไม่ยึดถือความเป็นส่วนบุคคล (impersonality) นั่นคือสัมพันธภาพระหว่างบุคคลจะต้องเป็นแบบทางการ ไม่ยึดถือเรื่องส่วนตัว แต่จะใช้เหตุผลเป็นสำคัญ
4. กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ (rules and regulations) เกี่ยวกับระเบียบปฏิบัติและความประพฤติจะถูกนำมาใช้อย่างเสมอหน้ากัน
5. การทำงานเป็นอาชีพ (career service) การทำงานเป็นอาชีพนี้ต้องอาศัยความรู้ความสามารถ (merit) เป็นสำคัญ
6. การแบ่งแยกทั้งเรื่องส่วนตัวและทรัพย์สินของบุคคลภายนอกจากองค์กร (separation of the property and affairs)

รูปแบบของระบบราชการที่เวเบอร์ เสนอขึ้นมาี้กระทำในลักษณะอุดมคติ (ideal) นั่นคือ อธิบายถึงระบบในความคิดของเขา ดังนั้น คงไม่มีองค์กรใดที่จะมีลักษณะดังกล่าวโดยสมบูรณ์ แต่ในอุดมคติเวเบอร์เห็นว่าองค์กรระบบราชการนี้เป็นองค์กรที่ดีที่สุดเมื่อเทียบกับองค์กรอื่น ๆ ในสมัยนั้น เช่น องค์กรภายในระบบเจ้าขุนมูลนาย ทั้งนี้ เพราะองค์กรระบบราชการนั้นมีความเหนือกว่าองค์กรประเภทอื่นทางด้านเทคนิค และยังมีความเหนือในด้านความแม่นยำ เสถียรภาพ ทั้งยังเข้มงวดในเรื่องระเบียบวินัย และความเชื่อถือได้ กระนั้น เวเบอร์ก็มิได้เห็นดีเห็นงามในระบบราชการที่ตนเสนอทั้งหมด ตรงกันข้ามเวเบอร์ได้ตระหนักถึงอำนาจของระบบราชการในระยะยาว ทั้งนี้ เพราะความสามารถทางเทคนิคและการควบคุมทางเทคนิคของนักบริหาร

มีในระบบราชการ เวเบอร์คาดไว้ว่าการที่จะทำให้มีการบริหารที่ตอบสนอง (administrative responsiveness) ต่อประชากรและการมีความพร้อมที่จะมีการตรวจสอบในระบบราชการ (bureaucratic accountability) อาจจะเป็นปัญหาอันหนักหน่วงสำหรับรัฐในระบบประชาธิปไตย นอกจากเวเบอร์เองแล้วก็มีนักวิชาการอื่น ๆ ที่มองระบบราชการในแง่ลบ อาทิ ไมเคิล โครซีเออร์ (Michel Crozier) นั้นมองว่าระบบราชการมีแต่ความเชื่องช้า ไม่สามารถที่จะปรับตัวเองเพื่อสนองความต้องการของประชาชน ก่อให้เกิดความวุ่นใจของคนทั้งภายในและภายนอกระบบราชการ แต่ก็มีนักวิชาการที่มองระบบราชการอย่างเป็นกลาง อาทิ แอนโทนี อาวสัน (Anthony Downs)

จากทฤษฎีระบบราชการข้างต้นสรุปได้ว่า ระบบราชการเป็นระบบที่มีกฎเกณฑ์ระเบียบข้อบังคับเพื่อใช้เป็นแนวทางปฏิบัติในการทำงาน โดยยึดหลักการ ดังนี้ 1) หลักการบังคับบัญชา 2) หลักการแบ่งงานตามความสามารถและความถนัด 3) ไม่ยึดเรื่องส่วนตัว เป็นหลัก โดยแยกเรื่องส่วนตัวออกจากเรื่องงาน 4) การปฏิบัติยึดกฎ ระเบียบ และข้อบังคับ 5) เป็นการทำงานแบบมีอาชีพ

2.2 ทฤษฎีการจัดการและการบริหาร

Henri Fayol (อ้างถึงใน เดือนเพ็ญ พิงค์ หาญ, 2550: 23 – 24) นักบริหารและนักอุตสาหกรรมชาวฝรั่งเศส ได้คิดทฤษฎีการบริหารจัดการขึ้นเมื่อ พ.ศ.1916 โดยเน้นถึงเกณฑ์การบริหารที่เป็นสากลอันจะไปใช้กับการบริหารทุกอย่างได้อย่างกว้างขวาง ซึ่ง Henri Fayol ได้ตีความหมายการบริหารว่ามีส่วนประกอบของปัจจัย 5 ประการคือ คือ การวางแผน การจัดองค์กร การบังคับบัญชา การประสานงาน และ การควบคุมงาน หลังจากนั้นจึงได้เสนอหลักการเพื่อเป็นแนวทางในการบริหารไว้ 14 ประการ คือ

1. การแบ่งงานกันทำ (Division of Work)
2. อำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ (Authority and Responsibility)
3. วินัย (Discipline)
4. เอกภาพของการบังคับบัญชา (Unity of Command)
5. เอกภาพของการอำนาจงาน (Unit of Direction)
6. ผลประโยชน์ส่วนตัวต้องเป็นรองผลประโยชน์ทั่วไป (Subordination of Individual Interest to General Interest)
7. ผลประโยชน์ตอบแทน (Remuneration of Personnel)
8. การรวมอำนาจ (Centralization)
9. สายการบังคับบัญชา (Scalar Chain)
10. การมีระเบียบแบบแผน (Order)

11. ความเป็นธรรม (Equity)
12. เสถียรภาพในการปฏิบัติงาน (Stability of Tenure of Personnel)
13. ความคิดริเริ่ม (Initiative)
14. ความร่วมแรงร่วมใจ (Spit de Corps)

ลูเทอร์ กุลิก (Luther Gulick) และ ลินคอล์น เออร์วิก (Lyudall Urwick)

(อ้างถึงใน มานิต ผ้าเจริญ, 2548: 17-18) ได้เสนอแนวคิดในการบริหารดังเป็นที่รู้จักกันใน POSDCORB ซึ่งเป็นคำย่อของภารกิจของฝ่ายบริหาร คือ

P-Planning = การวางแผน เป็นการวางแผนโครงการกิจกรรม และวิธีที่จะต้องปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้

O-Organizing = การจัดองค์การเป็นการกำหนดโครงสร้างที่เป็นทางการของอำนาจหน้าที่ขององค์การโดยยึดหลักการแบ่งหน่วยงาน และทำงานอย่างประสานร่วมมือกัน

S-Staffing = การบริหารงานบุคคลเป็นหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลทั้งสิ้น เริ่มตั้งแต่การสรรหา การพัฒนา และจูงใจบุคคลเหล่านั้นให้ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

D-Directing = การอำนวยการเป็นภารกิจในการใช้ภาวะ การเป็นผู้นำอย่างต่อเนื่อง ในองค์การในการทำการตัดสินใจและทำให้การตัดสินใจนั้นเป็นผล

CO- Coordinating = การประสานงานเป็นงานที่มีความสำคัญในการรวบรวมและประสานให้ส่วนที่ปัจจัยต่าง ๆ ของกระบวนการทำงานมีความเกี่ยวเนื่องระหว่างกัน

R-Report = การรายงานผลเป็นกระบวนการและเทคนิคของการแจ้งให้ผู้บังคับบัญชาทราบถึงความก้าวหน้าของงาน

B-Budgeting = การงบประมาณเป็นภารกิจเกี่ยวกับการวางแผน การทำบัญชี การควบคุมเกี่ยวกับการเงินและการคลัง

หลัก POSDCORB ดังกล่าวมีอิทธิพลเป็นอย่างมากต่อการบริหารไม่ว่าจะเป็นภาคเอกชนหรือภาคสาธารณะ ทั้งยังเป็นทิวทัศน์วิจารณ์อย่างกว้างขวาง เช่น มีผู้เห็นภาระหน้าที่ของหัวหน้าฝ่ายบริหารนั้นควรจะรวมถึงการกำหนดนโยบาย (Policy) และการใช้อำนาจหน้าที่ (authority) ดังนั้น จึงมีการเสนอขยายเป็น PA- POSDCORB เป็นต้น

จากทฤษฎีดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า การจัดการและการบริหารเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการวางแผน การจัดองค์การ การบริหารงานบุคคล การอำนวยการ การประสานงาน การรายงานผล และการงบประมาณ

2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย

2.3.1 ความหมายขยะมูลฝอย

ปรีชา พุ่มจำปา (2549: 8) ได้สรุป ขยะมูลฝอยไว้ว่า ขยะมูลฝอย หมายถึง สิ่งของที่ไม่ต้องการแล้วทั้งจากบ้านเรือน ที่พักอาศัย สถานที่ต่าง ๆ รวมถึงสถานที่สาธารณะ ตลาด และโรงงานอุตสาหกรรม (ยกเว้นอุจจาระและปัสสาวะมนุษย์) เช่น เศษกระดาษ เศษอาหาร เศษผ้า เศษสินค้า ถุงพลาสติก ภาชนะที่ใส่อาหาร ซากสัตว์ รวมตลอดถึง สิ่งอื่น ๆ ที่เก็บกวาดจากถนน ตลาด ที่เลี้ยงสัตว์หรือที่อื่น ๆ

มีชัย วรสายัณห์ (2535: 38) ได้อธิบาย ขยะมูลฝอย หมายถึง บรรดาสิ่งต่าง ๆ ที่คนไม่ต้องการและทิ้งไป ทั้งนี้รวมถึง เศษอาหาร เศษผ้า มูลสัตว์ ซากสัตว์ เศษฝุ่นละออง เศษวัสดุ สิ่งของที่เก็บกวาดจากแหล่งสถาน อาคาร ถนน ตลาด สถานที่เลี้ยงสัตว์ โรงงานอุตสาหกรรม และอื่น ๆ

สำนักนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (2542 : 81) ขยะมูลฝอย หมายถึง สิ่งเหลือใช้และสิ่งปฏิกูลที่อยู่ในรูปของแข็ง ซึ่งเกิดจากกิจกรรมของมนุษย์และสัตว์ ทั้งจากบริโภค การผลิต การขบถ่าย การดำรงชีวิต และอื่น ๆ มลพิษ รวมทั้ง การตะกอนหรือสิ่งตกค้างจากสิ่งเหล่านั้นที่อยู่ในสภาพของแข็งของเหลวหรือก๊าซ

ขยะมูลฝอย (Solid Waste) หมายถึง สิ่งเหลือใช้และสิ่งปฏิกูลที่อยู่ในรูปของแข็ง ซึ่งเกิดจากกิจกรรมของมนุษย์และสัตว์ ทั้งจากการบริโภค การผลิต การขบถ่ายการดำรงชีวิตและอื่น ๆ (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย, 2549 :3)

สรุปขยะมูลฝอยหมายถึง เศษวัสดุต่าง ๆ พลาสติก ภาชนะที่ใส่อาหาร เศษมูลสัตว์ หรือซากสัตว์ รวมตลอดถึงสิ่งอื่นใดที่เก็บกวาดจากถนน ตลาด ที่เลี้ยงสัตว์ หรือที่อื่น

2.3.2 ประเภทของขยะมูลฝอย

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2549) ได้แยกประเภทของขยะมูลฝอยไว้ดังนี้

1. ขยะทั่วไป (General Waste) เป็นขยะจากสำนักงาน ถนนหนทาง การก่อสร้าง ได้แก่ กระดาษ เศษไม้ กิ่งไม้ ฟางข้าว กระจัง ยาง เศษอิฐ ทราย ถุงพลาสติก เศษปูน อิฐหัก หิน ทราย ขยะประเภทนี้ไม่เกิดการย่อยสลายและเน่าเหม็น การกำจัดขยะทั่วไป ควรคัดแยกขยะที่สามารถนำมาใช้ใหม่ได้ก่อนการกำจัด

2. ขยะอินทรีย์ (Organic Waste) เป็นขยะจากครัวเรือน ภัตตาคาร โรงอาหาร ตลาดสด และการเกษตรกรรม ได้แก่ เศษอาหาร เศษผัก เศษเนื้อ เศษผลไม้ ซากสัตว์ ขยะประเภทนี้จะเปื้อนพวกที่ย่อยสลายและเน่าเปื้อยได้ง่าย เพราะว่าเป็นสารประกอบอินทรีย์ที่มีความชื้นค่อนข้างสูง

ประกอบกับขยะประเภทนี้ มีกลิ่นเหม็น การกำจัดขยะประเภทนี้ควรพิจารณาความเป็นไปได้ในการหมักทำปุ๋ยก่อน

3. ขยะอุตสาหกรรม (Industrial Waste) เป็นเศษวัสดุที่เกิดจากการผลิตหรือขั้นตอนการผลิตของโรงงานอุตสาหกรรม อาจเป็นสารอินทรีย์ที่เน่าเปื่อยซึ่งขึ้นอยู่กับชนิดของอุตสาหกรรม ซากยานพาหนะที่หมดสภาพการใช้งานหรือใช้งานไม่ได้แล้ว รวมทั้งชิ้นส่วนประกอบของยานพาหนะด้วย เช่น ยางเบตเตอร์ เป็นต้น ในการกำจัดควรพิจารณาการแยกชิ้นส่วนที่ยังสามารถนำกลับมาใช้ได้

4. ขยะติดเชื้อและขยะอันตราย (Hazardous Waste) เป็นขยะจากสถานพยาบาลหรืออื่น ๆ ซึ่งต้องใช้กรรมวิธีในการทำลายเป็นพิเศษ ได้แก่ วัสดุที่ผ่านการใช้ในโรงพยาบาล เบตเตอร์ กระจกสี พลาสติก फिल्मถ่ายรูป ถ่านไฟฉาย เป็นต้น การกำจัดขยะติดเชื้อจากโรงพยาบาลจะทำลายโดยการเผาในเตาเผา ส่วนขยะอันตรายอื่น ๆ ต้องดำเนินการอย่างระมัดระวัง

กลุ่มพัฒนานาอนามัยสิ่งแวดล้อม กระทรวงสาธารณสุข (2549) ได้แบ่งประเภทของขยะมูลฝอยออกเป็น 4 ประเภท คือ

1. ขยะมูลฝอยที่ย่อยสลายได้ เป็นขยะมูลฝอยที่เป็นสารอินทรีย์ เช่น เศษอาหาร เศษผักผลไม้ มูลสัตว์ และซากสัตว์ เป็นต้น ขยะประเภทนี้สามารถนำมาทำปุ๋ยหมักได้
2. ขยะมูลฝอยทั่วไป เป็นขยะมูลฝอยที่เป็นสารอนินทรีย์ เป็นขยะที่ย่อยสลายไม่ได้ ไม่เป็นขยะมูลฝอยอันตรายและรีไซเคิลไม่ได้หรือรีไซเคิลได้ยาก หรือไม่คุ้มค่าในการนำไปรีไซเคิล เช่น เศษวัสดุก่อสร้าง เศษปูนล่องจากถนน และถุงพลาสติกใส่ขนม เป็นต้น
3. ขยะมูลฝอยที่นำกลับมาใช้ได้ใหม่หรือขยะมูลฝอยที่มีค่าหรือขยะมูลฝอยรีไซเคิล เป็นขยะมูลฝอยที่สามารถนำมาขายเพื่อส่งไปผลิตเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ได้ เช่น เศษโลหะ ถุงพลาสติก ก่อกระดาษ และกระดาษหนังสือพิมพ์ เป็นต้น
4. ขยะมูลฝอยอันตราย เช่น ขยะมูลฝอยปนเปื้อนกับมันตกภาพรังสี สารเคมีที่ทิ้งแล้ว ยาเสื่อมสภาพ ของมีคม ภาชนะที่มีแรงดัน และขยะมูลฝอยติดเชื้อ เป็นต้น

คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา (2549) ได้กล่าวถึงประเภทของขยะมูลฝอย คือ ขยะมูลฝอยอาจจะขนาดต่าง ๆ กัน ตั้งแต่ใหญ่ขนาดตัวถังรถยนต์ไปจนถึงขนาดเล็กจำพวกฝุ่นล่อง ซึ่งก็เป็นขยะมูลฝอยทั้งสิ้น การแบ่งประเภทของขยะมูลฝอย นั้น เดิมแบ่งเพียง 3 ประเภท คือ ขยะมูลฝอยเปียก ขยะมูลฝอยแห้ง และเถ้า ต่อมาวิชาการทางด้านนี้ก้าวหน้าขึ้นมาจึงได้แยกประเภทของขยะมูลฝอยออกไปเป็นประเภทต่าง ๆ มากมายที่สำคัญ ๆ มี 10 ประเภท คือ

1. เศษอาหาร (Garbage) หมายถึง ขยะจำพวกที่ได้จากห้องครัวการประกอบอาหาร รวมถึงพวกเศษใบตอง เศษผลไม้ อาหารที่เหลือทิ้งๆ ฯลฯ ขยะประเภทนี้มีสารอินทรีย์ ซึ่งเป็นอาหารของแบคทีเรีย ทำให้เกิดการย่อยสลาย มูลเน่าส่งกลิ่นเหม็น มีความชื้นสูง เป็นปัญหาในการเก็บรวบรวมรอการขนย้ายและก่อเหตุรำคาญในเรื่องกลิ่น การค้ำยเชื้อของสัตว์ เช่น หนู สุนัข
2. ขยะที่ไม่เน่าเหม็น (Rubbish) หมายถึง ขยะจำพวกที่ไม่บูดเน่าส่งกลิ่นเหม็นเหมือนอย่างประเภทแรกและมีความชื้นต่ำอาจจะเผาได้ เช่น กระดาษ หรือเผาไม่ได้ เช่น แก้ว ขยะประเภทนี้อาจจะเรียกขยะแห้งก็ได้ พวกเศษโลหะ กระจก ลังกระดาษ ลังไม้ ก็อยู่ในขยะประเภทนี้
3. เถ้าถ่าน (Ashes) หมายถึง เศษที่เหลือจากการเผาไหม้ของเชื้อเพลิงจำพวกไม้ ถ่านหิน ซึ่ง ในแถบประเทศที่มีอากาศร้อน จะมีปริมาณน้อยมากไม่ก่อปัญหาเท่ากับประเทศในแถบที่มีอากาศหนาว ที่ต้องใช้ความร้อนช่วยในการให้ความอบอุ่น ซึ่งใช้เชื้อเพลิงมากทำให้เกิดขยะประเภทนี้ เป็นปัญหาต่อการเก็บขน นอกจากนี้ ถ้าการเก็บรวบรวมไม่ดีแล้ว ทำให้ฟุ้งกระจายเกิดปัญหาดูตามมาอีกมาก
4. มูลฝอยจากถนน (Street Sweepings) หมายถึง เศษสิ่งของต่าง ๆ ที่ได้จากการกวาดถนน ขยะมูลฝอยประเภทนี้ส่วนมากเป็นพวกเศษกระดาษ เศษดินค้ำ ฝุ่นละออง เศษดิน เศษหิน อาจจะรวมถึงพวกซากสัตว์ด้วยเป็นบางครั้ง
5. ซากสัตว์ (Dead Animals) หมายถึง สัตว์ที่ตายตามธรรมชาติ ตายด้วยอุบัติเหตุ หรือตายด้วยโรคต่าง ๆ แต่ไม่รวมถึง สัตว์หรือส่วนใดส่วนหนึ่งของสัตว์ ที่ทิ้งจากโรงงานฆ่าสัตว์ เนื่องจากเป็นโรคหนอง พยาธิซากสัตว์เหล่านี้ อาจนำไปสกัดเอาไขมันออก และเอาหนังไปฟอกใช้ประโยชน์ต่อไปได้
6. ซากรถยนต์ (Abandoned Vehicles) หมายถึง รถยนต์หรือส่วนหนึ่งส่วนใดของรถยนต์ที่ไม่ใช้แล้ว ถ้าปล่อยทิ้งไว้ทำให้เกิดความไม่ปลอดภัย จึงควรต้องนำไปดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่ง แต่ในประเทศไทยมีปริมาณซากรถยนต์ไม่มากนัก จึงไม่ค่อยเกิดปัญหาจากมูลฝอยประเภทนี้
7. มูลฝอยจากโรงงาน (Industrial Refuse) หมายถึง มูลฝอยจากโรงงานอุตสาหกรรมต่างๆ รวมทั้งโรงฆ่าสัตว์ด้วย เพราะได้จัดอยู่ในประเภทโรงงานอุตสาหกรรม มูลฝอยประเภทนี้ ขึ้นอยู่กับประเภทของโรงงาน ถ้าโรงงานผลิตสินค้าอาหารมูลฝอยก็เป็นพวกเศษอาหาร ซึ่งอาจจะก่อให้เกิดเหตุรำคาญต่าง ๆ เช่น เน่าเหม็นได้

8. เศษวัสดุก่อสร้าง (Construction Refuse) หมายถึง เศษวัสดุต่าง ๆ ที่ได้จากการก่อสร้างหรือรื้อถอนอาคารบ้านเรือนรวมถึงสิ่งที่เหลือจากการตกแต่งอาคารบ้านเรือนด้วย เช่น เศษอิฐ เศษปูน เศษกระเบื้อง เศษไม้ หรือเศษวัสดุจากส่วนของบ้านเรือน

9. ตะกอนจากน้ำโสโครก (Sewage Solids) หมายถึง ของแข็งหรือตะกอนที่ได้จากการแยกแยะตะกอนออกจากกระบวนการปรับปรุงสภาพน้ำทิ้ง รวมตลอดจนถึงตะกอนที่ได้จากการลอกท่อระบายน้ำสาธารณะต่าง ๆ ซึ่ง ส่วนมากจะเป็นพวกเศษหิน ดิน ทราย ไม้ สามารถนำไปถมที่ลุ่มได้ ยกเว้น ตะกอนที่ได้จากถังกรอง เพราะตะกอนพวกนี้ ยังมีแบคทีเรียปะปนอยู่มาก

10. ขยะมูลฝอยที่เป็นอันตราย (Hazardous or Special Refuse) หมายถึง ขยะมูลฝอยที่อาจจะก่อให้เกิดปัญหาในการเก็บขน การกำจัด ตลอดจนการบำบัด เช่น กระจก น้ำอัดลม ไบโอมิดโคน ขยะมูลฝอยที่ได้จากโรงพยาบาลต่าง ๆ สารกัมมันตรังสี เป็นต้น ขยะมูลฝอยประเภทนี้ต้องได้รับความดูแล ระวังระมัดระวังเป็นพิเศษในการเก็บขนและการกำจัด

สรุปประเภทขยะมูลฝอย สามารถแยกได้ 4 ประเภท

1. ขยะทั่วไป (General Waste) เป็นขยะจากสำนักงาน ถนนหนทาง การก่อสร้าง ได้แก่ กระดาษ เศษไม้ กิ่งไม้ ฟางข้าว กระเบื้อง ยาง เศษอิฐ กรวด ทราย ถูพลาสติก เศษปูน อิฐหัก หิน ทราย

2. ขยะอินทรีย์ (Organic Waste) เป็นขยะจากครัวเรือน กัดตาดากรังอาหาร ตลาดสด และการเกษตรกรรม ได้แก่ เศษอาหาร เศษผัก เศษเนื้อ เศษผลไม้ ซากสัตว์

3. ขยะอุตสาหกรรม (Industrial Waste) เป็นเศษวัสดุที่เกิดจากการผลิตหรือขั้นตอนการผลิตของโรงงานอุตสาหกรรม อาจเป็นสารอินทรีย์ที่เน่าเปื่อยซึ่งขึ้นอยู่กับชนิดของอุตสาหกรรม ซากยานพาหนะที่หมดสภาพการใช้งานหรือใช้งานไม่ได้แล้ว รวมทั้งชิ้นส่วนประกอบของยานพาหนะด้วย เช่น ยางแบดเตอร์ เป็นต้น

4. ขยะติดเชื้อและขยะอันตราย (Hazardous Waste) เป็นขยะจากสถานพยาบาลหรืออื่น ๆ ซึ่งต้องใช้กรรมวิธีในการทำลายเป็นพิเศษ ได้แก่ วัสดุที่ผ่านการใช้ในโรงพยาบาล แบดเตอร์ กระจกสี พลาสติก फिल्मถ่ายภาพ ถ่านไฟฉาย เป็นต้น

2.3.3 ความหมายการจัดการขยะมูลฝอย

Tchobanoglous et al. (1993 อ้างถึงใน สุภควดี ชนสีลังกูร, 2545: 9) ได้ให้ความหมายของการจัดการมูลฝอยว่า หมายถึง การจัดการที่เกี่ยวข้องกับการควบคุม การทิ้ง การเก็บ การรวบรวม การขนถ่ายและการขนส่ง การแปรรูป และการกำจัดมูลฝอย ซึ่งเป็นวิธีที่มีหลักการที่ดีที่สุดทั้งทางด้านเศรษฐศาสตร์ วิศวกรรม การอนุรักษ์ ภูมิทัศน์ และด้านสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ รวมถึง

การรับผิดชอบต่อสาธารณชน ซึ่งการจัดการมูลฝอยนี้จะต้องอาศัยหลักการบริหารการเงิน กฎหมาย การวางแผนและโครงสร้างทางด้านวิศวกรรม

เกรียงศักดิ์ อุดมสินโรจน์ (2537: 272 - 273) ได้ให้ความหมายของการจัดการขยะมูลฝอยว่า หมายถึง หลักการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมการทิ้งขยะมูลฝอย การเก็บขยะชั่วคราวไว้ในภาชนะ การรวบรวมขยะมูลฝอย การขนถ่ายและการขนส่ง การแปลงรูปของขยะมูลฝอย และการกำจัดขยะมูลฝอย โดยจะคำนึงถึงผลประโยชน์สูงสุดในทางสุขอนามัย ทัศนียภาพ เศรษฐศาสตร์ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และการยอมรับของสังคม ขยะมูลฝอยเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อชุมชนต่างๆ มากมายเป็นแหล่งแพร่เชื้อโรคต่าง ๆ ก่อปัญหากลิ่นเหม็น และน้ำเสียที่มาจากการชะกองขยะ ดังนั้น ความรู้และความเข้าใจระบบการจัดการขยะมูลฝอย จะสามารถช่วยให้มีการพัฒนาระบบการจัดการขยะมูลฝอยให้มีประสิทธิภาพสูงและถูกต้องตามหลักสุขาภิบาล

สรุป การจัดการขยะมูลฝอย หมายถึง การควบคุมการทิ้งขยะมูลฝอย การเก็บขยะมูลฝอย การรวบรวมขยะมูลฝอย การขนถ่ายขยะมูลฝอย และการขนส่งขยะมูลฝอย โดยคำนึงถึงหลักสุขอนามัย

2.3.4 นโยบายการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน

กรมควบคุมมลพิษ (2549) เพื่อให้การจัดการขยะมูลฝอย สามารถดำเนินการได้อย่างต่อเนื่องโดยสนองตอบต่อเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 และเป็นแนวทางสำหรับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 จึงสมควรกำหนดนโยบายการบริหารจัดการขยะมูลฝอย ดังนี้

การบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชนของประเทศไทย กำหนดรูปแบบการกำจัดขยะมูลฝอยแบบศูนย์กำจัดขยะที่ได้รับการศึกษาออกแบบและก่อสร้างด้วยเทคโนโลยีที่เหมาะสม มีระบบและมาตรการการป้องกันปัญหาผลกระทบสิ่งแวดล้อมและประชาชน และยังสามารถรองรับปริมาณขยะมูลฝอยชุมชนหลาย ๆ แห่งรวมกัน ซึ่งจะช่วยลดปัญหาการบริหารจัดการขยะมูลฝอยแต่ละชุมชน และไม่ให้เกิดขึ้นอีกต่อไปในอนาคตโดย

1. ควบคุมการผลิตขยะมูลฝอยของประชาชน
2. สนับสนุนงบประมาณ บุคลากร และวิชาการแก่ท้องถิ่นเพื่อให้มีการจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจร ตั้งแต่การเก็บ การคัดแยก การขนส่ง การนำกลับมาใช้ประโยชน์ และการกำจัดที่ถูกต้องตามหลักสุขาภิบาล
3. ส่งเสริมและสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความร่วมมือกันในการจัดการขยะมูลฝอยโดยมุ่งเน้นรูปแบบศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยชุมชนรวม

4. สนับสนุนให้มีกฎระเบียบ และเกณฑ์การจัดการขยะมูลฝอยที่เหมาะสม เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องถือปฏิบัติ

นโยบายและแผนส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2540-2559 ได้กำหนดเป้าหมายดำเนินการด้านการจัดการมูลฝอยไว้ ดังนี้ (กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2550:38)

1. ลดอัตราการเกิดขยะมูลฝอยชุมชน โดยเฉลี่ยให้ไม่เกิน 1 กิโลกรัมต่อคนต่อวัน
2. ให้มีการใช้ประโยชน์จากขยะมูลฝอยชุมชนไม่น้อยกว่าร้อยละ 30 ของปริมาณมูลฝอยที่เกิดขึ้นและ
3. ให้ทุกจังหวัดมีแผนหลักและแผนการจัดการขยะมูลฝอยและมีระบบกำจัดมูลฝอยที่ถูกลักษณะ

สรุป นโยบายการบริหารจัดการขยะมูลฝอยที่สำคัญ คือ การควบคุมและลดการผลิตขยะมูลฝอยของประชาชน ส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีการจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจร ตั้งแต่กระบวนการเก็บ การคัดแยก การขนส่ง การนำกลับมาใช้ประโยชน์ และกำจัดขยะมูลฝอยอย่างถูกต้องตามหลักสุขาภิบาลโดยมุ่งเน้นรูปแบบการกำจัดขยะมูลฝอยชุมชนรวม

2.3.5 แนวทางการจัดการขยะมูลฝอย

กรมควบคุมมลพิษ (2549) ได้กำหนดแนวทางหลักในการจัดการขยะมูลฝอยไว้ดังนี้

1. การลดปริมาณขยะมูลฝอย ปริมาณขยะมูลฝอยที่มากขึ้นทุกวัน เกิดจากการบริโภคของประชาชนที่เน้นความสะดวกสบาย ลืมนึกถึงขั้นตอนหลังการใช้ว่าควรจะทำเก็บของเหลือหรือของเสียอย่างไร รัฐบาลควรณรงค์ให้ประชาชนลดการก่อขยะมูลฝอยในแต่ละวัน หรือรณรงค์ให้ประชาชนแยกประเภทของเสียที่สามารถนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ได้ เช่น กระดาษ พลาสติก และโลหะ เป็นต้น ซึ่งมีวิธีและขั้นตอนในการรณรงค์มี ดังนี้

- 1.1 ลดการทิ้งบรรจุภัณฑ์โดยการใช้สินค้าชนิดเดิมใหม่ ได้แก่ ผงซักฟอก น้ำยาล้างจาน ถ่านไฟฉายชนิดชาร์จใหม่ และน้ำยาทำความสะอาด หรือรณรงค์ให้เลือกใช้สินค้าที่มีคุณภาพมีบรรจุภัณฑ์ห่อหุ้มอายุการใช้งานยาวนานและตัวสินค้าไม่มีมลพิษ พร้อมทั้งรณรงค์ให้ลดการใช้วัสดุกำจัดยาก เช่น โฟมบรรจุอาหาร และถุงพลาสติก เป็นต้น

- 1.2 การนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ซ้ำหรือนำกลับมาใช้ใหม่ เป็นการนำวัสดุของใช้กลับมามีใช้ในรูปแบบเดิม หรือนำมาซ่อมแซมใช้หรือนำมาใช้ประโยชน์แทนสิ่งอื่น ๆ ซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์ที่คล้ายคลึงกัน เช่น การนำกระดาษหนังสือพิมพ์มาใช้ผลิตเป็นหนังสือพิมพ์ใหม่

หรือนำไปพบเป็นถุงกระดาษ เป็นต้น การใช้ขยะรีไซเคิลที่มีคุณสมบัติน้อยกว่าเดิมมาผลิตสินค้าใหม่ เช่น การทำผ้าหรือเปดจากกระดาษที่เหลือใช้จากการทำไฟเบอร์กลาส จากขวดพลาสติก

2. จัดระบบการรีไซเคิล หรือการรวบรวมเพื่อนำไปสู่การแปรรูปเพื่อใช้ใหม่

2.1 รมรงค์ให้ประชาชนแยกของเสียนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ เช่น กระดาษ พลาสติก และโลหะ นำไปใช้ซ้ำ หรือนำไปขาย ขยะเศษอาหารนำมาหมักทำปุ๋ย ในรูปปุ๋ยน้ำ หรือปุ๋ยหมักเพื่อใช้ในชุมชน

2.2 จัดระบบที่เอื้อต่อการทำขยะรีไซเคิล

2.2.1 จัดภาชนะแยกประเภทขยะมูลฝอยที่ชัดเจนและเป็นมาตรฐาน

2.2.2 จัดระบบบริการเก็บ โดย องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดเก็บเอง โดยการจัดเก็บแบ่งเวลาการเก็บ

2.3 จัดกลุ่มอาสาสมัครหรือชมรมหรือนักเรียนให้มีกิจกรรม โครงการ นำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ใหม่

2.4 จัดตั้งศูนย์รีไซเคิล หากพื้นที่ที่ปริมาณขยะมูลฝอยเกิดขึ้นในแต่ละวัน เป็นปริมาณมากๆ อาจจะมีการจัดตั้งศูนย์คัดแยกขยะมูลฝอยซึ่งสามารถจะรองรับจากชุมชนใกล้เคียง หรือรับซื้อจากประชาชน โดยตรงซึ่งอาจจะให้เอกชนลงทุนหรืออาจให้สัมปทานเอกชนก็ได้

3. การขนส่ง ระยะทางไม่ไกลให้รถขนส่งขยะมูลฝอยไปยังสถานที่กำจัด โดยตรง ระยะทางไกลและมีปริมาณขยะมูลฝอยมากอาจจะต้องสร้างสถานีขนถ่าย เพื่อถ่ายเทจากรถเก็บขนขยะมูลฝอยลงสู่รถบรรทุกขนาดใหญ่

4. ระบบกำจัด เนื่องจากขยะมูลฝอยใช้ประโยชน์ใหม่ได้จึงควรจัดการเพื่อการกำจัดทำลายให้น้อยที่สุด ควรเลือกระบบกำจัดแบบผสมผสานเนื่องจากปัญหาขาดแคลนพื้นที่ จึงควรพิจารณาปรับปรุงพื้นที่กำจัดมูลฝอยที่มีอยู่เดิม และพัฒนาให้เป็นศูนย์กำจัดขยะมูลฝอย โดยมีขั้นตอน ดังนี้

4.1 จัดระบบคัดแยกขยะมูลฝอย

4.2 ระบบกำจัดผสมผสานหลาย ๆ ระบบในพื้นที่เดียวกัน ได้แก่ หมักทำปุ๋ย ฝังกลบและวิธีอื่น ๆ

การคัดแยกขยะมูลฝอยแบบครบวงจร จำเป็นต้องจัดให้ระบบการคัดแยกขยะมูลฝอยประเภทต่าง ๆ ตามแต่ลักษณะองค์ประกอบ โดยจัดวางภาชนะรองรับที่เหมาะสมและสอดคล้องกับระบบการคัดแยกขยะมูลฝอย เพื่ออำนวยความสะดวกแก่การแยกประเภทขยะมูลฝอยในการนำไปรีไซเคิล หรือการขนย้ายและกำจัดต่อไป ซึ่งกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีหลักมาตรฐานในการจัดระบบภาชนะรองรับ ดังนี้

ถังขยะและถุงขยะ

ถังขยะเพื่อให้การจัดเก็บรวบรวมขยะมูลฝอยเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและลดการปนเปื้อนของขยะมูลฝอยที่มีศักยภาพในการนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่จะต้องมีการตั้งจุดรวบรวมขยะมูลฝอยและให้มีการแบ่งแยกประเภทของถังรองรับขยะมูลฝอยตามสีต่าง ๆ โดยมีถุงบรรจุภายในถังเพื่อสะดวกและไม่ตกหล่นหรือแพร่กระจาย ส่วนถุงขายนั้นก็สำหรับคัดแยกขยะมูลฝอยบนครัวเรือน บ้านเรือน ได้แก่

1. ถังขยะสีเขียวและถุงสีเขียว สำหรับรองรับขยะย่อยสลายได้ คือ รองรับขยะมูลฝอยที่เน่าเสียและย่อยสลายได้เร็ว สามารถนำมาหมักทำปุ๋ยได้ เช่น ผัก ผลไม้ เศษอาหาร ใบไม้ เป็นต้น
2. ถังขยะสีเหลืองและถุงสีเหลือง สำหรับรองรับขยะรีไซเคิล คือ รองรับขยะมูลฝอยที่สามารถนำมารีไซเคิลหรือขายได้ เช่น กระดาษ พลาสติก โลหะ เป็นต้น
3. ถังขยะมีเทาฟ้าสีส้มและถุงสีแดง สำหรับรองรับขยะมีพิษมีอันตรายต่อสิ่งมีชีวิตและสิ่งแวดล้อม เช่น หลอดฟลูออเรสเซนต์ ขวดยา ถ่านไฟฉาย กระป๋องสีสเปรย์ กระป๋องยาฆ่าแมลง และภาชนะบรรจุสารอันตรายต่าง ๆ
4. ถังขยะสีฟ้าและถุงสีฟ้า สำหรับเก็บขยะทั่วไป คือ รองรับขยะย่อยสลายไม่ได้ ไม่เป็นพิษและไม่คุ้มค่าการรีไซเคิล เช่น พลาสติกห่อลูกอม ซองบะหมี่สำเร็จรูป ถุงพลาสติก โฟม และฟอล์ยที่เปื้อนอาหาร

วิธีการและขั้นตอนดำเนินงานในการกำจัดขยะมูลฝอยที่สำคัญ

1. การเก็บรวบรวม โดยเริ่มตั้งแต่การเก็บขยะมูลฝอยใส่ไว้ในภาชนะไปจนถึงการรวบรวมขยะมูลฝอยจากแหล่งต่าง ๆ แล้วนำไปใส่ยานพาหนะเพื่อที่จะขนถ่ายต่อไปยังแหล่งกำจัด หรือทำประโยชน์อื่น ๆ แล้วแต่กรณี
2. การขนส่ง เป็นการนำขยะมูลฝอยที่เก็บรวบรวมจากชุมชน ใส่ในยานพาหนะแล้วนำไปยังสถานที่กำจัด หรือทำประโยชน์อย่างอื่น ซึ่งอาจเป็นการขนส่งโดยตรงจากแหล่งกำเนิดหรืออาจขนไปพักรวมไว้ที่ใดที่หนึ่ง ซึ่งเรียกว่า สถานีขนย้ายก็ได้
3. การแปรสภาพ เป็นวิธีการที่จะทำให้ขยะมูลฝอยสะดวกแก่การเก็บ หรือนำไปใช้ทำประโยชน์อย่างอื่น การแปรสภาพอาจทำได้โดยการบดอัดเป็นก้อน คัดแยกเอาส่วนที่ใช้ประโยชน์ได้ออกไปใช้ทั้งโดยตรงและทางอ้อม
4. การกำจัดหรือทำลาย เป็นวิธีการกำจัดขั้นสุดท้าย เพื่อให้ขยะมูลฝอยนั้น ๆ ไม่ก่อให้เกิดปัญหาผลกระทบต่อสภาพแวดล้อม อันมีผลกระทบต่อสุขภาพและความเป็นอยู่ของมนุษย์

การกำจัดขยะมูลฝอย

การกำจัดขยะมูลฝอยสามารถแบ่งออกเป็น 3 วิธี ดังนี้

1. ระบบหมักทำปุ๋ย เป็นการย่อยสลายอินทรีย์สาร โดยขบวนการทางชีววิทยาของจุลินทรีย์เป็นตัวการย่อยสลายให้แปรสภาพเป็นแร่ธาตุที่มีลักษณะค่อนข้างคงรูป มีสีดำค่อนข้างแห้งและสามารถใช้ในการปรับปรุงคุณภาพของดิน ขบวนการหมักทำปุ๋ยสามารถแบ่งเป็น 2 ขบวนการ คือ ขบวนการหมักแบบใช้ออกซิเจน (aerobic decomposition) ซึ่งเป็นการสร้างสภาวะที่จุลินทรีย์ชนิดที่ดำรงชีพโดยใช้ออกซิเจนย่อยสลายสารอาหารแล้วเกิดการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วและกลายสภาพเป็นแร่ธาตุเป็นขบวนการที่ไม่เกิดก๊าซกลิ่นเหม็น ส่วนอีกขบวนการเป็นขบวนการหมักแบบไม่ใช้ออกซิเจน (anaerobic decomposition) เป็นการสร้างสภาวะให้เกิดจุลินทรีย์ชนิดที่ดำรงชีพโดยใช้ออกซิเจนเป็นตัวช่วยย่อยสลายอาหาร และแปรสภาพกลายเป็นแร่ธาตุ ขบวนการนี้มักเกิดก๊าซที่มีกลิ่นเหม็น เช่น ก๊าซไข่เน่า (hydrogen sulfide: H₂S) แต่ขบวนการนี้จะมีผลดีที่เกิดก๊าซมีเทน (methane gas) ซึ่งเป็นก๊าซที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์เป็นเชื้อเพลิงได้

2. ระบบการเผาในเตาเผาเป็นการทำลายขยะมูลฝอยด้วยวิธีการเผาทำลายในเตาเผาที่ได้รับการออกแบบก่อสร้างที่ถูกต้องเหมาะสม โดยต้องให้มีอุณหภูมิในการเผาที่ 850 – 1,200 องศาเซลเซียส เพื่อให้การทำลายที่สมบูรณ์ที่สุด แต่ในการเผาหมักก่อให้เกิดมลพิษด้านอากาศ ได้แก่ ฝุ่นขนาดเล็ก ก๊าซพิษต่าง ๆ เช่น ซัลเฟอร์ไดออกไซด์ (Sulfur dioxide : SO₂) เป็นต้น นอกจากนี้แล้วยังอาจเกิดไดออกซิน (Dioxins) ซึ่งเป็นสารก่อมะเร็งและเป็นสารที่กำลังอยู่ในความสนใจของประชาชน ดังนั้น จึงจำเป็นจะต้องมีระบบควบคุมพิษทางอากาศและดักมิให้อากาศที่ผ่านปล่องออกสู่บรรยากาศมีค่าเกินกว่าค่ามาตรฐานคุณภาพอากาศจากเตาเผาที่กำหนด

3. ระบบฝังกลบอย่างถูกสุขาภิบาล (sanitary landfill) เป็นการกำจัดขยะมูลฝอยโดยการนำไปฝังกลบในพื้นที่ที่ได้จัดเตรียมไว้ ซึ่งเป็นพื้นที่ที่ได้รับการคัดเลือกตามหลักวิชาการทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม วิศวกรรม สถาปัตยกรรม และการยินยอมจากประชาชน จากนั้นจึงทำการออกแบบและก่อสร้าง โดยมีการวางมาตรการป้องกันผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น เช่น การปนเปื้อนของน้ำเสียจากกองขยะมูลฝอยที่เรียกว่า น้ำชะขยะมูลฝอย (leachate) ซึ่งถือว่าเป็นน้ำเสียที่มีค่าความสกปรกสูงไหลซึมลงสู่ชั้นน้ำใต้ดิน ทำให้คุณภาพน้ำใต้ดินเสื่อมสภาพลงจนส่งผลกระทบต่อประชาชนที่ใช้น้ำเพื่อการอุปโภค และบริโภคนอกจากนี้ยังต้องมีมาตรการป้องกันน้ำท่วม กลิ่นเหม็น และผลกระทบต่อสภาพภูมิทัศน์ รูปแบบการฝังกลบอย่างถูกหลักสุขาภิบาล อาจใช้วิธีขุดให้ลึกลงไปในพื้นที่ดินหรือการถมให้สูงขึ้นจากระดับพื้นดิน หรืออาจจะใช้ผสมสองวิธี ซึ่งจะขึ้นอยู่กับสภาพภูมิประเทศ

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2549) ได้กำหนดไว้ว่าการจัดการขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลนั้นมีเทคนิคในการดำเนินการในหลาย ๆ ประการ ซึ่งเชื่อมโยงซึ่งกันและกัน ดังนี้

1. การจัดทำฐานข้อมูลเพื่อการวางแผนจัดการขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล

โดยมีขั้นตอนในการจัดทำและจัดเก็บข้อมูลเพื่อการวางแผนดังนี้คือ

1.1 ขั้นตอนการรวบรวมข้อมูลที่มีอยู่ทั้งหมด โดยข้อมูลที่ควรรวบรวมและจัดเก็บไว้ประกอบด้วย

- (1) ข้อมูลประชากร ทั้งประชากรตามทะเบียนราษฎร์และประชากรแฝง
- (2) ข้อมูลการใช้ประโยชน์ที่ดินในเขตองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น
- (3) ข้อมูลปริมาณการเกิดขยะมูลฝอยในแต่ละวัน
- (4) ข้อมูลองค์ประกอบของขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้น เช่น ร้อยละของขยะอินทรีย์ แก้ว พลาสติก กระดาษ หรือขยะอันตรายอื่น ๆ เป็นต้น
- (5) ข้อมูลการจัดเก็บ รวบรวมขยะมูลฝอย เช่น จำนวนถังรองรับขยะมูลฝอย การกระจายถังตามเขตชุมชนต่าง ๆ จำนวนพนักงานเก็บขน เส้นทางรถเก็บขน จำนวน รถเก็บขนขยะมูลฝอย ความพอเพียงในการจัดเก็บในปัจจุบัน
- (6) ข้อมูลเกี่ยวกับพื้นที่กำจัดขยะมูลฝอยในปัจจุบัน เช่น ขนาดพื้นที่ที่ตั้ง การจัดการสิ่งแวดล้อมโดยรอบ
- (7) จำนวนข้อร้องเรียนเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยของท้องถิ่น

1.2 การนำข้อมูลที่รวบรวมได้มาจัดหมวดหมู่ให้ชัดเจน โดยการป้อนข้อมูลเพื่อจัดเก็บในระบบคอมพิวเตอร์ หรือพัฒนาเป็นระบบข้อมูลสารสนเทศ (Management Information System : MIS) ที่เรียกใช้งานได้ง่าย

1.3 การออกแบบฟอร์ม สำหรับการบันทึกข้อมูลรายวัน รายสัปดาห์ รายเดือน หรือรายปี ให้กับฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้กรอกข้อมูลในแบบฟอร์มเพื่อให้มีการจัดเก็บข้อมูลไว้เป็นฐานข้อมูลในการวางแผนของผู้บริหาร การกรอกแบบฟอร์มข้อมูลนี้จะได้ทั้งข้อมูลเชิงปริมาณ และข้อมูลเชิงคุณภาพที่สามารถนำมาวิเคราะห์และวางแผนต่อไป

1.4 ข้อมูลที่รวบรวมและจัดเก็บไว้ ควรมีการพัฒนาให้ทันสมัยตลอดเวลา โดยเฉพาะข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้น ควรบันทึกทุกวัน เพื่อที่จะได้ทราบปริมาณขยะมูลฝอยที่ผลิตได้ในแต่ละวัน ซึ่งข้อมูลอาจแตกต่างกันไปตามสภาพของฤดูกาล เช่น ถ้าเป็นฤดูที่มีผลไม้มาก ประเภทของขยะมูลฝอยก็อาจเป็นพวกขยะอินทรีย์ ที่ย่อยสลายง่ายมากกว่ามูลฝอยประเภทอื่น ๆ เป็นต้น

1.5 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมอบหมายหน้าที่ในการรวบรวมข้อมูลหรือบันทึกข้อมูลให้กับเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเฉพาะในการดำเนินงาน ซึ่งโดยมากอาจมอบหมายให้เจ้าหน้าที่ของกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมหรือกองช่าง ทั้งนี้อยู่ที่โครงสร้างการบริหารงานขององค์กรนั้น ๆ เจ้าหน้าที่เหล่านี้ควรได้รับการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาทักษะในการจัดทำฐานข้อมูลสารสนเทศ (Information Data Based) รวมทั้งต้องมีความชำนาญในการใช้เครื่องคอมพิวเตอร์

1.6 การนำข้อมูลที่รวบรวมได้มาใช้ในกระบวนการวางแผนและตัดสินใจนั้น เป็นขั้นตอนสุดท้ายที่ผู้บริหารท้องถิ่นควรเรียกข้อมูลมาประกอบในการตัดสินใจวางแผนงานด้านการจัดการขยะมูลฝอย เช่น ความต้องการของจำนวนถังรองรับขยะมูลฝอยควรเป็นเท่าใดในแต่ละปี จิตความสามารถในการรองรับได้ของสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยในปัจจุบัน หรือแม้กระทั่งเรื่องของการพัฒนาจำนวนพนักงานที่จะมาทำหน้าที่ในการเก็บขนขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล

2. การลดอัตราการเกิดขยะมูลฝอย

การลดปริมาณการเกิดขยะมูลฝอยสามารถทำได้ ดังนี้

2.1 การลดปริมาณการผลิตขยะมูลฝอย (Reduce) ทำได้โดย

(1) ใช้สินค้าชนิด เช่น ผงซักฟอก น้ำยาล้างจาน น้ำยาทำความสะอาด และถ่านไฟฉายชนิดชาร์จใหม่

(2) เลือกใช้สินค้าที่มีคุณภาพ มีหีบบรรจุภัณฑ์น้อย อายุการใช้งานยาวนานและตัวสินค้าไม่เป็นพิษ

(3) การใช้ภาชนะแทนบรรจุภัณฑ์ เช่น ปิ่นโต จานและกล่องใส่อาหารแทนการใช้ถุงพลาสติก

(4) ลดการใช้วัสดุย่อยสลายยาก เช่น โฟมบรรจุอาหาร และถุงพลาสติก

(5) ลดการใช้สินค้าฟุ่มเฟือย เช่น การใช้ผ้าหน้าแทนการใช้กระดาษทิชชู

2.2 การลดปริมาณขยะโดยการใช้ซ้ำ (Reuse) โดยการใช้วัสดุสิ่งของต่าง ๆ ให้คุ้มค่าที่สุด ได้แก่

(1) การใช้กระดาษทั้ง 2

(2) การนำบรรจุภัณฑ์มาใช้ซ้ำ เช่น การนำกล่อง ถูมาใช้ประโยชน์ซ้ำหลายครั้ง

(3) ขวดน้ำดื่มที่หมดแล้วนำมาใช้ใส่น้ำดื่ม การนำขวดแก้วมาทำเป็นแจกันดอกไม้ เป็นต้น

2.3 การลดปริมาณขยะโดยการรีไซเคิล (Recycle) โดยการนำวัสดุที่ยังสามารถนำกลับมาใช้ใหม่ นำมาแปรรูปใช้ใหม่โดยกรรมวิธีต่าง ๆ โดยการคัดแยกขยะมูลฝอยแต่ละประเภท ทั้งที่บ้าน โรงเรียนและสำนักงาน เพื่อนำเข้าสู่กระบวนการรีไซเคิล โดยการนำวัสดุรีไซเคิลไปขายหรือนำไปบริจาค นำเข้าธนาคารขยะรีไซเคิล เป็นต้น

3. การคัดแยกขยะมูลฝอย

3.1 ประเภทของขยะมูลฝอย มี 4 ประเภทคือ

(1) ขยะทั่วไป เป็นขยะที่ย่อยสลายยากและไม่คุ้มค่าในการนำไปรีไซเคิล เช่น ซองบะหมี่สำเร็จรูป เปลือกลูกอม ถุงขนม ถุงพลาสติกเปื้อนอาหาร ซึ่งจากปริมาณขยะมูลฝอยทั้งหมดมีอยู่ประมาณร้อยละ 3

(2) ขยะย่อยสลายได้ เช่น เศษผัก เศษอาหารและเปลือกผลไม้สามารถนำไปหมักทำปุ๋ยได้ ซึ่งจากปริมาณขยะมูลฝอยทั้งหมดมีอยู่ประมาณร้อยละ 46

(3) ขยะรีไซเคิลหรือขยะที่สามารถนำไปขายได้ เช่น แก้ว กระดาษ พลาสติก โลหะ อโลหะ ซึ่งจากปริมาณขยะมูลฝอยทั้งหมดมีอยู่ประมาณร้อยละ 42

(4) ขยะอันตราย เช่น ขยะติดเชื้อ ขยะพิษ

3.2 ข้อกำหนดในการคัดแยกขยะมูลฝอย

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่รับผิดชอบด้านการจัดการขยะมูลฝอยควรส่งเสริมให้ประชาชนที่อยู่ในพื้นที่รับผิดชอบดำเนินการคัดแยก โดยมีข้อกำหนดดังต่อไปนี้

(1) คัดแยกขยะที่สามารถนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ได้หรือขยะรีไซเคิลออกจากขยะย่อยสลาย ขยะอันตรายและขยะทั่วไป

(2) จัดเก็บขยะที่ทำการคัดแยกแล้วในบ้านเรือนไว้ในถุงหรือถังรองรับขยะแบบแยกประเภทที่หน่วยราชการจัดเตรียมไว้รับประทานอาหาร แห่ลงน้ำดื่ม

(3) จัดวางภาชนะรองรับขยะแบบแยกประเภทในบริเวณที่มีอากาศถ่ายเทสะดวกมีแสงสว่างเพียงพอ ไม่กีดขวางทางเดิน อยู่ห่างจากสถานที่ประกอบอาหารที่

(4) ให้จัดเก็บขยะอันตราย หรือภาชนะบรรจุสารที่ไม่ทราบแน่ชัดเป็นสัดส่วนแยกต่างหากจากขยะอื่น ๆ เพื่อป้องกันการแพร่กระจายของสารพิษ หรือการระเบิดแล้วให้นำไปรวบรวมไว้ในภาชนะหรือสถานที่รวบรวมขยะอันตรายของชุมชน

(5) ห้ามจัดเก็บขยะอันตรายไว้รวมกัน โดยให้แยกเก็บเป็นประเภท ๆ หากเป็นของเหลวให้ใส่ถังหรือภาชนะบรรจุที่มีฉลากและไม่รั่วไหล หากเป็นของแข็งหรือกิ่งของแข็งให้เก็บใส่ถังหรือภาชนะที่แข็งแรง

(6) หลีกเลี่ยงการเก็บกักขยะที่ทำการคัดแยกแล้วและมีคุณสมบัติที่เหมาะสมแก่การเพาะพันธุ์ของพาหะนำโรค หรือที่อาจเกิดการรั่วไหลของสารพิษไว้เป็นเวลานาน

(7) หากมีการใช้น้ำทำความสะอาดวัสดุคัดแยกแล้วหรือวัสดุเหลือใช้ที่มีไขมัน หรือตะกอนน้ำมันปนเปื้อน จะต้องระบายน้ำเสียนั้นผ่านตะแกรงและบ่อดักไขมันก่อนระบายสู่ท่อน้ำสาธารณะ

(8) ห้ามเผา หลอม สกัดหรือดำเนินกิจกรรมอื่นใด เพื่อการคัดแยก การคัดโลหะมีค่าหรือการทำลายขยะในบริเวณที่พักอาศัย หรือพื้นที่ที่ไม่มีระบบป้องกันและควบคุมของเสียที่จะเกิดขึ้น

3.3 การเก็บรวบรวมขยะมูลฝอย

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีหน้าที่รับผิดชอบด้านการจัดการขยะในชุมชน จะต้องจัดเตรียมภาชนะ และรถสำหรับเก็บรวบรวมขยะมูลฝอย ตามข้อกำหนดดังต่อไปนี้

3.3.1 ภาชนะสำหรับรองรับขยะมูลฝอย

(1) จัดวางภาชนะรองรับขยะในบริเวณพื้นที่ที่มีประชากรอยู่อย่างหนาแน่น เช่น ตลาด ที่พักอาศัย สถาบันการศึกษา ชุมชน อุตสาหกรรม หรืออื่น ๆ ตามข้อกำหนดอย่างใดอย่างหนึ่งต่อไปนี้

- จัดวางภาชนะรองรับขยะแบบแยกประเภทในอัตรา

ไม่น้อยกว่า 500 ลิตร ต่อ 50 – 80 หลังคาเรือน หรือต่อประชากร 350 คน หรือตามความเหมาะสมของชุมชน

- จัดให้มีภาชนะหรือสถานที่ที่ใช้สำหรับเก็บกักขยะแบบแยกประเภท ณ จุดรวบรวมขยะ (Station) ของชุมชนเพื่อรอการเก็บขนไปกำจัดหรือดำเนินการอย่างอื่น โดยให้มีความจุไม่น้อยกว่า 3 เท่าของปริมาณขยะที่เกิดขึ้นในแต่ละวันหรือความเหมาะสมของสถานที่

(2) การจัดหาภาชนะรองรับขยะ หรือสถานที่ที่เก็บกักขยะรวมในชุมชน จะต้องพิจารณาตามลักษณะของขยะที่จะทำการคัดแยก เช่น จัดหาภาชนะหรือสถานที่เก็บกักขยะย่อยสลาย ขยะรีไซเคิล ขยะทั่วไป และขยะอันตราย

(3) สถานที่ที่ใช้สำหรับเก็บกักขยะรวมในชุมชนจะต้องมีลักษณะ ดังต่อไปนี้

- ผนังต้องทำด้วยวัสดุถาวรและทนไฟ

- พื้นผิวภายในต้องเรียบและกันน้ำซึม

- ต้องมีการป้องกันกลิ่น น้ำฝน และสัตว์ขี้เย็บหรือพาหะนำโรค
  - ต้องมีความสะดวกในการทำความสะอาดและรวบรวมน้ำเสียที่เกิดจากขยะเพื่อนำไปบำบัด
  - ต้องมีระบบระบายและถ่ายเทอากาศที่ดี และป้องกันน้ำเข้าสู่สถานที่เก็บกัก
  - ตั้งอยู่ห่างจากแหล่งน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค สถานที่ประกอบอาหาร สถานที่รับประทานอาหาร บริเวณที่เลี้ยงเด็กอ่อน หรือสนามเด็กเล่นตามข้อกำหนดของท้องถิ่นหรือกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
  - ตั้งอยู่ในบริเวณที่สาธารณชนเข้าถึงได้ง่าย และรถเก็บขนขยะสามารถเข้าไปดำเนินการขนถ่ายได้สะดวก
  - มีเครื่องปิดกั้นให้พ้นจากสายตาสาธารณชนและมีรั้วรอบขอบชิด
  - มีเครื่องหมายแสดงว่าเป็นสถานที่เก็บกักขยะ ป้ายแสดงแผนการเก็บขนและแผนฉุกเฉินสำหรับช่วงเวลาที่ความจุของสถานที่ไม่เพียงพอเนื่องจากความล่าช้าในการขนส่งขยะไปจัดการ
- (4) ภาชนะรองรับขยะ หรือสถานที่เก็บกักขยะรวมในชุมชนจะต้องตั้งอยู่ในที่ที่ไม่มีสิ่งกีดขวางทางจราจร และการสัญจรของประชาชน
- (5) ขยะจะต้องถูกเก็บรวบรวมไว้ในภาชนะรองรับแบบแยกประเภทตามที่ได้ระบุไว้บนภาชนะหรือสถานที่เก็บกักขยะซึ่งได้จัดเตรียมไว้สำหรับชุมชนนั้น
- 3.3.2 ผู้คัดแยกขยะมูลฝอย
- (1) ห้ามบุคคลใดดำเนินการคัดแยกขยะเพื่อประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ในภาชนะรองรับขยะหรือสถานที่เก็บกักขยะรวมของชุมชน เว้นแต่
- บุคคลดังกล่าวได้รับอนุญาตจากหน่วยงานที่รับผิดชอบในการจัดการขยะในชุมชน
  - บริเวณหรือสถานที่เก็บกักขยะดังกล่าวได้จัดไว้เป็นพื้นที่เฉพาะสำหรับให้มีการคัดแยกได้
  - กรณีอื่น ๆ ตามที่หน่วยงานส่วนท้องถิ่นกำหนด
- (2) บุคคลใดที่ได้รับอนุญาตให้เป็นผู้คัดแยกขยะในภาชนะหรือสถานที่เก็บกักขยะในชุมชน จะต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดดังต่อไปนี้

- ควบคุมมิให้มีการหกหล่น ปล่อยให้ของขยะและ
การรั่วไหลของน้ำชะขยะในขณะดำเนินการคัดแยก
- จัดเก็บขยะและภาชนะรองรับให้อยู่ในสภาพเดิมหลังจาก
คัดแยกแล้วเสร็จ
- ของมีคม เช่น เศษแก้ว หรือเข็มฉีดยา จะต้องคัดแยกออก
จากขยะอื่น ๆ และใส่ถุงมือที่มีความหนาเพียงพอ เพื่อป้องกันการเกิดบาดแผลในขณะทำการคัดแยก
- ห้ามทำการคัดแยกวัตถุต้องสงสัยหรือภาชนะบรรจุวัสดุที่
ไม่ทราบแน่ชัดหากพบเห็น ให้รีบแจ้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการตรวจสอบต่อไป
- ห้ามเผา หลอม สกัดหรือดำเนินกิจกรรมอื่นใด เพื่อการ
คัดแยก การสกัดโลหะมีค่าหรือทำลายขยะในบริเวณพื้นที่ที่ไม่มีระบบป้องกันและความคุมของเสียที่
จะเกิดขึ้น
- ไม่คัดแยกขยะในขณะที่ร่างกายมีบาดแผล หรือเจ็บป่วย
- ในขณะดำเนินการคัดแยกขยะจะต้องสวมเสื้อผ้าให้รัดกุม
และสวมใส่อุปกรณ์ป้องกันตนเอง เช่น ถุงมือ ผ้าปิดจมูก แว่นตา หมวกคลุมผม และรองเท้าบูท
- เมื่อคัดแยกขยะแล้วเสร็จให้ทำความสะอาดร่างกายโดย
การอาบน้ำฟองสบู่ทุกครั้ง
- ควรทำความสะอาดเสื้อผ้าหรืออุปกรณ์ป้องกันต่าง ๆ
ภายหลังเลิกใช้งานในแต่ละครั้งและให้ทำความสะอาดแยกต่างหากจากชุดอื่น ๆ
- ควรรับประทานอาหารและดื่มน้ำที่สะอาด รวมทั้งล้างมือ
ก่อนรับประทานอาหารทุกครั้ง
- ควรมีการตรวจสุขภาพประจำปี เช่น ตรวจเลือด ดับ
ไต และปอด และฉีดวัคซีนป้องกันโรค เช่น บาดทะยัก โทฟอยด์ และอื่น ๆ

3.3.3 จำนวนรถเก็บรวบรวมขยะ

จัดหารถเก็บรวบรวมขยะและพนักงานประจำรถให้เพียงพอกับ
ปริมาณขยะที่เกิดขึ้นตามเกณฑ์ต่อไปนี้

- (1) จัดหารถยนต์เก็บรวบรวมขยะ 1 คัน ประเภทธรรมดาเปิด
ข้าง ขนาด 4 ลบ.ม. (5 ลบ.หลา) ต่อประชากร 2,000 คน หรือ
- (2) จัดหารถยนต์เก็บรวบรวมขยะ 1 คัน ประเภทธรรมดาเปิด
ข้าง ขนาด 10 ลบ.ม. (13 ลบ.หลา) ต่อประชากร 5,000 คน หรือ

- (3) จัดหารถยนต์เก็บรวบรวมขยะ 1 คัน ประเภทธรรมดาเปิดข้าง ขนาด 12 ลบ.ม. (15 ลบ.หลา) ต่อประชากร 6,000 คน หรือ
- (4) จัดหารถยนต์เก็บรวบรวมขยะแบบอัดท้ายขนาดความจุ 8 ลบ.ม. (10 ลบ.หลา) 1 คัน ต่อประชากร 12,000 คน หรือ
- (5) จัดหารถยนต์เก็บรวบรวมขยะแบบอัดท้ายขนาดความจุ 10 ลบ.ม. (13 ลบ.หลา) 1 คัน ต่อประชากร 15,000 คน หรือ

3.3.4 การดำเนินการจัดเก็บ

- (1) จัดเก็บขยะให้หมดทุกวันหรือให้มีปริมาณขยะตกค้างน้อยที่สุด เพื่อป้องกันปัญหาเรื่องกลิ่น ทัศนียภาพและพาหะนำโรค
- (2) จัดเก็บขยะแยกตามประเภท/ชนิดของขยะที่ได้คัดแยกไว้ เช่น การจัดเก็บขยะรีไซเคิล แยกต่างหากจากขยะย่อยสลาย ขยะทั่วไป และขยะอันตราย
- (3) จัดเก็บขยะอันตรายแยกต่างหากจากขยะรีไซเคิล ขยะย่อยสลายและขยะทั่วไป
- (4) จัดให้มีวันเก็บรวบรวมพิเศษสำหรับขยะรีไซเคิลและขยะอันตรายอย่างน้อยสัปดาห์ละ 1 ครั้ง และห้ามใช้รถเก็บรวบรวมที่มีระบบอัดขยะเก็บรวบรวมขยะอันตราย
- (5) ควบคุมมิให้เกิดการฟุ้งกระจายของขยะและการหกรั่วของน้ำชะขยะในขณะจัดเก็บรวบรวม
- (6) ห้ามมิให้ระบายน้ำเสียที่เกิดจากการล้างหรือทำความสะอาดภาชนะ และสถานที่เก็บกักขยะลงสู่แม่น้ำ แอ่งน้ำ ลำน้ำ คลองระบายน้ำ แหล่งน้ำสาธารณะ หรือแหล่งน้ำธรรมชาติอื่น ๆ โดยปราศจากการบำบัดจนได้ค่าตามมาตรฐานคุณภาพน้ำทั้งตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกำหนด
- (7) จัดเก็บขยะติดเชื้อตามมาตรฐานที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนด
- (8) จัดการขยะอันตรายตามที่กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมกำหนด

3.3.5 เส้นทาง การจัดเก็บ

- (1) กำหนดเส้นทางให้จุดสุดท้ายของการเก็บขยะ อยู่ใกล้สถานีขนถ่ายขยะ หรือพื้นที่กำจัดขยะมากที่สุด ส่วนเส้นทางรถเก็บรวบรวมขยะรีไซเคิลควรให้จุดสุดท้ายของการเก็บรวบรวมอยู่ใกล้โรงงานคัดแยกและแปรรูปขยะมากที่สุด

(2) ถ้าบริเวณใดมีการจราจรติดขัดมาก ๆ ให้หลีกเลี่ยงการเก็บรวบรวมในเวลานั้น โดยดำเนินการในเวลาที่มีการจราจรน้อยที่สุด

(3) การเก็บรวบรวมขยะ ในบริเวณที่มีปริมาณมากที่สุดก่อนในช่วงวันที่ทำการเก็บขนขยะ

(4) ในกรณีที่พบว่าในพื้นที่ที่มีขยะปริมาณน้อย และมีจุดเก็บรวบรวมอยู่กระจัดกระจายให้ทำการเก็บรวบรวมในบริเวณพื้นที่ดังกล่าวเป็นที่สุดท้ายแต่เก็บให้หมดในวันเดียวกัน

3.3.6 การป้องกันอันตรายสำหรับพนักงานเก็บขน

(1) จัดอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลให้เพียงพอสำหรับพนักงานเก็บรวบรวมขยะ เช่น ถุงมือ รองเท้า ผ้าปิดจมูก เป็นต้น รวมทั้งกำชับให้พนักงานแต่งกายให้ถูกสุขลักษณะโดยใช้อุปกรณ์ ป้องกันอันตรายที่จัดเตรียมให้ ได้แก่ การสวมเสื้อผ้าที่รัดกุม ใส่ถุงมือให้มิดชิด สวมรองเท้าหุ้มส้นและใช้ผ้าปิดจมูกตลอดระยะเวลาการปฏิบัติงาน

(2) ตรวจสอบสภาพพนักงานเก็บรวบรวมขยะเป็นประจำทุกปีดูแลรักษาอุปกรณ์และรถเก็บรวบรวมขยะให้อยู่ในสภาพดีตลอดเวลา

3.4 การเก็บขนขยะมูลฝอย

การขนส่งหรือเคลื่อนย้ายขยะควรปฏิบัติตามข้อกำหนดดังต่อไปนี้

3.4.1 ควบคุมดูแลมิให้มีการบรรทุกขยะเกินพิกัดน้ำหนักที่กำหนดไว้สำหรับรถเก็บรวบรวมขยะนั้น ๆ

3.4.2 ปฏิบัติตามข้อกำหนดน้ำหนัก และระเบียบวิธีการขนส่งวัสดุบนถนนสาธารณะซึ่งกำหนดโดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

3.4.3 ขยะจะต้องถูกขนส่งในภาชนะบรรจุหรือตู้ที่ปิดของยานพาหนะขนส่ง อาทิ การปิดฝาด้านข้าง และด้านท้ายของรถยนต์เก็บขยะแบบเปิดข้างเทท้ายในระหว่างการขนส่ง

3.4.4 ควบคุมการรั่วไหลของน้ำชะขยะ ระหว่างการขนส่งโดยการจัดให้มีถังรองรับน้ำชะขยะ (Holding tank)

3.4.5 ควบคุมการตกหล่น ปลิวฟุ้งของขยะออกนอกยานพาหนะขนส่ง โดยจัดให้มีผ้าใบหรือตาข่ายปกคลุมขยะในระหว่างการขนส่ง

3.4.6 ขนส่งขยะรีไซเคิลแยกต่างหากจากขยะย่อยสลาย ขยะทั่วไป และขยะอันตราย

3.4.7 ขยะอันตรายจะต้องขนส่งแยกต่างหากจากขยะรีไซเคิล ขยะย่อยสลาย และขยะทั่วไป และปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อกำหนดของการขนส่งวัตถุอันตรายตามพระราชบัญญัติ วัตถุอันตรายหรือกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง

3.4.8 จำกัดความเร็วของรถในช่วงที่วิ่งผ่านชุมชนบริเวณทางร่วมหรือทางแยกให้มีความเร็วไม่เกิน 40 กิโลเมตรต่อชั่วโมง เพื่อป้องกันปัญหาด้านการฟุ้งกระจายของฝุ่นละอองและอุบัติเหตุ

3.4.9 พนักงานขับรถ จะต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความระมัดระวัง และปฏิบัติตามกฎจราจรอย่างเคร่งครัด

3.4.10 ห้ามมิให้ระบายน้ำชะขยะ และน้ำเสียที่เกิดจากการล้าง หรือทำความสะอาดรถยนต์เก็บขนขยะลงสู่แม่น้ำ แหล่งน้ำ ลำน้ำ คลองระบายน้ำ แหล่งน้ำสาธารณะหรือแหล่งน้ำธรรมชาติอื่น ๆ โดยปราศจากการบำบัดจนได้ค่าตามมาตรฐานคุณภาพน้ำทิ้งตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกำหนด ติดตั้งป้ายหรือเครื่องหมายแสดงทางเข้าสถานที่กำจัดขยะให้ชัดเจน เพื่อป้องกันอุบัติเหตุที่อาจเกิดขึ้นจากประชาชนที่สัญจรผ่านไปมา

3. แนวคิดเกี่ยวกับเทศบาล

เทศบาลเป็นรูปแบบการปกครองส่วนท้องถิ่นที่เก่าแก่ที่สุด เกิดขึ้นในสมัยราชการที่ 5 เป็นการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการปกครองตนเอง ตามระบอบประชาธิปไตย ปี พ.ศ.2476 มีการยกฐานะสุขาภิบาลเป็นเทศบาล ตามพระราชบัญญัติจัดระเบียบเทศบาล พ.ศ.2476 และในปี พ.ศ.2496 เปลี่ยนเป็นพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ.2496 และมีการบังคับใช้มาจนถึงปัจจุบัน งานวิจัยนี้จึงได้กำหนดแนวคิดเกี่ยวกับเทศบาลไว้ ดังนี้

3.1 ลักษณะและความเป็นมาของการปกครองท้องถิ่นรูปแบบเทศบาลไทย

แนวความคิดในการจัดการปกครองท้องถิ่นแบบเทศบาล ที่ได้เกิดขึ้นในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวที่ให้ทรงเห็นว่า “ถ้ามีการยอมรับว่าวันใดวันหนึ่งเราจะต้องถูกบังคับให้มีประชาธิปไตยแบบใดแบบหนึ่งในประเทศสยาม เราต้องเตรียมตัวเราอย่างค่อยเป็นค่อยไป เราต้องเรียนรู้และให้การศึกษาแก่เราเอง มันจะเป็นการดีกว่าแน่นอน สำหรับประชาชนที่เริ่มต้นด้วยการควบคุมกิจการท้องถิ่น ก่อนที่พวกเขาพยายามที่จะควบคุมกิจการของรัฐ โดยผ่านทางรัฐสภา ดังนั้น ในวันที่ 25 พฤศจิกายน 2470 ได้ทรงแต่งตั้งคณะกรรมการจัดการประชาธิปไตย (municipality) เพื่อที่จะได้ศึกษาหาแนวทางและรูปแบบของการปกครองท้องถิ่นที่ควรจะต้องจัดตั้งขึ้นมา เพื่อบริการกิจการส่วนท้องถิ่น และในปี พ.ศ.2473 ได้ทรงแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นมาชุด

หนึ่งทำหน้าที่พิจารณาร่างพระราชบัญญัติเทศบาล จนกระทั่งได้มีการเปลี่ยนแปลงการปกครอง เมื่อวันที่ 24 มิถุนายน 2475 ร่างพระราชบัญญัติเทศบาลดังกล่าวก็ยังมีได้มีการตราขึ้นและบังคับใช้เป็นกฎหมาย ภายหลังจากการเปลี่ยนแปลงการปกครองคณะราษฎรที่ยึดกุมอำนาจในการปกครองประเทศในขณะนั้น ก็มีแนวความคิดที่จะให้มีการกระจายอำนาจของการปกครองไปสู่ประชาชนในท้องถิ่นได้พัฒนาขึ้นในรูปแบบเทศบาลเพื่อให้การปกครองระบบรัฐสภาในระดับชาติขึ้น จึงได้มีการตราพระราชบัญญัติในปี พ.ศ.2476 ขึ้น (พระราชบัญญัติจัดระเบียบเทศบาล พ.ศ.2476) จนกระทั่งปี พ.ศ.2496 จึงเปลี่ยนมาเป็นพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ.2496 และได้บังคับใช้มาจนถึงทุกวันนี้ (ประหยัด หงษ์ทองคำ, พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว, 2529)

สรุป องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นไทยในรูปแบบเทศบาล เป็นรูปแบบการปกครองส่วนท้องถิ่นที่เก่าแก่ที่สุด และเป็นรูปแบบการปกครองที่มีการกระจายอำนาจของการปกครองไปสู่ประชาชนในท้องถิ่น

3.2 โครงสร้างของเทศบาล

ตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ.2496 แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 13) พ.ศ.2552 ได้มีการแยกประเภทของเทศบาลตามลำดับ ดังนี้ 1) เทศบาลตำบล 2) เทศบาลเมือง 3) เทศบาลนคร โดยโครงสร้างขององค์การเทศบาล ประกอบด้วย สภาเทศบาล และคณะเทศมนตรีประกอบด้วยนายกเทศมนตรีคนหนึ่งและเทศมนตรีตามจำนวนแล้วแต่ละกรณีไว้ดังนี้

3.2.1 กรณีเทศบาลตำบล

- 1) สภาเทศบาลตำบลประกอบด้วยสมาชิกจำนวนสิบสองคน
- 2) คณะเทศมนตรีเทศบาลตำบล ให้มีเทศมนตรีไม่เกินสองคน

3.2.2 กรณีเทศบาลเมือง

- 1) สภาเทศบาลเมืองประกอบด้วยสมาชิกจำนวนสิบแปดคน
- 2) คณะเทศมนตรีเทศบาลเมือง ให้มีเทศมนตรีไม่เกินสามคน

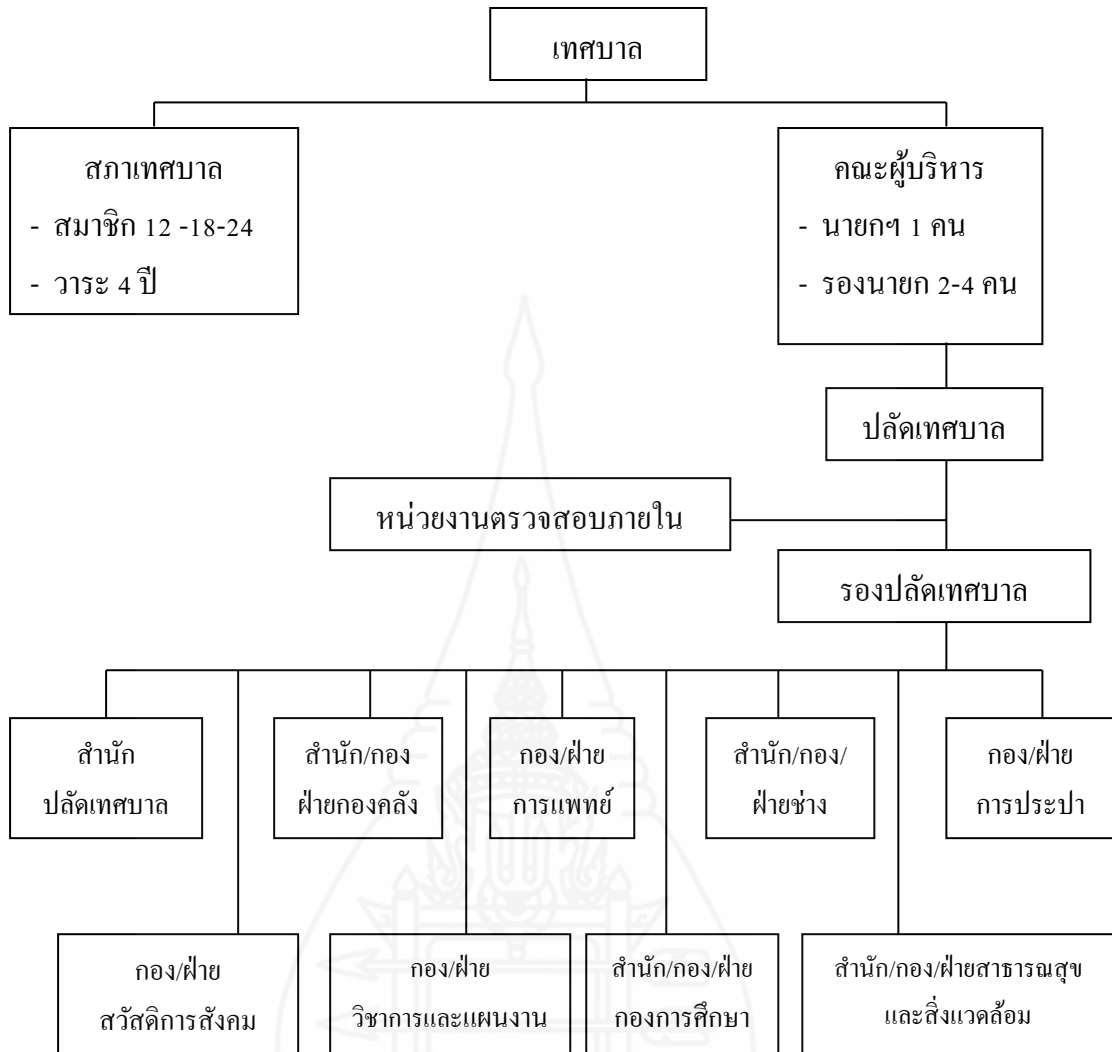
3.2.3 กรณีเทศบาลนคร

- 1) สภาเทศบาลนครประกอบด้วยสมาชิกจำนวนยี่สิบสี่คน
- 2) คณะเทศมนตรีเทศบาลนคร ให้มีเทศมนตรีไม่เกินสี่คน

โดยสมาชิกสภาเทศบาล ย่อมเป็นผู้แทนของปวงชนในเขตเทศบาลนั้น และต้องปฏิบัติหน้าที่ ตามความเห็นของตนโดยบริสุทธิ์ใจ ไม่อยู่ในความผูกมัดแห่งอาณัติมอบหมายใด ๆ และ ให้คณะเทศมนตรีควบคุมและรับผิดชอบในการบริหารกิจการของเทศบาลตามกฎหมายโดยมีนายกเทศมนตรีเป็นหัวหน้า ซึ่งอำนาจหน้าที่ของนายกเทศมนตรีมีดังต่อไปนี้

1. กำหนดนโยบายโดยไม่ขัดต่อกฎหมายและรับผิดชอบในการบริหารราชการของเทศบาลให้เป็นไปตามกฎหมาย เทศบัญญัติ และนโยบาย
  2. สั่ง อนุญาต และอนุมัติเกี่ยวกับราชการของเทศบาล
  3. แต่งตั้งและถอดถอนรองนายกเทศมนตรี ที่ปรึกษานายกเทศมนตรี และเลขานุการนายกเทศมนตรี
  4. วางระเบียบเพื่อให้งานของเทศบาลเป็นไปด้วยความเรียบร้อย
  5. รักษาการให้เป็นไปตามเทศบัญญัติ
  6. ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้ และกฎหมายอื่น
- สรุปได้ว่า โครงสร้างขององค์การเทศบาล ประกอบด้วย สมาชิกสภาเทศบาลตามจำนวนแล้วแต่กรณี และคณะเทศมนตรีอันประกอบด้วยนายกเทศมนตรีคนหนึ่งและเทศมนตรีตามจำนวนแล้วแต่ละกรณี

ภาพที่ 2.1 โครงสร้างและการแบ่งส่วนการบริหารของเทศบาล

ที่มา : พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ.2496 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

3.3 อำนาจหน้าที่ของเทศบาลในการจัดการขยะมูลฝอย

1.3.1 ตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ.2496 แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 13) พ.ศ. 2552 มาตรา 50 , 51 , 53 , 54 , 56 และ 57 ได้กำหนดหน้าที่เทศบาลไว้ ดังต่อไปนี้

มาตรา 50 ภายใต้งบบังคับแห่งกฎหมาย เทศบาลตำบลมีหน้าที่ต้องทำให้เขตเทศบาลดังต่อไปนี้

- (1) รักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน
- (2) ให้มีและบำรุงทางบกและทางน้ำ

(3) รักษาความสะอาดของถนนหรือทางเดินและที่สาธารณะ รวมทั้ง
การกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล

- (4) ป้องกันและระงับโรคติดต่อ
- (5) ให้มีเครื่องใช้ในการดับเพลิง
- (6) ให้ราษฎรได้รับการศึกษาอบรม
- (7) ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ
- (8) บำรุงศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของ

ท้องถิ่น

(9) หน้าที่อื่นตามที่กฎหมายบัญญัติให้เป็นหน้าที่ของเทศบาล
มาตรา 51 ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย เทศบาลตำบลอาจจัดทำกิจการใด ๆ

ในเขตเทศบาลดังต่อไปนี้

- (1) ให้มีน้ำสะอาดหรือการประปา
- (2) ให้มีโรงฆ่าสัตว์
- (3) ให้มีตลาด ท่าเทียบเรือและท่าข้าม
- (4) ให้มีสุสานและฌาปนสถาน
- (5) บำรุงและส่งเสริมการทำมาหากินของราษฎร
- (6) ให้มีและบำรุงสถานที่ทำการพิทักษ์รักษาคนเจ็บไข้
- (7) ให้มีและบำรุงการไฟฟ้าหรือแสงสว่างโดยวิธีอื่น
- (8) ให้มีและบำรุงทางระบายน้ำ
- (9) เทศพาณิชย์

มาตรา 53 ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย เทศบาลเมืองมีหน้าที่ต้องทำในเขต

เทศบาล ดังต่อไปนี้

- (1) กิจการที่ระบุไว้ในมาตรา 50
- (2) ให้มีน้ำสะอาดหรือการประปา
- (3) ให้มีโรงฆ่าสัตว์
- (4) ให้มีและบำรุงสถานที่ทำการพิทักษ์และรักษาคนเจ็บไข้
- (5) ให้มีและบำรุงทางระบายน้ำ
- (6) ให้มีและบำรุงส้วมสาธารณะ
- (7) ให้มีและบำรุงการไฟฟ้าหรือแสงสว่างโดยวิธีอื่น
- (8) ให้มีการดำเนินกิจการโรงรับจำนำหรือสถานสินเชื่อท้องถิ่น

มาตรา 54 ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย เทศบาลเมืองอาจจัดทำกิจการใด ๆ ในเขตเทศบาลดังต่อไปนี้

- (1) ให้มีตลาด ท่าเทียบเรือและท่าข้าม
- (2) ให้มีสุสานและฌาปนสถาน
- (3) บำรุงและส่งเสริมการทำมาหากินของราษฎร
- (4) ให้มีและบำรุงการสงเคราะห์มารดาและเด็ก
- (5) ให้มีและบำรุงโรงพยาบาล
- (6) ให้มีการสาธารณสุข
- (7) จัดทำกิจการซึ่งจำเป็นเพื่อสาธารณสุข
- (8) จัดตั้งและบำรุงโรงเรียนอาชีวศึกษา
- (9) ให้มีและบำรุงสถานที่สำหรับการกีฬาและพลศึกษา
- (10) ให้มีและบำรุงสวนสาธารณะ สวนสัตว์ และสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ
- (11) ปรับปรุงแหล่งเสื่อมโทรม
- (12) เทศพาณิชย์

มาตรา 56 ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย เทศบาลนครมีหน้าที่ต้องทำในเขตเทศบาล ดังต่อไปนี้

- (1) กิจการที่ระบุไว้ในมาตรา 5
- (2) ให้มีและบำรุงการสงเคราะห์มารดาและเด็ก
- (3) กิจการอื่นซึ่งจำเป็นเพื่อการสาธารณสุข
- (4) การควบคุมสุขลักษณะและอนามัยในร้านจำหน่ายอาหาร โรงมหรสพ และสถานบริการอื่น

- (5) จัดการเกี่ยวกับที่อยู่อาศัยและการปรับปรุงแหล่งเสื่อมโทรม
- (6) จัดให้มีและควบคุมตลาด ท่าเทียบเรือ ท่าข้าม และที่จอดรถ
- (7) การวางผังเมืองและการควบคุมการก่อสร้าง
- (8) การส่งเสริมกิจการการท่องเที่ยว

มาตรา 57 เทศบาลนครอาจจัดทำกิจการอื่น ๆ ตามมาตรา 54 ได้ และมีอำนาจหน้าที่ในการทำนอกเขตเทศบาลและการทำร่วมกับบุคคลอื่น ตามมาตรา 57 ทวิ และ 57 ตริ และอำนาจในการตราเทศบัญญัติโดยที่ไม่ขัดหรือแย้งต่อกฎหมายในกรณีที่พระราชบัญญัติฉบับนี้กำหนดไว้ให้ปฏิบัติ และเมื่อมีกฎหมายบัญญัติให้เทศบาลตราเทศบัญญัติหรือให้มีอำนาจตราเทศบัญญัติ ตามมาตรา 60

1.3.2 อำนาจและหน้าที่ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 ตามมาตรา 16 ในการจัดระบบบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง ดังนี้

- (1) การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง
- (2) การจัดให้มีและบำรุงรักษาทางบก ทางน้ำ และทางระบายน้ำ
- (3) การจัดให้มีและควบคุมตลาด ท่าเทียบเรือ ท่าข้าม และที่จอดรถ
- (4) การสาธารณสุขูปโภคและการก่อสร้างอื่น ๆ
- (5) การสาธารณสุขูปการ
- (6) การส่งเสริม การฝึก และประกอบอาชีพ
- (7) การพาณิชย์ และการส่งเสริมการลงทุน
- (8) การส่งเสริมการท่องเที่ยว
- (9) การจัดการศึกษา
- (10) การสังคมสงเคราะห์ และการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก สตรี คนชรา และผู้ด้อยโอกาส
- (11) การบำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น
- (12) การปรับปรุงแหล่งชุมชนแออัดและการจัดการเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย
- (13) การจัดให้มีและบำรุงรักษาสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ
- (14) การส่งเสริมกีฬา
- (15) การส่งเสริมประชาธิปไตย ความเสมอภาค และสิทธิเสรีภาพของประชาชน
- (16) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของราษฎรในการพัฒนาท้องถิ่น
- (17) การรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง
- (18) การกำจัดมูลฝอย สิ่งปฏิกูล และน้ำเสีย
- (19) การสาธารณสุข การอนามัยครอบครัว และการรักษาพยาบาล
- (20) การจัดให้มีและควบคุมสุสานและฌาปนสถาน
- (21) การควบคุมการเลี้ยงสัตว์
- (22) การจัดให้มีและควบคุมการฆ่าสัตว์

(23) การรักษาความปลอดภัย ความเป็นระเบียบเรียบร้อย และ การอนามัยโรงพยาบาล และสาธารณสุขสถานอื่น ๆ

(24) การจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากป่าไม้ ที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

(25) การผังเมือง

(26) การขนส่งและการวิศวกรรมจราจร

(27) การดูแลรักษาที่สาธารณะ

(28) การควบคุมอาคาร

(29) การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

(30) การรักษาความสงบเรียบร้อย การส่งเสริมและสนับสนุน การป้องกันและรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

(31) กิจการอื่นใดที่เป็นผลประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นตามที่ คณะกรรมการประกาศกำหนด

1.3.3 พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ.2535

ภายใต้พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ.2535 กำหนดให้การกำจัด มูลฝอยเป็นอำนาจหน้าที่ของเทศบาลหรือเทศบาลอวมอบให้บุคคลอื่น โดยการดูแลของเทศบาล และยังมีอำนาจห้ามทำการเก็บขนหรือกำจัดมูลฝอยโดยทำเป็นธุรกิจหรือโดยได้รับประโยชน์ตอบแทนด้วยการคิดค่าบริการ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถิ่น รวมถึงได้ให้อำนาจเทศบาลออกข้อกำหนดในการห้ามการถ่าย เท ทิ้ง หรือทำให้มีขึ้นในที่หรือทางสาธารณะซึ่งสิ่ง ปฏิกูลหรือมูลฝอยนอกจากในที่เทศบาลจัดไว้ให้ กำหนดให้มีที่รองรับมูลฝอยตามที่หรือทาง สาธารณะและสถานเอกชน กำหนดวิธีการเก็บ ขน และกำจัดมูลฝอย ให้เจ้าของหรือผู้ครอบครอง อาคารปฏิบัติ กำหนดอัตราค่าธรรมเนียมการให้บริการเก็บและขนมูลฝอย ตลอดจนกำหนด หลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขในการเก็บขนและกำจัดมูลฝอย เพื่อให้ผู้รับใบอนุญาตปฏิบัติ รวมทั้ง การกำหนดอื่นใดที่จำเป็นเพื่อให้ถูกต้องด้วยลักษณะ

มาตราที่กำหนดอำนาจหน้าที่ให้เทศบาลจัดระบบการบริหารจัดการมูล ฝอยเพื่อประโยชน์สาธารณะของราชการส่วนท้องถิ่น ได้แก่ มาตรา 18 มาตรา 19 และมาตรา 20 รายละเอียดมีดังนี้

มาตรา 18 การกำจัดสิ่งปฏิกูลมูลฝอยในเขตราชการส่วนท้องถิ่นใด ให้ เป็นอำนาจหน้าที่ของราชการส่วนท้องถิ่นนั้น ในกรณีที่มีเหตุผลอันสมควร ราชการส่วนท้องถิ่น

อาจมอบให้บุคคลใดดำเนินการตามวรรคหนึ่งแทน ภายใต้การควบคุมดูแลของราชการส่วนท้องถิ่น หรืออาจอนุญาตให้บุคคลใดเป็นผู้ดำเนินการกำจัดสิ่งปฏิกูลมูลฝอยตามมาตรา 19 ก็ได้

มาตรา 19 ห้ามมิให้ผู้ใดดำเนินการรับทำการเก็บขน หรือกำจัดสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอย โดยทำเป็นธุรกิจหรือโดยได้รับประโยชน์ตอบแทนด้วยการคิดค่าบริการ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถิ่น

มาตรา 20 เพื่อประโยชน์ในการรักษาความสะอาดและการจัดระเบียบในการเก็บขน และกำจัดสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอย ให้ราชการส่วนท้องถิ่นมีอำนาจออกข้อกำหนดของท้องถิ่นดังต่อไปนี้

- (1) ห้ามการถ่าย เท ทิ้ง หรือทำให้มีขึ้นในที่หรือทางสาธารณะซึ่งสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอย นอกจากในที่ที่ราชการส่วนท้องถิ่นจัดไว้ให้
  - (2) กำหนดให้มีที่รองรับสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอยตามที่หรือทางสาธารณะ และสถานที่เอกชน
  - (3) กำหนดวิธีการเก็บขน และกำจัดสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอยให้เจ้าของ หรือผู้ครอบครองอาคารหรือสถานที่ใด ๆ ปฏิบัติให้ถูกต้องด้วยสุขลักษณะตามสภาพหรือลักษณะการใช้อาคารหรือสถานที่นั้น ๆ
  - (4) กำหนดอัตราค่าธรรมเนียมการให้บริการของราชการส่วนท้องถิ่นในการเก็บและขนสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอยไม่เกินอัตราตามที่กำหนดในกฎกระทรวง
  - (5) กำหนดหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขในการเก็บ ขน และกำจัดสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอย เพื่อให้ผู้รับใบอนุญาตตามมาตรา 19 ปฏิบัติ ตลอดจนกำหนดอัตราค่าบริการขั้นสูง ตามลักษณะการให้บริการที่ผู้รับใบอนุญาตตามมาตรา 19 จะพึงเรียกเก็บได้
  - (6) กำหนดการอื่นใดที่จำเป็นเพื่อให้ถูกต้องด้วยสุขลักษณะ
- สรุป เทศบาลมีภารกิจหน้าที่ที่จะต้องดำเนินการกำจัดสิ่งปฏิกูลมูลฝอยที่เกิดขึ้นในเขตเทศบาล ในส่วนของขยะมูลฝอยชุมชนและขยะมูลฝอยติดเชื้อ

4. เทศบาลในเขตจังหวัดปทุมธานี

รายงานประจำปี 2553 กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย ได้สรุปข้อมูลจำนวนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแยกรายจังหวัด ณ วันที่ 30 กันยายน 2553 จังหวัดปทุมธานี มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวม 65 แห่ง เป็นองค์การบริหารส่วนจังหวัด จำนวน 1 แห่ง เทศบาลเมือง จำนวน 7 แห่ง เทศบาลตำบล จำนวน 12 แห่ง และองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 45 แห่ง โดยเทศบาลเมือง และเทศบาลตำบล ประกอบด้วย

1. เทศบาลเมืองปทุมธานี อำเภอเมืองปทุมธานี
2. เทศบาลเมืองคลองหลวง อำเภอคลองหลวง
3. เทศบาลเมืองท่าโขลง อำเภอคลองหลวง
4. เทศบาลเมืองรังสิต อำเภอธัญบุรี
5. เทศบาลเมืองสนั่นรักษ์ อำเภอธัญบุรี
6. เทศบาลเมืองคูคต อำเภอลำลูกกา
7. เทศบาลเมืองลำสามแก้ว อำเภอลำลูกกา
8. เทศบาลตำบลบางกะดี อำเภอเมืองปทุมธานี
9. เทศบาลตำบลบางคูวัด อำเภอเมืองปทุมธานี
10. เทศบาลตำบลบางหลวง อำเภอเมืองปทุมธานี
11. เทศบาลตำบลหลักหก อำเภอเมืองปทุมธานี
12. เทศบาลตำบลธัญบุรี อำเภอธัญบุรี
13. เทศบาลตำบลบึงขัง อำเภอธัญบุรี
14. เทศบาลตำบลคลองพระอุดม อำเภอลาดหลุมแก้ว
15. เทศบาลตำบลระแหง อำเภอลาดหลุมแก้ว
16. เทศบาลตำบลลำไทร อำเภอลำลูกกา
17. เทศบาลตำบลลำลูกกา อำเภอลำลูกกา
18. เทศบาลตำบลบางเตย อำเภอสามโคก
19. เทศบาลตำบลหนองเสือ อำเภอหนองเสือ

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กรณีการ ปาลสุข (2539) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมือง และการบริหารกิจการท้องถิ่น ศึกษาเฉพาะกรณี คณะกรรมการชุมชนย่อยในเขตเทศบาลราชบุรี อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของคณะกรรมการชุมชน มีระดับปานกลาง และจากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะประชากรกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง การมีส่วนร่วมในการพัฒนา และความสนใจในการลงเลือกตั้ง ผลการวิเคราะห์พบว่า ตำแหน่ง ในชุมชนมีความสัมพันธ์กับการดำเนินกิจกรรมในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง มีส่วนร่วมในการคัดค้านการดำเนินการของเทศบาล และความสนใจในการลงสมัครเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัดหรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร การขอความช่วยเหลือจากคณะเทศมนตรีหรือสมาชิกสภาเทศบาล ชุมชน การศึกษา อาชีพ รายได้บุคคลและครอบครัวต่อปี มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการคัดค้านการดำเนินการของเทศบาล

รักยิม เสงเหลือ (2552) ได้ทำการศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการพัฒนาท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ พบว่า การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอ บางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ทั้ง 5 ลักษณะ ผลปรากฏว่า ลักษณะการมีส่วนร่วมที่ผู้นำชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลมากที่สุด คือ ลักษณะการร่วมวางแผน เพื่อเตรียมการพัฒนาท้องถิ่นในด้านต่าง ๆ และลักษณะที่ผู้นำชุมชนมีส่วนร่วมน้อยที่สุด คือ ลักษณะการร่วมรับผิดชอบต่อผลที่จะเกิดขึ้นเมื่อสิ้นสุดการดำเนินกิจกรรมที่องค์การบริหารส่วนตำบลจัดขึ้น จึงส่งผลให้ลักษณะการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อผลที่จะเกิดขึ้นมีระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับต่ำ และผลการศึกษากการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการพัฒนาท้องถิ่นมีปัจจัยส่วนบุคคลต่างกัน อันได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน ระยะเวลาที่เข้ามาอาศัยในชุมชน การดำรงตำแหน่งในชุมชน ระยะเวลาของการดำรงตำแหน่ง การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการพัฒนาท้องถิ่น แตกต่างกัน

ชานน สุษสกุล (2550) ได้ทำการศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนเทศบาลนครยะลาในการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลนครยะลา อำเภอเมือง จังหวัดยะลา พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็น รายด้าน พบว่า มีระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากจำนวน 2 ด้าน คือ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน และประชาชนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลางจำนวน 2 ด้าน คือ การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล และการมีส่วนร่วม ในการคิดและ

เสนอแนวทางในการจัดการขยะ และจากผลการเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลนครยะลา อำเภอเมือง จังหวัดยะลา พบว่า ประชาชนที่มี อายุ ระดับการศึกษา และ อาชีพ แตกต่างกัน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยไม่แตกต่างกัน และประชาชนที่มีเพศ และ รายได้ แตกต่างกัน การมีส่วนร่วมของประชาชนแตกต่างกัน

ไชยชนะ สุทธิวรชัย (2536) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน ศึกษากรณี อำเภอพานทอง จังหวัดชลบุรี พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างสูง และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน พบว่า บรรทัดฐานตามการรับรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมการมีส่วนร่วม ปฏิภินิยาจริยธรรม ความคาดหวังเกี่ยวกับผลที่เกิดขึ้นจากการแสดงพฤติกรรม และการควบคุมภายในสังคมมีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนในทิศทางเดียวกัน ยกเว้น การควบคุมภายในสังคมมีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนในทิศทางตรงกันข้ามระดับสูง

ศเนติ พاجرทิศ (2547) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลแม่สาย จังหวัดเชียงราย พบว่า ประชาชนตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย การศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องสำคัญในการกำหนดนโยบายของเขตพื้นที่เทศบาลตำบลแม่สายและพื้นที่ติดต่อสำคัญมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีส่วนร่วมในกิจกรรมการรับรู้สถานการณ์และสภาพปัญหา มีส่วนร่วมในการวางแผนและตัดสินใจ และมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมหรือโครงการอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนกิจกรรมการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและประเมินผลอยู่ในระดับน้อย และผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลแม่สาย พบว่า ไม่ว่าจะผู้มีส่วนเกี่ยวข้องสำคัญในการกำหนดนโยบายของเขตพื้นที่เทศบาลตำบลแม่สาย จะเป็นเพศใดหรืออายุเท่าไร มีการศึกษาอยู่ในระดับไหน หรือมีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่นานแค่ไหน ก็ไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลแม่สาย

ยุทธภูมิ ชันทอง (2550) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลด่านเกวียน อำเภอ โขกษัย จังหวัดนครราชสีมา พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมและการประชุมอยู่ในระดับปานกลาง ระดับการมีส่วนร่วมการจัดทำแผนพัฒนาตำบลอยู่ในระดับปานกลาง ระดับการมี

ส่วนร่วมติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานหรือกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับขยะมูลฝอยอยู่ในระดับปานกลาง ระดับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะอยู่ในระดับปานกลาง และพบว่าประชาชนตอบแบบสัมภาษณ์ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง และยังพบว่าเพศมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 กับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมและการประชุม และการมีส่วนร่วมการจัดทำแผนพัฒนาตำบล อาชีพมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 กับการมีส่วนร่วมในกิจการและการประชุม

ทศพล กฤตยพิสิฐ (2538) ได้ศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เขตหนองจอก ที่มีผลต่อ โครงการ/กิจกรรมพัฒนาตามแนวทาง “บรม” และ “บวร” เพื่อสร้างสรรค์อุดมการณ์แผ่นดินหนองจอก” ผลการศึกษา บัณฑิตที่ได้รับการสนับสนุนจากสมาชิกในชุมชนได้แก่ การได้รับความร่วมมือ และการได้รับการสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์จากสมาชิกในชุมชน มีผลต่อการมีส่วนร่วม และบัณฑิตที่ได้รับการสนับสนุนจากภายนอกชุมชน พบว่า การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร และการได้รับการสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์จากภายนอกชุมชนมีผลต่อการเข้าร่วมโครงการ/กิจกรรมการพัฒนา

สุจินต์ ดาววีรกุล (2527) ศึกษาบัณฑิตที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน ในโครงการพัฒนาหมู่บ้าน : ศึกษาเฉพาะกรณี หมู่บ้านชนะเลิศการประกวดหมู่บ้านดีเด่นระดับจังหวัดของจังหวัดนครสวรรค์ ประจำปี 2527 ผลการศึกษาพบว่า

1. ลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชน ประชาชนมีส่วนร่วมในการประชุมมากที่สุด ส่วนการมีส่วนร่วมในการสละแรงงาน การสละเงิน วัสดุ อุปกรณ์ การติดตามผล การดำเนินงาน และการแสดงความคิดเห็น น้อยตามลำดับ
2. บัณฑิตที่มีผลต่อระดับการมีส่วนร่วมในโครงการพัฒนาหมู่บ้าน ได้แก่ ตำแหน่งทางสังคมการรู้สึกว่าตัวเองมีความสำคัญต่อหมู่บ้าน การมีความกระตือรือร้นที่จะเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาหมู่บ้าน ความต้องการเกียรติ และการได้รับการชักชวนจากกรรมการหมู่บ้าน เพื่อนบ้าน นายอำเภอ และพัฒนาการอำเภอ
3. บัณฑิตที่ไม่มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมโครงการพัฒนาหมู่บ้าน ได้แก่ อายุ เพศ รายได้ การเป็นเจ้าของที่ดิน ความคาดหวังต่อรางวัล และความต้องการมีความสัมพันธ์อันดีกับเพื่อนบ้าน

ประสิทธิ์ สันติกาญจน์ (2530 อ้างถึงใน วรรณิการ์ ปาลสุข , 2539 : 20) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร โดยสุ่มตัวอย่างจากประชาชนในเขตบางเขน และพระโขนง ตลอดจนบุคคลซึ่งเป็นสมาชิกกลุ่ม ที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ จำนวน 312 คน มีตัวแปรอิสระ คือ สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม ได้แก่ ระดับรายได้ ระดับการศึกษา สถานภาพทางการศึกษา การเข้าเกี่ยวข้องกับองค์กร ความรู้สึกในด้าน

ความสามารถทางการเมือง ตัวแปรตามคือ การให้ความสนใจทางการเมือง การไปใช้สิทธิลงคะแนนเลือกตั้ง การไปฟังอภิปรายหาเสียง การชักชวนให้ผู้อื่นไปใช้สิทธิเลือกตั้ง พบว่า ตัวแปรอิสระทั้งสามมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเข้าเกี่ยวข้องกับองค์กรมีความสัมพันธ์กันมากที่สุด และยังพบอีกว่าปัจจัยทางภูมิหลัง ได้แก่ เพศ ภูมิลำเนาเดิมมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมอย่างมีนัยสำคัญ

ณัฐภาพ ขมจินดา (2551) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุระหว่าง 21 – 30 ปี ส่วนใหญ่มีอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในภาพรวมส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยอยู่ในระดับมาก และผลการเปรียบเทียบ ความแตกต่างของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลตำบลหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี โดยจำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน อาชีพ และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ ปรากฏว่า เพศ อายุ รายได้ต่อเดือน ระยะเวลาที่อยู่อาศัยต่างกัน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้ เนื่องจากการปลูกฝังที่ดีทั้งในครอบครัว การทำกิจกรรมในโรงเรียน ในสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ที่เหมือนกัน ส่งผลให้ประชาชนที่มีอายุต่างกันมีส่วนร่วมไม่แตกต่างกัน สภาวะแวดล้อมเป็นสิ่งสำคัญต่อการดำเนินชีวิต ทุกคนต้องช่วยกันเพราะเป็นปัญหาของชุมชนรวมถึงเทศบาล จึงส่งผลให้ประชาชนที่มีรายได้ต่างกันมีส่วนร่วมไม่แตกต่างกัน ความผูกพันต่อสภาพแวดล้อมที่ตนเองอาศัยอยู่ เมื่ออาศัยอยู่ที่ใดในระยะเวลาานาน ๆ ก็ย่อมต้องการให้ที่แห่งนั้นมีสภาพแวดล้อมที่ดี จึงส่งผลให้การมีส่วนร่วมของประชาชนไม่แตกต่างกัน ยกเว้น ระดับการศึกษา และ อาชีพ ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน

ชูชาติ ผิวสว่าง (2548) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น ตำบลน้ำอ้อม อำเภอก้อวัง จังหวัดยโสธร พบว่า ปัจจัยด้านอายุ บทบาทในหมู่บ้าน ระยะเวลาการอยู่อาศัยในหมู่บ้าน และความรู้เกี่ยวกับการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นมีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น

สมบัติ บินตะคุ (2551) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดหนองคาย พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการดำเนินงานของ อบต. ในจังหวัดหนองคายโดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อยทุกด้าน และผลการศึกษาปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการดำเนินงานของ อบต. ซึ่งประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และระยะเวลาในการอยู่อาศัยในชุมชน พบว่า ทั้ง 6 ปัจจัยมีนัยสำคัญทางสถิติ

กล่าวคือเป็นปัจจัยมีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.)

วรพักตร์ เลอสิทธิศักดิ์ (2547) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมจากกิจกรรมการท่องเที่ยว : กรณีศึกษาเมืองโบราณเวียงกุมกาม อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมในการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมจากกิจกรรมการท่องเที่ยว ในความเห็นของกลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมในระดับน้อย เมื่อพิจารณารายประเด็นพบว่า การค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง นอกนั้นมีส่วนร่วมในระดับน้อย และปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลา ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ การรับรู้บทบาทในชุมชน การได้รับผลกระทบด้านขยะ ด้านมลภาวะทางเสียง ด้านมลภาวะทางสายตา ด้านจราจร ด้านรายได้ และด้านอาชีพที่แตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมจากกิจกรรมทางการท่องเที่ยวในเมืองโบราณเวียงกุมกามต่างกัน ยกเว้น เพศ ระดับการศึกษา ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน ประชาชนที่ได้รับผลกระทบด้านขยะ ผลกระทบด้านสายตา ผลกระทบด้านจราจร ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้ ผลการศึกษายังพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ได้รับข่าวสารจากแหล่งแตกต่างกัน มีความแตกต่างเป็นรายคู่ในกลุ่มที่ได้รับข่าวสารจากเพื่อนบ้านกับกลุ่มที่ได้รับข่าวสารจาก ททท. กลุ่มที่ได้รับข่าวสารจากชมรมรักเวียงกุมกามกับกลุ่มที่ได้รับข่าวสารจากแหล่งอื่น กลุ่มที่ได้รับข่าวสารจาก ททท. กับกลุ่มที่ได้รับข่าวสารจากแหล่งอื่น และกลุ่มที่ได้รับข่าวสารจากองค์การบริหารส่วนตำบลทำวังตาลกับกลุ่มที่ได้รับข่าวสารจากแหล่งอื่น โดยความแตกต่างนี้มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 กล่าวโดยสรุปได้ว่า กลุ่มตัวอย่างที่ได้รับข้อมูลข่าวสารจากแหล่งอื่นมีส่วนร่วมในการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมกิจกรรมท่องเที่ยวน้อยกว่ากลุ่มที่ได้รับข่าวสารจากชมรมเวียงกุมกาม ททท. และองค์การบริหารส่วนตำบลทำวังตาล และกลุ่มที่ได้รับข้อมูลข่าวสารจากเพื่อนบ้านมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมจากกิจกรรมท่องเที่ยว น้อยกว่ากลุ่มที่ได้รับข่าวสารจาก ททท.

ยุวดี ยีมาชะ (2552) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมในการบริหาร การปกครองท้องถิ่นของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอองครักษ์ จังหวัดนครนายก พบว่า สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีส่วนร่วมในการบริหารการปกครองท้องถิ่นโดยภาพรวม ด้านการตัดสินใจ ด้านการดำเนินงาน ด้านการรับประโยชน์จากการพัฒนา ด้านการประเมินผลการดำเนินงาน อยู่ในระดับมาก เมื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ และอาชีพ ต่างกัน ผลการศึกษพบว่า ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

อรรถศรี แสงมุกดา (2553) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานเทศบาลตำบลบางทราย อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีส่วนร่วมด้านการติดตามประเมินผลมากที่สุด มีส่วนร่วมด้านการดำเนินงานอยู่ในอันดับรองลงมา และมีส่วนร่วมด้านการกำหนดนโยบายน้อยที่สุด และผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ประชาชนที่มีอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีส่วนร่วมในการบริหารงานเทศบาลตำบลบางทราย อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี แตกต่างกัน โดยประชาชนที่มีอายุ 50 ปีขึ้นไป มีส่วนร่วมในการบริหารงานเทศบาลตำบลบางทราย อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี น้อยกว่าประชาชนที่มีอายุ 20 – 29 ปี 30 – 39 ปี และ 40 – 49 ปี เนื่องจากประชาชนที่มีอายุมากและมีความสนใจในการบริหารงานต่าง ๆ มากกว่าประชาชนที่มีอายุน้อย ซึ่งจะให้ความสนใจในเรื่องการหางานทำ การละเล่น และการบันเทิงมากกว่าที่จะมาสนใจในเรื่องการบริหารงานของเทศบาล ประชาชนที่มีการศึกษาค่ำกว่าปริญญาตรี มีส่วนร่วมในการบริหารงานเทศบาลตำบลบางทราย อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี น้อยกว่าประชาชนที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี เนื่องจากประชาชนที่มีการศึกษาสูงกว่าย่อมมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการบริหารงานเทศบาลมากกว่าผู้ที่มีการศึกษาค่ำกว่า จึงทำให้มีความมั่นใจที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารงานเทศบาลมากกว่า อีกทั้งประชาชนที่มีการศึกษาค่ำกว่าการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนก็จะมีขีดจำกัด ประชาชนที่ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป มีส่วนร่วมในการบริหารงานเทศบาลตำบลบางทราย อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี น้อยกว่าประชาชนที่ประกอบอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ ลูกจ้าง/พนักงานบริษัท และค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว เนื่องจากประชาชนที่ประกอบอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ ลูกจ้าง/พนักงานบริษัท และค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว มีโอกาสได้รับรู้ข้อมูลข่าวสาร มีเวลาในการที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมกับชุมชนได้ และประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 10,000 บาท มีส่วนร่วมในการบริหารงานเทศบาลตำบลบางทราย อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี น้อยกว่าประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือน 10,001 – 20,000 บาท รายได้ 20,001 – 30,000 บาท และรายได้ต่อเดือนสูงกว่า 30,000 บาท ในขณะที่ประชาชนที่มี เพศ และสถานภาพต่างกันมีส่วนร่วมในการบริหารงานเทศบาลตำบลบางทราย อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี ไม่แตกต่างกัน เนื่องจากสังคมในปัจจุบันไม่มีการกีดกันสิทธิเสรีภาพ ประชาชนไม่ว่าจะเป็นเพศหญิงหรือชาย มีสถานภาพโสดหรือสมรส ต่างก็มีสิทธิเท่าเทียมกันในการที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารงานเทศบาลตำบลบางทราย อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี

สุภาภรณ์ หรั่งหอด (2551) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ศึกษาเฉพาะกรณี เทศบาลเมืองบ้านสวน จังหวัดชลบุรี พบว่า มีส่วนร่วมระดับน้อย ที่มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่น้อยกว่า 5 ปี ส่วนใหญ่มีการศึกษาค่ำกว่าปริญญาตรี มีอายุ

ระหว่าง 21 – 30 ปี ซึ่งเป็นช่วงอายุที่อยู่ในวันทำงาน ที่ต้องใช้เวลาส่วนใหญ่ในการประกอบอาชีพ หาเลี้ยงครอบครัวเพื่อการสร้างฐานะให้มั่นคง การเสียสละเวลาในการให้ความร่วมมือกับทางราชการในการเพิ่มและการจัดการพื้นที่สีเขียว จึงมีระดับน้อย และผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเพิ่มและการจัดการพื้นที่สีเขียว พบว่า ประชาชน ที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และระยะเวลาการอาศัยอยู่ต่างกันมีส่วนร่วมในการเพิ่มและ การจัดการพื้นที่สีเขียวในเขตชุมชนไม่แตกต่างกันในระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

สุกควดิ ธนสีลังกูร (2551) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนเกี่ยวกับการจัดการมูลฝอยในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเป็ด จังหวัดขอนแก่น พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยโดยภาพรวมประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเป็ดมีส่วนร่วมในการจัดการมูลฝอยปานกลาง เมื่อพิจารณาขั้นตอนการจัดการ มูลฝอยพบว่า ส่วนใหญ่ประชาชนมีส่วนร่วมในขั้นตอนการได้รับผลประโยชน์มากที่สุด และ ผลการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนเกี่ยวกับการจัดการมูลฝอย โดยวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มของตัวแปรอิสระหลายตัว ได้แก่ ปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล (เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน จำนวนสมาชิก ในครัวเรือน และตำแหน่งในชุมชน) ความรู้ด้านการจัดการมูลฝอย ความตระหนักในปัญหา การจัดการมูลฝอย และปัจจัยด้านมูลฝอย (ปริมาณมูลฝอยที่ผลิตในครัวเรือน และประเภทของ มูลฝอยในครัวเรือน) ปัจจัยทางสังคม (การสนับสนุนด้านข้อมูลข่าวสาร การสนับสนุนทรัพยากร ความคาดหวังในผลประโยชน์ที่จะได้รับ ความสัมพันธ์กับสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และความคิดเห็นต่อข้อบังคับตำบล) พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนเกี่ยวกับการจัดการมูลฝอยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P - value < 0.001$) เรียงตามลำดับได้แก่ 1) การได้รับการสนับสนุนด้านข้อมูลข่าวสาร 2) ความคาดหวังในผลประโยชน์ 3) ระดับการศึกษา 4) ความรู้ด้านการจัดการมูลฝอย 5) ความคิดเห็นต่อข้อบังคับตำบล 6) ปริมาณมูลฝอยที่ผลิต ในครัวเรือน และ 7) เพศ ทั้งนี้ ปัจจัยต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการศึกษาคั้งนี้ สามารถร่วมกันทำนายการมีส่วนร่วมของประชาชนเกี่ยวกับการจัดการมูลฝอยได้ร้อยละ 41.

อมร พุฒคง (2550) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลวัดขุ่น อำเภอสิงหนนคร จังหวัดสงขลา พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลวัดขุ่นอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลวัดขุ่นในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลวัดขุ่น อำเภอสิงหนนคร จังหวัดสงขลา ที่มีความแตกต่างในด้านปัจจัยส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และความรู้ความเข้าใจ

ในการจัดทำแผนพัฒนา ซึ่งพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกันเฉพาะด้านเพศ และระยะเวลาที่อยู่อาศัย ในชุมชน จะมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลวัดขนุนแตกต่างกัน ส่วนปัจจัยด้านเศรษฐกิจที่แตกต่างกันด้านช่วงเวลาว่างระหว่างวันจะมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลวัดขนุนแตกต่างกัน และปัจจัยความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาสามปีมีผลต่อการมีส่วนร่วมการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ α ระดับ 0.05

ธีระยุทธ สูดเสมอใจ (2551) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านตึก อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านตึก อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย ภาพรวมส่วนใหญ่ประชาชนมีส่วนร่วมในระดับน้อย และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในด้านการรับผลประโยชน์จากการบริหารงานมากที่สุด (มีระดับการมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง) และผลการศึกษามีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านตึก อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย คือ ปัจจัยเรื่อง เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส อาชีพ รายได้สุทธิต่อปี และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนแห่งนี้ พบว่า ปัจจัยเรื่อง เพศ สถานภาพสมรส และอาชีพ ไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านตึก อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ปัจจัยเรื่องระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนแห่งนี้มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านตึก อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

เจษฎา สอนแก้ว (2550) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยอ้อ อำเภอลอง จังหวัดแพร่ พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยอ้อ โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย และผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยอ้อ จำแนกได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ และการสังกัดองค์กรชุมชน พบว่า ประชาชนที่มี เพศ อายุ ระดับรายได้ และการสังกัดองค์กรชุมชนต่างกันประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลไม่แตกต่างกัน และประชาชนที่มีอาชีพ และระดับการศึกษาต่างกันประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลแตกต่างกัน

วิโรจน์ สะวังจู (2550) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอย : ศึกษาเฉพาะกรณีชุมชนในเขตตำบลนาดี อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนก

รายด้าน พบว่า ด้านการรวบรวมขยะอยู่ในระดับสูง ด้านการขนส่งอยู่ในระดับปานกลาง และผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอย ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ระยะเวลาการเข้ามาพักอาศัยอยู่ในเขตตำบลนาดี การเป็นหรือไม่เป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม ความรู้ความเข้าใจ และความคิดเห็นต่อการจัดการปัญหาขยะมูลฝอย พบว่า ประชาชนที่มี เพศ ความรู้ ความเข้าใจในเรื่องขยะมูลฝอย และความคิดเห็นต่อการจัดการปัญหาขยะมูลฝอยต่างกัน ประชาชนมีส่วนร่วมต่อการจัดการขยะมูลฝอยไม่แตกต่างกัน และประชาชนที่มีอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ระยะเวลาการเข้ามาพักอาศัยอยู่ในเขตตำบลนาดี การเป็นหรือไม่เป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคมแตกต่างกัน การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการปัญหาขยะมูลฝอยแตกต่างกัน

ชาญวิทย์ โพธิ์เจริญ (2550) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบ้านด่านนาขาม อำเภอเมือง จังหวัดอุดรดิตถ์ พบว่า การมีส่วนร่วมในการพัฒนาบ้านด่านนาขาม 5 ด้าน ได้แก่ ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ ด้านกายภาพ ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านการบริหารและจัดการ และจำแนกประเภทการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเป็น 4 หัวข้อ คือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ซึ่งผลการศึกษาพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนในเขตเทศบาลตำบลบ้านด่านนาขาม อำเภอเมือง จังหวัดอุดรดิตถ์ อยู่ในระดับน้อย และผลการเปรียบเทียบความแตกต่างในการมีส่วนร่วมของประชาชนบ้านด่านนาขามในการพัฒนาชุมชน พบว่า กลุ่มตัวอย่าง อายุ 18 – 32 ปี มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 48 ปีขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

มนตรี นาคสมบุรณ์ (2540 : บทคัดย่อ อ้างถึงใน วันชัย สนธิสัญญา, 2553 : 32)

ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านการเมืองขององค์การบริหารส่วนตำบล: ศึกษาเฉพาะกรณีขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดปทุมธานี ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านการเมืองขององค์การบริหารส่วนตำบลอยู่ในระดับน้อย ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบลอยู่ในระดับมาก ประชาชนคาดหวังในประโยชน์ที่จะได้รับจากการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลอยู่ในระดับปานกลาง และพบว่าปัจจัยต่อไปนี ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล การเป็นสมาชิกหรือองค์กร และการได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารที่แตกต่างกันไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านการเมืองขององค์การบริหารส่วนตำบล

ทรงพล ตุ่มทอง (อ้างถึงใน วันชัย สนธิสัญญา (2553: 36) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลตำบลศรีราชา อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี ผลการศึกษาสรุปได้ ดังนี้

1. ปัจจัยทางด้าน เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในเขตเทศบาลไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

2. ปัจจัยทางการเป็นสมาชิกกลุ่ม และความรู้ความเข้าใจในการปกครองท้องถิ่นมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

สุขสวัสดิ์ บุญญะรัตน์ (อ้างถึงใน อาทร นุ่มนวล, 2550: 38) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ในเขตเทศบาล : ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลนครยะลา จังหวัดยะลา พบว่า ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตเทศบาลในระดับปานกลาง และเมื่อแยกเป็นด้าน พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมต่ำ ในด้านการมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา และการมีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินงานพัฒนาท้องถิ่น กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมปานกลาง ในด้านการมีส่วนร่วมในการกำหนดปัญหาและวางแผนพัฒนาท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานพัฒนาท้องถิ่น

วารินทร์ จันทร์รัตน์ (2548: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีส่วนเกี่ยวข้องต่อการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการปกครองส่วนท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลจังหวัดสุพรรณบุรี ผลการวิจัยสรุปได้ ดังนี้

1. ปัจจัยด้านสังคม พบว่า ผู้นำชุมชนจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาหรืออาชีวศึกษา และมีระยะเวลาที่อาศัยในชุมชนมากกว่า 30 ปีมากที่สุด ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ พบว่า ผู้นำชุมชนประกอบอาชีพเกษตรกรรม และมีรายได้เฉลี่ยของครอบครัวต่อเดือน 5,001 – 10,000 บาทมากที่สุด ส่วนปัจจัยด้านการเมือง พบว่า ผู้นำชุมชนมีระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งในชุมชน 1- 5 ปี มีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเมืองและมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการเมืองการปกครองอยู่ระดับปานกลางมากที่สุด

2. ผู้นำชุมชนมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลในภาพรวมและมีส่วนร่วมในกิจกรรม 5 ด้าน คือ ด้านสาธารณูปโภค ด้านสาธารณสุข ด้านการศึกษา ด้านสวัสดิการสังคม และด้านทรัพยากรธรรมชาติ อยู่ระดับปานกลาง การเปรียบเทียบปัจจัยที่มีส่วนเกี่ยวข้องต่อการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชน พบว่า ผู้นำชุมชนที่มีระดับการศึกษา ระยะเวลาที่อาศัยในชุมชน และการรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเมืองแตกต่างกันมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนอาชีพ รายได้เฉลี่ยของครอบครัวต่อเดือน ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งในชุมชนและความรู้ความเข้าใจ

ในเรื่องการปกครองส่วนท้องถิ่นแตกต่างกันมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลไม่แตกต่างกัน

ปฤษฎา บุญเจือ (อ้างถึงใน สมบัติ บินตะคุ , 2552: 61) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน: ศึกษาเฉพาะกรณีโครงการประสานความร่วมมือพัฒนาทุ่งกุลาร้องไห้ จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการศึกษา พบว่า

1. ประชาชนในโครงการพัฒนาทุ่งกุลาร้องไห้ จังหวัดร้อยเอ็ด มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนในระดับปานกลาง

2. เพศ รายได้ ความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน ความเป็นผู้นำ และการคาดหวังผลตอบแทน มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน

สุจินต์ ดาววิระกุล (อ้างถึงใน สมบัติ บินตะคุ, 2552: 58) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการพัฒนาหมู่บ้าน: ศึกษาเฉพาะกรณีหมู่บ้านชนะเลิศ การประกวดหมู่บ้านดีเด่นระดับจังหวัดของจังหวัดนครสวรรค์ ประจำปี 2527 พบว่า

1. ลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชน ประชาชนมีส่วนร่วมในการประชุมมากที่สุด ส่วนการมีส่วนร่วมในการสละแรงงาน การสละเงิน วัสดุ อุปกรณ์ การติดตามผล การดำเนินงาน และการแสดงความคิดเห็น น้อยตามลำดับ

2. ปัจจัยที่มีผลต่อระดับการมีส่วนร่วมในโครงการพัฒนาหมู่บ้าน ได้แก่ตำแหน่งทางสังคม การรู้ดีว่าตัวเองมีความสำคัญต่อหมู่บ้าน การมีความกระตือรือร้นที่จะเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาหมู่บ้าน ความต้องการเกียรติ และการได้รับการชักชวนจากกรรมการหมู่บ้านเพื่อนบ้าน นายอำเภอ และพัฒนาการอำเภอ

สุพัฒน์ วงษ์คำพันธ์ (อ้างถึงใน สมบัติ บินตะคุ, 2552 : 63) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตสุขาภิบาล : ศึกษาเฉพาะกรณีเขตสุขาภิบาลนิคมคำสร้อย จังหวัดมุกดาหาร ผลการศึกษา พบว่า

1. ในภาพรวมประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาน้อย แต่เมื่อแยกเป็นด้านประชาชนมีส่วนร่วมมากในด้านการดำเนินการพัฒนาท้องถิ่น และการค้นหาปัญหา แต่ในส่วน การกำหนดปัญหาและวางแผนในการพัฒนาท้องถิ่น การประเมินผลการดำเนินงานมีส่วนร่วมน้อยมาก

2. เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และการเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตสุขาภิบาล

3. ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในท้องถิ่น และความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น

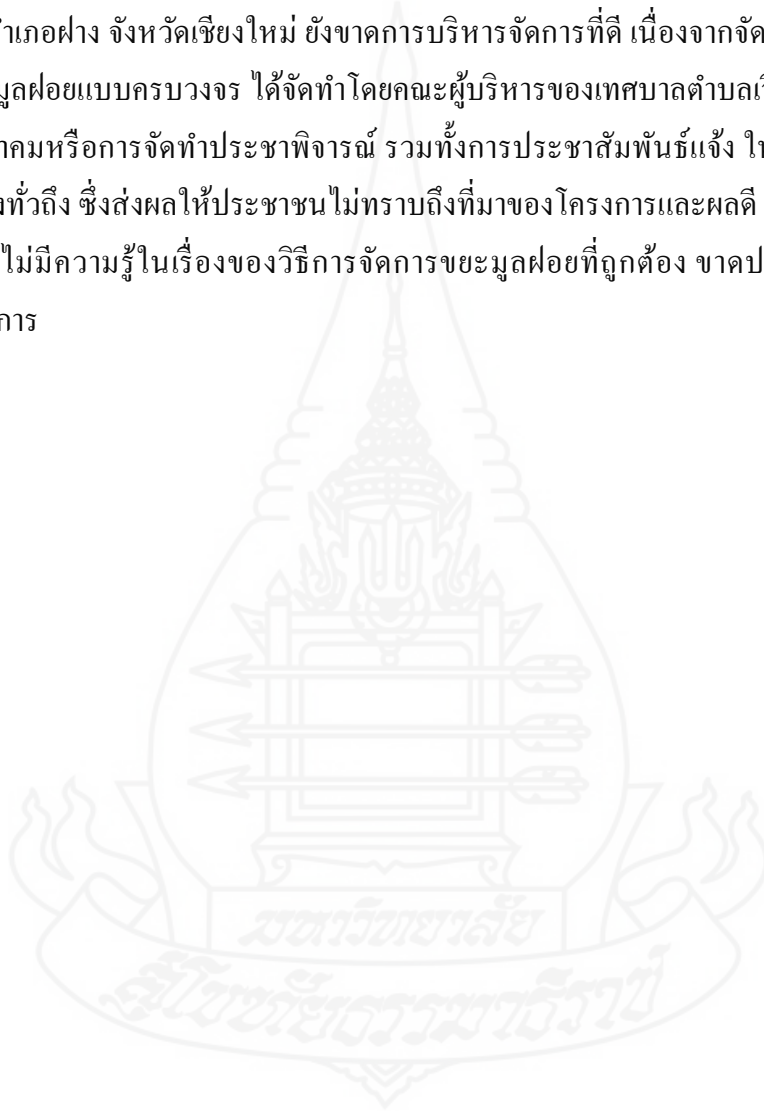
ฉัตรภรณ์ วิวัฒนวานิช (2537: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในหมู่บ้านปลา หมู่บ้านพูน อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง พบว่า การรับรู้ข่าวสารในด้านการอนุรักษ์เป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในหมู่บ้านปลา หมู่บ้านพูน อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง

นัทธี บ่อสุวรรณ (2537: ก) ได้ทำการศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็ก ศึกษาเปรียบเทียบกรณีสำเร็จตำบลตากฟ้า และกรณีล้มเหลวตำบลลำพยนต์ จังหวัดนครสวรรค์ มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาเพื่อ ศึกษาระดับการรับรู้เกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็ก ระดับความคาดหวังประโยชน์ที่ได้รับจากโครงการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็ก และระดับความเชื่อถือไว้วางใจในตัวผู้นำชุมชนของประชาชนตำบลตากฟ้า และตำบลลำพยนต์ อำเภอตากฟ้า จังหวัดนครสวรรค์ และเพื่อศึกษาความคาดหวังถึงประโยชน์ที่เกิดจากการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็ก พร้อมทั้งศึกษาความเชื่อถือไว้วางใจในตัวผู้นำชุมชนมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคือ ผู้นำครัวเรือนจำนวน 300 ราย โดยคัดเลือกหมู่บ้านจากตำบลตากฟ้าและตำบลลำพยนต์ ด้วยวิธีจับสลากตำบลละ 5 หมู่บ้าน แล้วคัดเลือกมาตำบลละ 150 คน ตัวแปรต้น คือ การรับรู้ของประชาชน ความคาดหวังถึงผลประโยชน์ และความเชื่อถือไว้วางใจในตัวผู้นำ ตัวแปรตาม คือ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็ก

สรุปผลการศึกษาพบว่า ประชาชนที่มีความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กในระดับสูง จะมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กในระดับสูง และประชาชนที่มีการรับรู้เกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กในระดับต่ำ จะมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กในระดับต่ำ ประชาชนที่มีความคาดหวังประโยชน์จากโครงการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กในระดับสูง จะมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กในระดับสูง และประชาชนที่มีความคาดหวังประโยชน์จากโครงการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กต่ำ จะมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กในระดับต่ำ ประชาชนที่มีความเชื่อถือไว้วางใจในตัวผู้นำชุมชนในระดับสูง จะมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กสูง และประชาชนที่มีความเชื่อถือไว้วางใจในตัวผู้นำชุมชนในระดับต่ำจะมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กในระดับต่ำ การรับรู้เกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็ก ความคาดหวังประโยชน์จากโครงการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็ก และความเชื่อถือไว้วางใจในตัวผู้นำชุมชน มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็ก

เจริญ เชาวน์ประยูร (2546 : บทคัดย่อ) การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะของเทศบาล ตำบลเวียงฝางในแง่ของการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล จากการวิจัยพบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง

สรุปภาพรวมของการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะของเทศบาลตำบลเวียงฝาง อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ ยังขาดการบริหารจัดการที่ดี เนื่องจากจัดทำโครงสร้างระบบกำจัดขยะมูลฝอยแบบครบวงจร ได้จัดทำโดยคณะผู้บริหารของเทศบาลตำบลเวียงฝางโดยตรงไม่มีการประชาคมหรือการจัดทำประชาพิจารณ์ รวมทั้งการประชาสัมพันธ์แจ้ง ให้ประชาชนในพื้นที่ทราบอย่างทั่วถึง ซึ่งส่งผลให้ประชาชนไม่ทราบถึงที่มาของ โครงการและผลดี ผลเสียของโครงการ รวมทั้งยังไม่มีความรู้ในเรื่องของวิธีการจัดการขยะมูลฝอยที่ถูกต้อง ขาดประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลในจังหวัดปทุมธานี ผู้ศึกษาใช้วิธีการศึกษาในเชิงสำรวจ (survey research) ประกอบการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา และเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามโดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรคือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาล จำนวน 19 แห่ง ของจังหวัดปทุมธานี ตามสถิติการสำรวจข้อมูลของเทศบาลเมืองและเทศบาลตำบลที่ปรากฏในแผนพัฒนาเทศบาลประจำปี พ.ศ.2553 ซึ่งมีรายละเอียดตามตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 จำนวนประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาล จำนวน 19 แห่ง ของจังหวัดปทุมธานี

ลำดับ	ชื่อเทศบาลและอำเภอ	จำนวนประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาล
1	เทศบาลเมืองรังสิต อำเภอธัญบุรี	76,973
2	เทศบาลเมืองท่าโขลง อำเภอคลองหลวง	59,028
3	เทศบาลตำบลธัญบุรี อำเภอธัญบุรี	54,102
4	เทศบาลเมืองคลองหลวง อำเภอคลองหลวง	52,505
5	เทศบาลเมืองลำสามแก้ว อำเภอลำลูกกา	52,152
6	เทศบาลเมืองคูคต อำเภอลำลูกกา	45,647
7	เทศบาลตำบลบึงยี่โถ อำเภอธัญบุรี	28,815
8	เทศบาลเมืองสนั่นรักษ์ อำเภอธัญบุรี	22,278
9	เทศบาลตำบลลำลูกกา อำเภอลำลูกกา	21,314
10	เทศบาลตำบลบางคูวัด อำเภอเมืองปทุมธานี	21,303
11	เทศบาลเมืองปทุมธานี อำเภอเมืองปทุมธานี	18,854

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

ลำดับ	ชื่อเทศบาลและอำเภอ	จำนวนประชาชน ที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาล
12	เทศบาลตำบลหลักหก อำเภอเมืองปทุมธานี	17,622
13	เทศบาลตำบลบางเตย อำเภอสามโคก	10,103
14	เทศบาลตำบลบางกะดี อำเภอเมืองปทุมธานี	8,481
15	เทศบาลตำบลระแหง อำเภอลาดหลุมแก้ว	7,790
16	เทศบาลตำบลคลองพระอุดม อำเภอลาดหลุมแก้ว	5,352
17	เทศบาลตำบลลำไทร อำเภอลำลูกกา	2,675
18	เทศบาลตำบลบางหลวง อำเภอเมืองปทุมธานี	2,341
19	เทศบาลตำบลหนองเสือ อำเภอหนองเสือ	1,965
รวม		509,334

ที่มา : เป็นการรวบรวมข้อมูลจากสถิติจำนวนประชากรที่อยู่ในเขตเทศบาล จำนวน 19 แห่ง ซึ่งปรากฏตามแผนพัฒนาสามปี (พ.ศ.2553 – 2555) ของเทศบาล ประจำปี พ.ศ.2553

1.2 ขอบเขตพื้นที่ คือ เทศบาลเมือง จำนวน 7 แห่ง และเทศบาลตำบล จำนวน 12 แห่งในจังหวัดปทุมธานี รวม 7 อำเภอ มีจำนวนเทศบาลทั้งสิ้น 19 แห่ง ซึ่งมีขั้นตอนในการเลือกพื้นที่เป้าหมายเพื่อการศึกษา ดังนี้

1.2.1 ดำเนินการแยกชั้นภูมิโดยแยกประเภทอำเภอต่าง ๆ ในจังหวัดปทุมธานีที่มีทั้งสิ้น 7 แห่ง ได้แก่ อำเภอเมืองปทุมธานี อำเภอกลองหลวง อำเภอลำลูกกา อำเภอลาดหลุมแก้ว อำเภอหนองเสือ อำเภอสามโคก อำเภอชัยบุรี

1.2.2 การคัดเลือกเทศบาลจำนวน 1 แห่ง จากอำเภอต่าง ๆ ที่อยู่ในเขตพื้นที่จังหวัดปทุมธานี จำนวน 7 อำเภอ โดยการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ซึ่งผลการสุ่มตัวอย่างดังกล่าวสรุปได้ดังนี้

- 1) อำเภอเมืองปทุมธานี คือ เทศบาลเมืองปทุมธานี
- 2) อำเภอกลองหลวง คือ เทศบาลเมืองท่าโขลง
- 3) อำเภอลำลูกกา คือ เทศบาลเมืองคูคต
- 4) อำเภอลาดหลุมแก้ว คือ เทศบาลตำบลระแหง

- 5) อำเภอหนองเสือ คือ เทศบาลตำบลหนองเสือ
- 6) อำเภอสามโคก คือ เทศบาลตำบลบางเตย
- 7) อำเภอชัยบุรี คือ เทศบาลเมืองรังสิต

1.2.3 สุ่มตัวอย่างจากประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลที่เคยเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย ของเทศบาลที่ทำการศึกษ โดยวิธีแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) ตามจำนวนกลุ่มตัวอย่าง

1.3 ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

1.3.1 ในการศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษาใช้วิธีการสุ่มตัวอย่าง โดยวิธีแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) และคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างจากจำนวนประชากรที่จะทำการศึกษาโดยใช้สูตรของ Taro Yamane ซึ่งค่าความคลาดเคลื่อน (e) คือ 0.5 ในการคำนวณ ดังนี้

สูตร	$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$
e	คือ ความผิดพลาดที่ยอมรับได้ในที่นี้ กำหนดให้เท่ากับ 0.05
N	คือ จำนวนประชากรทั้งหมดที่
n	คือ ขนาดของตัวอย่างที่เหมาะสม

แทนค่าสูตร

$$n = \frac{509,334}{1 + 509,334 (0.05)^2}$$

ดังนั้น ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง = จำนวน 400 คน

1.3.2 จากผลการคำนวณประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลซึ่งเคยเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาล ทั้ง 7 อำเภอในเขตจังหวัดปทุมธานี ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน จากนั้นผู้ศึกษาได้ทำการแบ่งกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน ตามสัดส่วนของจำนวนประชาชนผู้ที่เคยเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลทั้ง 7 แห่ง ผลปรากฏดังรายละเอียดในตารางที่ 3.2 ดังนี้

ตารางที่ 3.2 จำนวนประชาชนกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่เป้าหมายของเทศบาลทั้ง 7 อำเภอในเขต
จังหวัดปทุมธานี

ลำดับ	อำเภอ	เทศบาล	จำนวนผู้ที่เคยเข้า มามีส่วนร่วม ในการจัดการ ขยะมูลฝอย	จำนวน แบบสอบถาม
1	อำเภอเมืองปทุมธานี	เทศบาลเมืองปทุมธานี	18,854	34
2	อำเภอกลองหลวง	เทศบาลเมืองท่าโขลง	59,028	107
3	อำเภอลำลูกกา	เทศบาลเมืองคูคต	45,647	83
4	อำเภอลาดหลุมแก้ว	เทศบาลตำบลระแหง	7,790	14
5	อำเภอหนองเสือ	เทศบาลตำบลหนองเสือ	1,965	4
6	อำเภอสสามโคก	เทศบาลตำบลบางเตย	10,103	18
7	อำเภอธัญบุรี	เทศบาลเมืองรังสิต	76,973	140
รวม			220,360	400

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แบบสอบถาม (Questionnaire Method) เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล

ปฐมภูมิเพื่อให้ประชาชนกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่เป้าหมายของเทศบาลทั้ง 7 อำเภอ ในเขตจังหวัดปทุมธานีเป็นผู้ตอบ โดยมีวัตถุประสงค์ในการเก็บรายละเอียดข้อเท็จจริง ซึ่งจะมีการแบ่งคำถามออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นคำถามที่เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ ความยาวนานในการอยู่อาศัย

ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลจังหวัดปทุมธานี ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมในการลดปริมาณขยะมูลฝอยจากแหล่งกำเนิด 2) การมีส่วนร่วมในการรวบรวมและเก็บขนขยะมูลฝอยที่ถูกต้องตามหลักสุขาภิบาล และ 3) การมีส่วนร่วมในการใช้ประโยชน์จากขยะมูลฝอย โดยใช้มาตรวัดจัดอันดับ (Rating Scale) โดยให้คะแนน

ระดับการมีส่วนร่วมมากที่สุด	ให้คะแนน 5 คะแนน
ระดับการมีส่วนร่วมมาก	ให้คะแนน 4 คะแนน
ระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง	ให้คะแนน 3 คะแนน
ระดับการมีส่วนร่วมน้อย	ให้คะแนน 2 คะแนน
ระดับการมีส่วนร่วมน้อยที่สุด	ให้คะแนน 1 คะแนน

ตอนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลจังหวัดปทุมธานี ได้แก่ 1) การชักชวนจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ 2) การเป็นสมาชิกกลุ่ม 3) ความศรัทธาในตัวผู้บริหาร และ 4) การได้รับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยโดยใช้มาตรวัดจัดอันดับ (Rating Scale) โดยให้คะแนน

เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมมากที่สุด	ให้คะแนน 5 คะแนน
เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมมาก	ให้คะแนน 4 คะแนน
เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมปานกลาง	ให้คะแนน 3 คะแนน
เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมน้อย	ให้คะแนน 2 คะแนน
เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมน้อยที่สุด	ให้คะแนน 1 คะแนน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) คือ ข้อมูลที่ผู้ศึกษาได้มาจากการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม (Field Data Collection) โดยจัดส่งแบบสอบถามด้วยตนเองไปยังเทศบาลทั้ง 7 แห่ง ให้พนักงานเทศบาลช่วยในการเก็บข้อมูลภาคสนาม และให้นำส่งมายังสำนักงานท้องถิ่นจังหวัดปทุมธานี และดำเนินเข้าเก็บรวบรวมด้วยตนเอง โดยแจกและเก็บแบบสอบถามในช่วงวันที่ 1 - 30 พฤศจิกายน 2554 โดยสามารถรวบรวมได้ครบถ้วนรวมจำนวน 400 ชุด

4. การทดสอบเครื่องมือ

4.1 ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือและพัฒนาเครื่องมือ การสร้างแบบสอบถามเพื่อใช้ในการเก็บข้อมูลการวิจัยมีการดำเนินงานตามขั้นตอน ดังนี้

4.1.1 ศึกษาทฤษฎี แนวคิดและทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลจังหวัดปทุมธานีจากเอกสารงานวิจัยและตำราทั่วไป

4.1.2 กำหนดเนื้อหาของคำถามหรือข้อความในแบบสอบถามให้ครอบคลุมเนื้อหา เรื่องที่จะศึกษา และมีลักษณะที่ทุกคนสามารถตอบข้อเท็จจริงได้

4.1.3 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นมาปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อแก้ไขปรับปรุงจน เป็นแบบวัดที่สมบูรณ์ ชัดเจน ถูกต้อง และตรงตามเนื้อหา

4.1.4 นำแบบสอบถามไปทดสอบ กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่ม ตัวอย่างจริงที่จะทำการศึกษา คือ จังหวัดนนทบุรี จำนวน 30 คน เพื่อทดสอบความเชื่อถือได้ของ แบบสอบถามโดยนำไป (PRETEST) กับกลุ่มตัวอย่าง

4.2 การทดสอบเครื่องมือ เมื่อสร้างข้อคำถามหรือแบบสอบถามสำหรับ กลุ่มตัวอย่าง เสร็จแล้ว ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบแบบสอบถาม เพื่อให้มีความเที่ยงตรง (Validity) และความเชื่อถือ ได้ (Reliability) ตามขั้นตอนดังนี้

4.2.1 การตรวจสอบความเที่ยงตรง เป็นลักษณะของการตรวจสอบความเที่ยงตรง ของเนื้อหา ความสมบูรณ์ ความสอดคล้อง ตลอดจนเนื้อหาและถ้อยคำของแบบสอบถามให้รัดกุม และถูกต้อง ขั้นตอนนี้ดำเนินการโดย

4.2.2 นำแบบสอบถาม ไปให้ผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ เกี่ยวกับเรื่องที่ศึกษา จำนวน 3 คน ตรวจสอบ ได้แก่ นายธีรวิทย์ กลิ่นกุสม นายเทศมนตรีนครรังสิต นางราตรี ทองเทศ ปลัดเทศบาลนครรังสิต และนายจรูญ พุ่มพวง ท้องถิ่นจังหวัดปทุมธานี เมื่อพบข้อบกพร่องผู้วิจัย ก็จะปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถาม เช่น ตัดข้อความที่ไม่จำเป็นออกและเพิ่มข้อความที่สำคัญบางข้อ จนกระทั่ง แบบสอบถามมีความเที่ยงตรง

4.2.3 นำแบบสอบถาม ไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบ จำนวน 2 คน เมื่อพบข้อบกพร่อง ผู้วิจัยก็จะปรับปรุง แก้ไขแบบสอบถามให้สมบูรณ์ และมีความเที่ยงตรงมากขึ้น

4.3 การตรวจความเชื่อถือได้ ดำเนินการโดยนำแบบสอบถามที่อาจารย์ ที่ปรึกษา วิทยานิพนธ์ตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทำการตรวจสอบ (Try Out) เพื่อทดสอบหาความ เชื่อถือได้ของแบบสอบถาม โดยนำไป (Try Out) กับกลุ่มตัวอย่าง ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่ม ตัวอย่างจริงที่ทำการศึกษา แต่มีพื้นที่ใกล้เคียงกัน คือ จังหวัดนนทบุรี จำนวน 30 คน แล้ว นำแบบสอบถามมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น ต่อจากนั้นจึงเก็บรวบรวมแบบสอบถาม จำนวน 30 ชุด นั้นมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อถือได้จากสูตร หาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach) ของข้อคำถามส่วนที่เป็นข้อมูลของปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการ จัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลจังหวัดปทุมธานี ได้เท่ากับ 0.9769

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลที่ผ่านมา การตรวจสอบอย่างถูกต้องและนำข้อมูลไปจัดระบบเพื่อนำไปวิเคราะห์ทางสถิติ ผู้ศึกษามีวิธีการวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติและใช้สถิติ ดังนี้

5.1 สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistical)

5.1.1 ค่าเฉลี่ยร้อยละ (Percentage) ใช้ในการนำเสนอและอธิบายข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่าง

5.1.2 ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ใช้อธิบายถึงระดับการมีส่วนร่วม และปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาล โดยมีการกำหนดเกณฑ์ในการแปลความหมาย 5 ระดับ คือ

ค่าคะแนนเฉลี่ย 0.01 – 1.50 หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วม และปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยน้อยที่สุด

ค่าคะแนนเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วม และปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยน้อย

ค่าคะแนนเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วม และปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยปานกลาง

ค่าคะแนนเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วม และปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยมาก

ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วม และปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยมากที่สุด

5.2 สถิติอนุมาน (Inferential Statistical)

ใช้สำหรับวิเคราะห์เปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลจังหวัดปทุมธานี และทดสอบสมมติฐาน โดยการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยโดยใช้ค่าถดถอยพหุคูณ และใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (one way analysis of variance)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบไปด้วย 4 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 คุณลักษณะของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และความยาวนานในการอยู่อาศัย แสดงผลข้อมูล เป็นค่าความถี่ (Frequency) และ ค่าร้อยละ (Percentage)

ตอนที่ 2 ระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปทุมธานี ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมในการลดปริมาณขยะมูลฝอยจากแหล่งกำเนิด 2) การมีส่วนร่วมในการรวบรวมและเก็บขนขยะมูลฝอยที่ถูกต้องตามหลักสุขาภิบาล และ 3) การมีส่วนร่วมในการใช้ประโยชน์จากขยะมูลฝอย และแสดงผลข้อมูลเป็น ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลในจังหวัดปทุมธานี ได้แก่ 1) การชักชวนจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ 2) การเป็นสมาชิกกลุ่ม 3) ความศรัทธาในตัวผู้บริหาร และ 4) การได้รับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยแสดงผลข้อมูลเป็น ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ตอนที่ 4 การทดสอบสมมติฐานการศึกษาความแตกต่างของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลในจังหวัดปทุมธานี โดยศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลในจังหวัดปทุมธานี แสดงผลข้อมูลเป็นค่าความเชื่อมั่นที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์คุณลักษณะของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 4.1 แสดงข้อมูลความถี่ และจำนวนร้อยละ ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	189	47.3
หญิง	211	52.7

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
อายุ		
ต่ำกว่า 20 ปี	29	7.3
21 – 25 ปี	51	12.7
26 - 30 ปี	144	36.0
31 – 35 ปี	98	24.5
36 ปีขึ้นไป	78	19.5
ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษา	89	22.2
มัธยมศึกษา	52	13.0
ปวช.	40	10.0
ปวส.	30	7.5
ปริญญาตรี	166	41.5
สูงกว่าปริญญาตรี	23	5.8
อาชีพ		
รับจ้าง	51	12.8
ราชการ/รัฐวิสาหกิจ	130	32.5
บริษัท/ห้างร้าน	196	49.0
แม่บ้าน/พ่อบ้าน	23	5.7
ความยาวนานในการอยู่อาศัย		
1 – 2 ปี	68	17.0
3 – 5 ปี	77	19.2
6 – 8 ปี	74	18.5
9 – 10 ปี	102	25.5
11 ปีขึ้นไป	79	19.8

จากตารางที่ 4.1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากเป็นเพศหญิง จำนวน 211 คน คิดเป็นร้อยละ 52.8 เป็นเพศชาย จำนวน 189 คน คิดเป็นร้อยละ 47.3

ส่วนมากเป็นมีอายุระหว่าง 26-30 ปี จำนวน 144 คน คิดเป็นร้อยละ 36.0 รองลงมา มีอายุระหว่าง 31-35 ปี จำนวน 98 คน คิดเป็นร้อยละ 24.5 มีอายุ 35 ปีขึ้นไป จำนวน 78 คน คิดเป็นร้อยละ 19.5 มีอายุระหว่าง 21-25 ปี จำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 12.7 และมีอายุต่ำกว่า 20 ปี จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 7.3

ระดับการศึกษาส่วนมากมีระดับการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี จำนวน 166 คน คิดเป็นร้อยละ 41.5 รองลงมาอยู่ระดับประถมศึกษา จำนวน 89 คน คิดเป็นร้อยละ 22.2 มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 13.0 มีการศึกษาระดับ ปวช. จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 10.0 มีการศึกษาระดับ ปวส. จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 7.5 และมีการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 5.8

อาชีพส่วนมากของผู้ตอบแบบสอบถามคืออาชีพทำงานบริษัท/ห้างร้าน จำนวน 196 คน คิดเป็นร้อยละ 49.0 รองลงมาอาชีพ รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ จำนวน 130 คน คิดเป็นร้อยละ 32.5 อาชีพรับจ้าง จำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 12.8 และอาชีพอื่นๆ (พ่อบ้าน/แม่บ้าน) จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 5.7

ความยาวนานในการอาศัยอยู่ในพื้นที่ส่วนมาก 9-10 ปี จำนวน 102 คน คิดเป็นร้อยละ 25.5 รองลงมาอาศัยอยู่ 11 ปีขึ้นไป จำนวน 79 คน คิดเป็นร้อยละ 19.8 อาศัยอยู่ 3-5 ปี จำนวน 77 คน คิดเป็นร้อยละ 19.2 อาศัยอยู่จำนวน 6-8 ปี จำนวน 74 คน คิดเป็นร้อยละ 18.5 และอาศัยอยู่ 1-2 ปี จำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 17.0 (แสดงรายละเอียดตารางที่ 4.1)

ตอนที่ 2 ระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปทุมธานี

1) ด้านการลดปริมาณขยะมูลฝอย 2) ด้านการเก็บรวบรวมและขนขยะมูลฝอยที่ถูกต้องตามหลักสุขาภิบาลในเขตเทศบาลที่อาศัยอยู่ และ 3) ด้านการมีส่วนร่วมในการใช้ประโยชน์ในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลที่อาศัยอยู่ โดยแสดงผลข้อมูลเป็น ค่าเฉลี่ย (Mean) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ตารางที่ 4.2 แสดงค่าเฉลี่ยรวม (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ของการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตจังหวัดปทุมธานี (n=400)

การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย	$\bar{X}$	SD	ระดับ	ลำดับที่
1. ด้านการลดปริมาณขยะมูลฝอยจากแหล่งกำเนิด	3.28	0.649	ปานกลาง	1
2. ด้านการเก็บรวบรวมและขนขยะมูลฝอย	2.64	0.975	ปานกลาง	3
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการใช้ประโยชน์	2.69	0.695	ปานกลาง	2
รวม	2.87	0.773	ปานกลาง	

จากตารางที่ 4.2 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ให้ความคิดเห็นในภาพรวมของการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลจังหวัดปทุมธานี ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.87$ SD = 0.773) โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ 1) การลดปริมาณขยะมูลฝอยมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 3.28$ SD = 0.649) 2) การมีส่วนร่วมในการใช้ประโยชน์ในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาล ($\bar{X} = 2.69$ SD = 0.695) และ 3) การมีส่วนร่วมในการเก็บรวบรวมและขนขยะมูลฝอย ($\bar{X} = 2.64$ SD = 0.975)

ตารางที่ 4.3 แสดงค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลจังหวัดปทุมธานี ด้านการลดปริมาณขยะมูลฝอยจากแหล่งกำเนิด (n=400)

ด้านการลดปริมาณขยะมูลฝอยจากแหล่งกำเนิด	$\bar{X}$	SD	ระดับ	ลำดับที่
1. มีส่วนร่วมในการลดการก่อขยะมูลฝอยในเขตเทศบาล	3.26	0.565	ปานกลาง	4
2. มีส่วนร่วมในการลดการทิ้งบรรจุภัณฑ์โดยการใช้สินค้าชนิดเดิม	3.38	0.601	ปานกลาง	2
3. มีส่วนร่วมในการนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ซ้ำหรือนำกลับมาใช้ใหม่	3.01	0.810	ปานกลาง	5

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

ด้านการลดปริมาณขยะมูลฝอยจากแหล่งกำเนิด	$\bar{X}$	SD	ระดับ	ลำดับที่
4. มีส่วนร่วมในการลดปริมาณขยะโดยการรีไซเคิล (Recycle)	3.26	0.667	ปานกลาง	3
5. มีส่วนร่วมในการลดปริมาณการผลิตขยะมูลฝอย โดยลดการใช้ภาชนะแทนบรรจุภัณฑ์ ลดการใช้วัสดุย่อยสลายยาก ลดการใช้สินค้าฟุ่มเฟือย	3.52	0.605	มาก	1
รวม	3.28	0.649	ปานกลาง	

จากตารางที่ 4.3 พบว่าการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลจังหวัดปทุมธานี ด้านการลดปริมาณขยะมูลฝอยจากแหล่งกำเนิด ในภาพรวมพบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลจังหวัดปทุมธานีมีส่วนร่วม และปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.28$ SD.=0.649) โดยเรียงระดับค่าเฉลี่ยของการมีส่วนร่วมจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ 1) ประชาชนมีส่วนร่วมในการลดปริมาณการผลิตขยะมูลฝอยโดยลดการใช้ภาชนะแทนบรรจุภัณฑ์ ลดการใช้วัสดุย่อยสลายยาก ลดการใช้สินค้าฟุ่มเฟือย ($\bar{X} = 3.52$ SD.=0.605) 2) ประชาชนมีส่วนร่วมในการลดการทิ้งบรรจุภัณฑ์โดยการใช้สินค้าชนิดเดิม ($\bar{X} = 3.38$ SD.=0.601) 3) มีส่วนร่วมในการลดปริมาณขยะโดยการรีไซเคิล (Recycle) ($\bar{X} = 3.26$ SD.=0.667) 4) ประชาชนมีส่วนร่วมในการลดการก่อขยะมูลฝอยในเขตเทศบาล ($\bar{X} = 3.26$ SD.=0.565) และ 5) ประชาชนมีส่วนร่วมในการนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ซ้ำ หรือนำกลับมาใช้ใหม่ ($\bar{X} = 3.01$ SD.=0.810)

ตารางที่ 4.4 แสดงค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลจังหวัดปทุมธานี ด้านการเก็บรวบรวมและขนขยะมูลฝอยที่ถูกต้องตามหลักสุขาภิบาลในเขตเทศบาล (n=400)

ด้านการเก็บรวบรวมและขนขยะมูลฝอย	$\bar{X}$	SD	ระดับ	ลำดับที่
1. มีส่วนร่วมในโครงการคัดแยกขยะมูลฝอยของเทศบาล	2.91	0.904	ปานกลาง	1
2. มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเสนอแนวทางและวิธีการกำจัดขยะมูลฝอยต่อเทศบาล	2.58	0.911	ปานกลาง	9
3. มีส่วนร่วมในกิจกรรมการจัดหาสถานที่เก็บกักขยะรวม ในชุมชนของเทศบาล	2.67	0.919	ปานกลาง	6
4. มีส่วนร่วมในการจัดการคัดแยกขยะมูลฝอย (ขยะเปียกและขยะแห้ง) ในภาชนะรองรับขยะหรือสถานที่เก็บกักขยะรวมของชุมชนของเทศบาล	2.61	0.863	ปานกลาง	8
5. มีส่วนร่วมในการจัดหารถเก็บรวบรวมขยะมูลฝอยของเทศบาล	2.54	1.013	ปานกลาง	10
6. มีส่วนร่วมในกิจกรรมการประชาสัมพันธ์และชักชวนญาติพี่น้องหรือเพื่อนบ้านเข้าร่วมในกิจกรรมของเทศบาลเกี่ยวกับการกำจัดขยะมูลฝอยและคัดแยกขยะมูลฝอยของเทศบาล	2.62	1.004	ปานกลาง	7
7. มีส่วนร่วมในการจัดเก็บขยะให้หมดทุกวันหรือให้มีปริมาณขยะตกค้างน้อยที่สุดเพื่อป้องกันปัญหาเรื่องกลิ่นทัศนียภาพ และพาหะนำโรคของเทศบาล	2.73	0.812	ปานกลาง	4
8. มีส่วนร่วมในการกำหนดเส้นทางให้จุดสุดท้ายของการเก็บขยะอยู่ใกล้สถานีขนถ่ายขยะของเทศบาล	2.52	1.119	ปานกลาง	11

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

ด้านการเก็บรวบรวมและขนขยะมูลฝอย	$\bar{X}$	SD	ระดับ	ลำดับ ที่
9. มีส่วนร่วมในการควบคุมดูแลมิให้มีการบรรทุกขยะเกินพิกัดน้ำหนักที่กำหนดของเทศบาล	2.28	0.861	น้อย	12
10. มีส่วนร่วมเมื่อขยะจะต้องถูกขนส่งในภาชนะบรรจุหรือตู้ที่ปิดของยานพาหนะขนส่ง อาทิ การปิดฝา ด้านข้าง และด้านท้ายของรถยนต์เก็บขยะแบบเปิดข้างเทท้ายในระหว่างการขนส่ง	2.67	0.938	ปานกลาง	5
11. มีส่วนร่วมในการควบคุมการรั่วไหลของน้ำชะขยะระหว่างการขนส่งโดยการจัดให้มีถังรองรับน้ำชะขยะเทศบาล	2.76	1.143	ปานกลาง	3
12. มีส่วนร่วมในกิจกรรมการควบคุมการหกหล่น ปลิวฟุ้งของขยะออกนอกยานพาหนะขนส่ง ให้มีผ้าใบหรือตาข่ายปกคลุมขยะในระหว่างการขนส่งของเทศบาล	2.88	1.213	ปานกลาง	2
รวมเฉลี่ย	2.64	0.747	ปานกลาง	

จากตารางที่ 4.4 พบว่าการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลจังหวัดปทุมธานี ด้านการเก็บรวบรวมและขนขยะมูลฝอยที่ถูกต้องตามหลักสุขาภิบาลในเขตเทศบาล ในภาพรวมพบว่าประชาชนในเขตเทศบาลจังหวัดปทุมธานีมีส่วนร่วมและปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.64$ SD.=0.975) โดยเรียงระดับค่าเฉลี่ยของการมีส่วนร่วมจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ (1) ประชาชนมีส่วนร่วมในโครงการคัดแยกขยะมูลฝอยของเทศบาล ($\bar{X} = 2.91$ SD.=0.904) (2) ประชาชนมีส่วนร่วมในการควบคุมการหกหล่น ปลิวฟุ้งของขยะออกนอกยานพาหนะขนส่งโดยจัดให้มีผ้าใบหรือตาข่ายปกคลุมขยะในระหว่างการขนส่ง ($\bar{X} = 2.88$ SD.= 1.213) (3) ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการควบคุมการรั่วไหลของน้ำชะขยะระหว่างการขนส่งโดยการจัดให้มีถังรองรับน้ำชะขยะ ของเทศบาล ($\bar{X} = 2.76$ SD.= 1.143) (4) ประชาชนมีส่วนร่วมหรือเข้าร่วมในกิจกรรมการจัดเก็บขยะให้หมดทุกวันหรือให้มีปริมาณขยะตกค้างน้อยที่สุด เพื่อป้องกันปัญหาเรื่องกลิ่นทัศนียภาพ และพาหะนำโรคของเทศบาล ($\bar{X} = 2.73$ SD.= 0.812) (5) ขยะจะต้องถูกขนส่งใน

ภาชนะบรรจุหรือตู้ที่ปิดของยานพาหนะขนส่ง อาทิ การปิดฝาด้านข้าง และด้านท้ายของรถยนต์
 เก็บขยะแบบเปิดข้างท้ายในระหว่างการเดินทาง ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของเทศบาล
 ($\bar{X}=2.67$ SD.= 0.938) (6) มีส่วนร่วมในกิจกรรมการจัดหาสถานที่เก็บกักขยะรวมในชุมชนของ
 เทศบาล($\bar{X}=2.67$ SD.= 0.919) (7) มีส่วนร่วมหรือเข้าร่วมในกิจกรรมการประชาสัมพันธ์และ
 ชักชวนญาติพี่น้องหรือเพื่อนบ้านเข้าร่วมในกิจกรรมของเทศบาลเกี่ยวกับการกำจัดขยะมูลฝอย และ
 คัดแยกขยะมูลฝอยของเทศบาล ($\bar{X}=2.62$ SD.= 1.004) (8) มีส่วนร่วมหรือเข้าร่วมในกิจกรรม
 การจัดการคัดแยกขยะมูลฝอย (ขยะเปียกและขยะแห้ง) ในภาชนะรองรับขยะหรือสถานที่เก็บกัก
 ขยะรวมของชุมชนของเทศบาล ($\bar{X}=2.61$ SD.= 0.863) (9) มีส่วนร่วมหรือเข้าร่วมในกิจกรรมการ
 เสนอแนะแนวทางและวิธีการกำจัดขยะมูลฝอยต่อเทศบาล ($\bar{X}=2.58$ SD.= 0.911) (10) มีส่วน
 ร่วมหรือเข้าร่วมในกิจกรรมการจัดหารถเก็บรวบรวมขยะมูลฝอยของเทศบาล ($\bar{X}=2.54$ SD.=
 1.013) (11) มีส่วนร่วมหรือเข้าร่วมในกิจกรรมการกำหนดเส้นทางให้จุดสุดท้ายของการเก็บขยะอยู่
 ใกล้สถานีขนถ่ายขยะของเทศบาล ($\bar{X}=2.52$ SD.= 1.119) และ (12) มีส่วนร่วมหรือเข้าร่วมในการ
 ควบคุมดูแลมิให้มีการบรรทุกขยะเกินพิกัดน้ำหนักที่กำหนดของเทศบาล ($\bar{X}=2.28$ SD.= 0.861)

ตารางที่ 4.5 แสดงค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลจังหวัดปทุมธานี ด้านการมีส่วนร่วมในการใช้ประโยชน์ ในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาล (n=400)

ด้านการมีส่วนร่วมในการใช้ประโยชน์	$\bar{X}$	SD	ระดับ	ลำดับที่
1. เคยได้ใช้ประโยชน์จากการบริหารจัดการขยะมูลฝอยจากเทศบาล	3.01	0.515	ปานกลาง	1
2. เคยได้ใช้ประโยชน์จากการกำจัดขยะมูลฝอยด้วยวิธีหมักทำปุ๋ย ระบบการเผา หรือระบบฝังกลบจากเทศบาล	2.31	0.983	น้อย	5
3. เคยได้รับวัสดุที่ใช้สำหรับใส่ขยะมูลฝอย เช่น ถู้งัดมาถังขยะที่เทศบาลจัดหาให้	2.66	0.852	ปานกลาง	3
4. ได้รับประโยชน์จากการบริหารจัดการเก็บขยะของเทศบาลคุ้มค่ากับเงินค่าธรรมเนียมที่ทางเทศบาลได้จัดเก็บ	2.62	0.802	ปานกลาง	4
5. เคยได้รับประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อมในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยจากเทศบาล	2.88	0.325	ปานกลาง	2
รวมเฉลี่ย	2.69	0.695	ปานกลาง	

จากตารางที่ 4.5 พบว่าการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลจังหวัดปทุมธานี ด้านการมีส่วนร่วมในการใช้ประโยชน์ในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาล ในภาพรวมพบว่าประชาชนในเขตเทศบาลจังหวัดปทุมธานีมีส่วนร่วมและปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.69$ SD.=0.695) โดยเรียงระดับค่าเฉลี่ยของการมีส่วนร่วมจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ (1) เคยได้ใช้ประโยชน์จากการบริหารจัดการขยะมูลฝอยจากเทศบาล ($\bar{X} = 3.01$ SD.= 0.515) (2) เคยได้ใช้ประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อมในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยจากเทศบาล ($\bar{X} = 2.88$ SD.= 0.325) (3) เคยได้รับวัสดุที่ใช้สำหรับใส่ขยะมูลฝอย เช่น ถู้งัดมาถังขยะที่เทศบาลจัดหาให้ ($\bar{X} = 2.66$ SD.=0.852) (4) ได้รับประโยชน์จากการบริหารจัดการเก็บขยะของเทศบาลคุ้มค่ากับเงินค่าธรรมเนียมที่ทางเทศบาลได้จัดเก็บ ($\bar{X} = 2.62$ SD.= 0.802) (5) เคยได้รับประโยชน์จากการกำจัดขยะมูลฝอยด้วยวิธีหมักทำปุ๋ย ระบบการเผา หรือระบบฝังกลบจากเทศบาล ($\bar{X} = 2.31$ SD.=0.83)

ตอนที่ 3 ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน ในเขตเทศบาลจังหวัดปทุมธานี

ได้แก่ 1) การชักชวนจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ 2) การเป็นสมาชิกกลุ่ม 3) ความศรัทธาในตัวผู้บริหาร และ 4) การได้รับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยแสดงผลข้อมูลเป็น ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ตารางที่ 4.6 สรุปปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปทุมธานี (n=400)

ปัจจัยที่มีต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย	$\bar{X}$	SD	ระดับ	ลำดับที่
1) การชักชวนจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ	2.99	0.731	ปานกลาง	1
2) การเป็นสมาชิกกลุ่ม	2.95	0.518	ปานกลาง	2
3) ความศรัทธาในตัวผู้บริหาร	2.79	0.893	ปานกลาง	3
4) การได้รับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย	2.74	1.005	ปานกลาง	4
รวม	2.86	0.809	ปานกลาง	

จากตารางที่ 4.6 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ให้ความคิดเห็นในภาพรวมปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาล จังหวัดปทุมธานี โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.86$ SD = 0.809) โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ 1) การชักชวนจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ ($\bar{X} = 2.99$ SD = 0.731) 2) การเป็นสมาชิกกลุ่ม ($\bar{X} = 2.95$ SD = 0.518) 3) ความศรัทธาในตัวผู้บริหาร ($\bar{X} = 2.79$ SD = 0.893) 4) การได้รับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย ($\bar{X} = 2.74$ SD = 1.005)

ตารางที่ 4.7 แสดงค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลจังหวัดปทุมธานี ด้านการชักชวนจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ (n=400)

ด้านการชักชวนจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ	$\bar{X}$	SD	ระดับ	ลำดับที่
1. การชักชวนจากเจ้าหน้าที่ของเทศบาลเป็นปัจจัยที่สำคัญในการเข้ามามีส่วนร่วมร่วมการลดปริมาณขยะมูลฝอย	3.07	0.663	ปานกลาง	1
2. การชักชวนจากเจ้าหน้าที่ของเทศบาลเป็นปัจจัยที่สำคัญในการเข้ามามีส่วนร่วมการเก็บรวบรวมและขนขยะมูลฝอยที่ถูกต้องตามหลักสุขาภิบาล	2.98	0.780	ปานกลาง	2
3. การชักชวนจากเจ้าหน้าที่ของเทศบาลเป็นปัจจัยที่สำคัญในการเข้ามามีส่วนร่วมของท่านในกิจกรรมการใช้ประโยชน์ในการจัดการขยะ มูลฝอย	2.94	0.752	ปานกลาง	3
รวมเฉลี่ย	2.99	0.731	ปานกลาง	

จากตารางที่ 4.7 พบว่าปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลจังหวัดปทุมธานี ด้านการชักชวนจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ ในภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.99$ SD.=0.731) โดยเรียงระดับค่าเฉลี่ยของการมีส่วนร่วมจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ (1) การชักชวนจากเจ้าหน้าที่ของเทศบาลเป็นปัจจัยที่สำคัญในการเข้ามามีส่วนร่วมการลดปริมาณขยะมูลฝอย ($\bar{X} = 3.07$ SD.=0.663) (2) การชักชวนจากเจ้าหน้าที่ของเทศบาลเป็นปัจจัยที่สำคัญในการเข้ามามีส่วนร่วมการเก็บรวบรวมและขนขยะมูลฝอยที่ถูกต้องตามหลักสุขาภิบาล ($\bar{X} = 2.98$ SD.= 0.780) (3) การชักชวนจากเจ้าหน้าที่ของเทศบาลเป็นปัจจัยที่สำคัญในการเข้ามามีส่วนร่วมของท่านในกิจกรรมการใช้ประโยชน์ในการจัดการขยะมูลฝอย ($\bar{X} = 2.94$ SD.= 0.752)

ตารางที่ 4.8 แสดงค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลจังหวัดปทุมธานี ด้านการเป็นสมาชิกกลุ่ม (n=400)

ด้านการเป็นสมาชิกกลุ่ม	$\bar{X}$	SD	ระดับ	ลำดับที่
1. การเป็นสมาชิกกลุ่มเป็นปัจจัยที่สำคัญในการเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยกับเทศบาล	2.94	0.424	ปานกลาง	2
2. การเป็นสมาชิกกลุ่มเป็นปัจจัยที่สำคัญในการเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการเก็บรวบรวมและขนขยะมูลฝอยที่ถูกต้องตามหลักสุขาภิบาลกับเทศบาล	2.80	0.535	ปานกลาง	3
3. การเป็นสมาชิกกลุ่มเป็นปัจจัยที่สำคัญการเข้ามามีส่วนร่วมในการใช้ประโยชน์ในการจัดการขยะมูลฝอยกับเทศบาล	3.13	0.597	ปานกลาง	1
รวมเฉลี่ย	2.95	0.518	ปานกลาง	

จากตารางที่ 4.8 พบว่าปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลจังหวัดปทุมธานี ด้านการเป็นสมาชิกกลุ่ม ในภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.95$ SD.=0.518) โดยเรียงระดับค่าเฉลี่ยของการมีส่วนร่วมจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ (1) การเป็นสมาชิกกลุ่มเป็นปัจจัยที่สำคัญในการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในการใช้ประโยชน์จากการจัดการขยะมูลฝอยกับเทศบาล ($\bar{X} = 3.13$ SD.= 0.597) (2) การเป็นสมาชิกกลุ่มเป็นปัจจัยที่สำคัญในการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยกับเทศบาล ($\bar{X} = 2.94$ SD.= 0.424) (3) การเป็นสมาชิกกลุ่มเป็นปัจจัยที่สำคัญในการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมการเก็บรวบรวมและขนขยะมูลฝอยที่ถูกต้องตามหลักสุขาภิบาลกับเทศบาล ($\bar{X} = 2.80$ SD.= 0.535)

ตารางที่ 4.9 แสดงค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลจังหวัดปทุมธานี ด้านความศรัทธาในตัวผู้บริหาร (n=400)

ด้านปัจจัยความศรัทธาในตัวผู้บริหาร	$\bar{X}$	SD	ระดับ	ลำดับที่
1. ความศรัทธาในตัวผู้บริหารเป็นปัจจัยที่สำคัญในการเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอย	2.79	0.916	ปานกลาง	2
2. ความศรัทธาในตัวผู้บริหารเป็นปัจจัยสำคัญในการเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการเก็บรวบรวมและขนขยะมูลฝอยที่ถูกต้องตามหลักสุขาภิบาล	2.79	0.845	ปานกลาง	1
3. ความศรัทธาในตัวผู้บริหารเป็นปัจจัยสำคัญในการเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการใช้ประโยชน์จากขยะมูลฝอย	2.79	0.918	ปานกลาง	3
รวมเฉลี่ย	2.79	0.893	ปานกลาง	

จากตารางที่ 4.9 พบว่าปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลจังหวัดปทุมธานี ด้านปัจจัยความศรัทธาในตัวผู้บริหาร ในภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.79$ SD.= 0.893) โดยเรียงระดับค่าเฉลี่ยของการมีส่วนร่วมจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ (1) ความศรัทธาในตัวผู้บริหารเป็นปัจจัยสำคัญในการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมการเก็บรวบรวมและขนขยะมูลฝอยที่ถูกต้องตามหลักสุขาภิบาลกับเทศบาล ($\bar{X} = 2.79$ SD.= 0.845) (2) ความศรัทธาในตัวผู้บริหารเป็นปัจจัยที่สำคัญในการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยกับเทศบาล ($\bar{X} = 2.79$ SD.= 0.916) (3) ความศรัทธาในตัวผู้บริหารเป็นปัจจัยสำคัญในการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมการใช้ประโยชน์จากขยะมูลฝอยกับเทศบาล ($\bar{X} = 2.79$ SD.= 0.918)

ตารางที่ 4.10 แสดงค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลจังหวัดปทุมธานี ด้านปัจจัยการได้รับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย (n=400)

ด้านปัจจัยการได้รับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับ การจัดการขยะมูลฝอย	$\bar{X}$	SD	ระดับ	ลำดับ ที่
1. การเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการลดปริมาณ ขยะมูลฝอยกับเทศบาล	2.73	1.000	ปานกลาง	4
2. การเก็บรวบรวมและขนขยะมูลฝอยที่ถูกต้องตาม หลักสุขาภิบาลกับเทศบาล	2.98	1.038	ปานกลาง	1
3. การนำขยะมูลฝอยมาใช้ให้เกิดประโยชน์	2.90	1.109	ปานกลาง	2
4. การแสดงความคิดเห็นและตัดสินใจในการ กำหนดกิจกรรม/โครงการในการจัดการขยะมูลฝอย กับเทศบาล	2.66	0.944	ปานกลาง	5
5. การตัดสินใจเมื่อเกิดปัญหาเกี่ยวกับขยะ เช่น ขยะ ตกค้าง การบริหารจัดการไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ กับเทศบาล	2.79	1.100	ปานกลาง	3
6. การพิจารณาและตัดสินใจเกี่ยวกับงบประมาณกับ เทศบาลเพื่อใช้ในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย	2.61	0.949	ปานกลาง	6
7. การพิจารณาและตัดสินใจในการเลือกพื้นที่ทิ้ง ขยะกับเทศบาลมากน้อยเพียงใด	2.60	0.878	ปานกลาง	7
8. การพิจารณาและตัดสินใจในการเก็บค่าธรรมเนียม กับเทศบาลมากน้อยเพียงใด	2.73	0.990	ปานกลาง	4
9. การพิจารณาและตัดสินใจในการเก็บรวบรวมขยะ มูลฝอยกับเทศบาลมากน้อยเพียงใด	2.70	1.038	ปานกลาง	8
รวมเฉลี่ย	2.74	1.005	ปานกลาง	

จากตารางที่ 4.10 พบว่าปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลจังหวัดปทุมธานี ปัจจัยการได้รับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยในภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.74$ SD.= 1.005) โดยเรียงระดับค่าเฉลี่ยของการมีส่วนร่วมจากมากไปหาน้อยได้ ดังนี้ (1) ปัจจัยการได้รับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยเป็นปัจจัยสำคัญในการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมการเก็บรวบรวมและขนขยะมูลฝอยที่ถูกต้องตามหลักสุขาภิบาลกับเทศบาล ($\bar{X} = 2.98$ SD.= 1.038) (2) ปัจจัยการได้รับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยเป็นปัจจัยสำคัญในการเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการนำขยะมูลฝอยมาใช้ให้เกิดประโยชน์ ($\bar{X} = 2.90$ SD.= 1.109) (3) ปัจจัยการได้รับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยเป็นปัจจัยสำคัญในการเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจเมื่อเกิดปัญหาเกี่ยวกับขยะ เช่น ขยะตกค้าง การบริหารจัดการไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ กับเทศบาล ($\bar{X} = 2.79$ SD.= 1.100) (4) ปัจจัยการได้รับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยเป็นปัจจัยสำคัญ ในการเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยกับเทศบาล ($\bar{X} = 2.73$ SD.= 1.000) และ ปัจจัยการได้รับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยเป็นปัจจัยสำคัญในการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในการพิจารณาและตัดสินใจในการเก็บค่าธรรมเนียมกับเทศบาล ($\bar{X} = 2.73$ SD.= 0.990) (5) ปัจจัยการได้รับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยเป็นปัจจัยสำคัญในการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในการพิจารณาและตัดสินใจในการเก็บรวบรวมขยะมูลฝอยกับเทศบาล ($\bar{X} = 2.70$ SD.= 1.038) (6) ปัจจัยการได้รับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยเป็นปัจจัยสำคัญในการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในการแสดงความคิดเห็นและตัดสินใจในการกำหนดกิจกรรม/โครงการในการจัดการขยะมูลฝอยกับเทศบาล ($\bar{X} = 2.66$ SD.= 0.944) (7) ปัจจัยการได้รับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยเป็นปัจจัยสำคัญในการเข้ามามีส่วนร่วมในการพิจารณาและตัดสินใจเกี่ยวกับงบประมาณกับเทศบาลเพื่อใช้ในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย ($\bar{X} = 2.61$ SD.= 0.949) (8) ปัจจัยการได้รับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยเป็นปัจจัยสำคัญในการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในการพิจารณาและตัดสินใจในการเลือกพื้นที่ทิ้งขยะกับเทศบาล ($\bar{X} = 2.60$ SD.= 0.878)

สมมติฐานที่ 1 “ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลต่างกัน”

ตารางที่ 4.11 แสดงผลการทดสอบสมมติฐานการศึกษาความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของตัวแปรเพศในการจัดการขยะมูลฝอย โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (one way analysis of variance)

เพศ	จำนวน	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig.
ชาย	189	3.06	0.521	6.328	0.000*
หญิง	211	2.62	0.810		

* นัยสำคัญที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.11 แสดงผลการทดสอบสมมติฐานการศึกษาความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลที่แตกต่างกัน ผลการศึกษาพบว่าค่า Sig. ที่ได้เท่ากับ 0.000 ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลที่แตกต่างกัน จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้

สมมติฐานที่ 2 “ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลต่างกัน”

ตารางที่ 4.12 แสดงผลการทดสอบสมมติฐานการศึกษาความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของตัวแปรอายุในการจัดการขยะมูลฝอย โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (one way analysis of variance)

อายุ	จำนวน	$\bar{X}$	S.D.	F	Sig.
ต่ำกว่า 20 ปี	29	1.61	0.00	357.853	0.000*
21-25 ปี	51	3.39	0.056		
26-30 ปี	144	3.17	0.320		

ตารางที่ 4.12 (ต่อ)

อายุ	จำนวน	$\bar{X}$	S.D.	F	Sig.
31-35 ปี	98	2.82	0.616		
40 ปีขึ้นไป	78	2.30	0.876		

* นัยสำคัญที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4.13 แสดงการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยของการมีส่วนร่วมในการจัดการ
ขยะมูลฝอยของประชาชน จำแนกตามอายุ

อายุ	อายุ				
	ต่ำกว่า 20 ปี	21-25 ปี	26-30 ปี	31-35 ปี	40 ปีขึ้นไป
ต่ำกว่า 20 ปี	-	0.000*	0.000*	0.000*	0.000*
21-25 ปี	-	-	0.010*	0.000*	0.000*
26-30 ปี	-	-	-	0.000*	0.000*
31-35 ปี	-	-	-	-	0.000*
40 ปีขึ้นไป	-	-	-	-	-

* นัยสำคัญที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.12 แสดงผลการทดสอบสมมติฐานการศึกษาความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลที่ต่างกัน ผลการศึกษาพบว่าค่า Sig. ที่ได้เท่ากับ 0.000 และเมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของตัวแปรอายุเป็นรายคู่ตามตารางที่ 4.13 พบว่า ไม่มีช่วงอายุคู่ใดมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยที่แตกต่าง ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลที่ต่างกัน จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้

สมมติฐานที่ 3 “ประชาชนที่มีการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลต่างกัน”

ตารางที่ 4.14 แสดงผลการทดสอบสมมติฐานการศึกษาความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของตัวแปรการศึกษาในการจัดการขยะมูลฝอย โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (one way analysis of variance)

การศึกษา	จำนวน	$\bar{X}$	S.D.	F	Sig.
ประถมศึกษา	89	2.87	0.692		
มัธยมศึกษา	52	2.89	0.644		
ปวช.	40	3.00	0.663	2.303	0.044*
ปวส.	30	2.62	0.852		
ปริญญาตรี	166	2.84	0.719		
สูงกว่าปริญญาตรี	23	2.46	0.836		

* นัยสำคัญที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4.15 แสดงการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยของการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน จำแนกตามการศึกษา

การศึกษา	การศึกษา					สูงกว่าปริญญาตรี
	ประถมศึกษา ศึกษา	มัธยม ศึกษา	ปวช.	ปวส.	ปริญญาตรี	
ประถมศึกษา	-	0.827	0.325	0.108	0.754	0.016*
มัธยมศึกษา	-	-	0.479	0.100	0.618	0.017*
ปวช.	-	-	-	0.030*	0.195	0.004*
ปวส.	-	-	-	-	0.133	0.418
ปริญญาตรี	-	-	-	-	-	0.019*
สูงกว่าปริญญาตรี	-	-	-	-	-	-

* นัยสำคัญที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.14 แสดงผลการทดสอบสมมติฐานการศึกษาความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของประชาชนที่มีการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลที่ต่างกัน ผลการศึกษาพบว่าค่า Sig. ที่ได้เท่ากับ 0.044 แต่เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของตัวแปรการศึกษาเป็นรายคู่ตามตารางที่ 4.15 พบว่า มีระดับการศึกษา 9 คู่ที่มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยไม่ต่างกัน คือ ระดับประถมศึกษา กับ ระดับมัธยมศึกษา (Sig = 0.827), ระดับประถมศึกษา กับ ระดับ ปวช. (Sig = 0.325), ระดับประถมศึกษา กับ ระดับ ปวส. (Sig = 0.108), ระดับประถมศึกษา กับ ระดับปริญญาตรี (Sig = 0.016), ระดับมัธยมศึกษา กับ ระดับ ปวช. (Sig = 0.479), ระดับมัธยมศึกษา กับ ระดับ ปวส. (Sig = 0.100), ระดับมัธยมศึกษา กับ ระดับปริญญาตรี (Sig = 0.618), ระดับ ปวส. กับ ระดับปริญญาตรี (Sig = 0.133), ระดับ ปวส. กับ ระดับสูงกว่าปริญญาตรี (Sig = 0.418) ดังนั้น จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้

สมมติฐานที่ 4 “ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลต่างกัน”

ตารางที่ 4.16 แสดงผลการทดสอบสมมติฐานการศึกษาความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของตัวแปรอาชีพในการจัดการขยะมูลฝอย โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (one way analysis of variance)

อาชีพ	จำนวน	$\bar{X}$	S.D.	F	Sig.
รับจ้าง	51	3.61	0.56		
ราชการ/รัฐวิสาหกิจ	130	2.07	0.741		
บริษัท/ห้างร้าน	196	3.11	0.265		
พ่อบ้าน/แม่บ้าน	23	3.00	0.000	192.258	0.000*

* นัยสำคัญที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4.17 แสดงการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยของการมีส่วนร่วมในการจัดการ
ขยะมูลฝอยของประชาชน จำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	อาชีพ			
	รับจ้าง	ราชการ/รัฐวิสาหกิจ	บริษัท/ห้างร้าน	พ่อบ้าน/แม่บ้าน
รับจ้าง	-	0.000*	0.000*	0.000*
ราชการ/รัฐวิสาหกิจ	-	-	0.000*	0.000*
บริษัท/ห้างร้าน	-	-	-	0.275
พ่อบ้าน/แม่บ้าน	-	-	-	-

* นัยสำคัญที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.16 แสดงผลการทดสอบสมมติฐานการศึกษาความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลที่ต่างกัน ผลการศึกษาพบว่าค่า Sig. ที่ได้เท่ากับ 0.000 แต่เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของตัวแปรอาชีพเป็นรายคู่ตามตารางที่ 4.17 พบว่า มีอาชีพ 1 คู่ที่มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยไม่ต่างกัน คือ อาชีพพนักงานบริษัท/ห้างร้าน กับ อาชีพอื่น ๆ พ่อบ้าน/แม่บ้าน (Sig = 0.275) ดังนั้น จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐาน ที่กำหนดไว้

สมมติฐานที่ 5 “ประชาชนที่มีความยาวนานในการอยู่อาศัยในพื้นที่ต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลต่างกัน”

ตารางที่ 4.18 แสดงผลการทดสอบสมมติฐานการศึกษาความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของตัวแปรความยาวนานในการอยู่อาศัยในพื้นที่ในการจัดการขยะมูลฝอย โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (one way analysis of variance)

ความยาวนานในการอยู่อาศัย	จำนวน	$\bar{X}$	S.D.	F	Sig.
1-2 ปี	68	3.32	0.082	22.093	0.000*
3-5 ปี	77	3.15	0.212		

ตารางที่ 4.18 (ต่อ)

ความยาวนานในการ อยู่อาศัย	จำนวน	$\bar{X}$	S.D.	F	Sig.
6-8 ปี	74	2.44	0.397		
9-10 ปี	102	2.56	0.879		
11 ปีขึ้นไป	79	2.88	0.991		

* นัยสำคัญที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4.19 แสดงการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยของการมีส่วนร่วมในการจัดการ
ขยะมูลฝอยของประชาชน จำแนกตามความยาวนานในการอยู่อาศัย

ความยาวนานในการอยู่ อาศัย	มีความยาวนานในการอยู่อาศัย				
	1-2 ปี	3-5 ปี	6-8 ปี	9-10 ปี	11 ปีขึ้นไป
1-2 ปี	-	0.449	0.000*	0.000*	0.001*
3-5 ปี	-	-	0.000*	0.000*	0.011*
6-8 ปี	-	-	-	0.220	0.000*
9-10 ปี	-	-	-	-	0.001*
11 ปีขึ้นไป	-	-	-	-	-

* นัยสำคัญที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.18 แสดงผลการทดสอบสมมติฐานการศึกษาความแตกต่างของค่าเฉลี่ย
ของประชาชนที่มีความยาวนานในการอยู่อาศัยต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของ
เทศบาลที่ต่างกัน ผลการศึกษาพบว่าค่า Sig. ได้เท่ากับ 0.000 แต่เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของตัว
แปรความยาวนานในการอยู่อาศัยเป็นรายคู่ตามตารางที่ 4.19 พบว่า มีความยาวนานในการอยู่อาศัย
2 คู่ที่มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยไม่ต่างกัน คือ ความยาวนานในการอยู่อาศัย 1-2 ปี กับ
ความยาวนานที่อาศัยอยู่ 3-5 ปี (Sig = 0.449) และ ความยาวนานในการอยู่อาศัย 6-8 ปี กับความ
ยาวนานที่อาศัยอยู่ 9-10 ปี (Sig = 0.449) ดังนั้น จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้

สมมติฐานที่ 6 “ประชาชนที่ได้รับการชักชวนจากเจ้าหน้าที่ของรัฐในการจัดการขยะมูลฝอยต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลต่างกัน”

ตารางที่ 4.20 แสดงผลการทดสอบสมมติฐานการศึกษาความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของตัวแปรการชักชวนของเจ้าหน้าที่ของรัฐในการจัดการขยะมูลฝอย โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (one way analysis of variance)

การชักชวนจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Between Groups	88.396	10	8.840		
Within Groups	19.040	389	0.049	180.597	0.000*
Total	107.437	399			

* นัยสำคัญที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.20 แสดงผลการทดสอบสมมติฐานการศึกษาความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของประชาชนที่ได้รับการชักชวนจากเจ้าหน้าที่ของรัฐต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลที่ต่างกัน ผลการศึกษาพบว่าค่า Sig. ที่ได้เท่ากับ 0.000 จึงสรุปได้ว่า ประชาชนที่ได้รับการชักชวนจากเจ้าหน้าที่ของรัฐต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลที่ต่างกัน จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้

สมมติฐานที่ 7 “ประชาชนที่เป็นสมาชิกกลุ่มต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลต่างกัน”

ตารางที่ 4.21 แสดงผลการทดสอบสมมติฐานการศึกษาความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของตัวแปรเป็นสมาชิกกลุ่มในการจัดการขยะมูลฝอย โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (one way analysis of variance)

การเป็นสมาชิกกลุ่ม	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Between Groups	67.610	6	11.268		
Within Groups	39.826	393	0.101	111.194	0.000
Total	107.437	399			

* นัยสำคัญที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.21 แสดงผลการทดสอบสมมติฐานการศึกษาความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของประชาชนที่เป็นสมาชิกกลุ่มต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลที่ต่างกัน ผลการศึกษาพบว่าค่า Sig. ได้เท่ากับ 0.000 จึงสรุปได้ว่า ประชาชนที่เป็นสมาชิกกลุ่มต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลที่ต่างกัน จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้

สมมติฐานที่ 8 “ประชาชนที่มีความศรัทธาในตัวผู้บริหารต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลต่างกัน”

ตารางที่ 4.22 แสดงผลการทดสอบสมมติฐานการศึกษาความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของตัวแปรมีความศรัทธาในตัวผู้บริหารในการจัดการขยะมูลฝอย โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (one way analysis of variance)

ความศรัทธาในตัวผู้บริหาร	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Between Groups	50.009	4	12.502		
Within Groups	57.428	395	0.145	52.992	0.000
Total	107.437	399			

จากตารางที่ 4.22 แสดงผลการทดสอบสมมติฐานการศึกษาความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของประชาชนที่มีความศรัทธาในตัวผู้บริหารต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลที่ต่างกัน ผลการศึกษาพบว่าค่า Sig. ที่ได้เท่ากับ 0.000 จึงสรุปได้ว่า ประชาชนที่มีความศรัทธาในตัวผู้บริหารต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลที่ต่างกัน จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้

สมมติฐานที่ 9 “ประชาชนที่ได้รับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลต่างกัน”

ตารางที่ 4.23 แสดงผลการทดสอบสมมติฐานการศึกษาความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของตัวแปร การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยในการจัดการขยะมูลฝอย โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (one way analysis of variance)

การรับรู้ข่าวสาร	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Between Groups	55.269	5	11.054		
Within Groups	52.168	394	0.132	83.485	0.000*
Total	107.437	399			

* นัยสำคัญที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.23 แสดงผลการทดสอบสมมติฐานการศึกษาความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของประชาชนที่ได้รับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลที่ต่างกัน ผลการศึกษาพบว่าค่า Sig. ที่ได้เท่ากับ 0.000 จึงสรุปได้ว่า ประชาชนที่ได้รับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลที่ต่างกัน ดังนั้น จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้

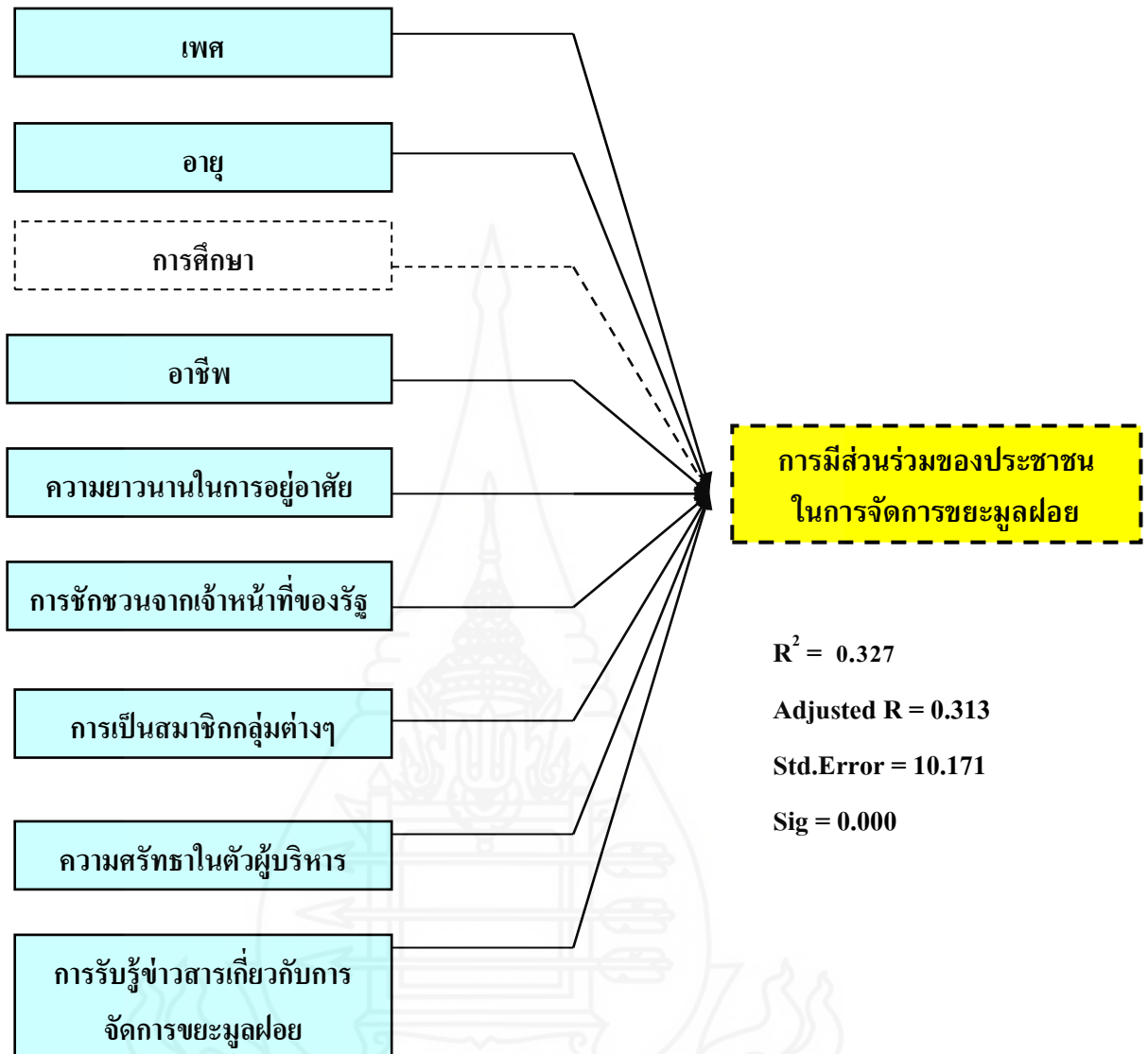
- การทดสอบความถดถอยพหุคูณ ของการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปทุมธานี

พบว่าเป็นไปตามสมมติฐานทั้งหมด 8 ตัวแปร ได้แก่ เพศ, อายุ, อาชีพ, ความยาวนานในการอาศัยอยู่, การชักชวนจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ, การเป็นสมาชิกกลุ่ม, ความศรัทธาในตัวผู้บริหาร และการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยแตกต่างกัน

ยกเว้นตัวแปรการศึกษาไม่มีความสัมพันธ์กันกับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย ซึ่งสอดคล้องกับการทดสอบและเปรียบเทียบความแตกต่างของตัวแปรการศึกษา 9 ด้าน แสดง ดังตาราง และแผนภาพ

ตารางที่ 4.24 แสดงค่าความถดถอยพหุคูณ เพื่อแสดงความสัมพันธ์ของการมีส่วนร่วม
ในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปทุมธานี
โดยวิธี Stepwise

การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย	β	Sb	t	Sig
เพศ	0.067	0.028	2.402	0.017*
อายุ	0.175	0.015	11.952	0.000*
ระดับการศึกษา	0.001	0.007	0.088	0.930
อาชีพ	0.353	0.026	13.405	0.000*
ความยาวนานในการอยู่อาศัย	0.082	0.012	6.647	0.000*
การชักชวนจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ	0.406	0.037	11.053	0.000*
การเป็นสมาชิกกลุ่ม	0.847	0.039	21.649	0.000*
ความศรัทธาในตัวผู้บริหาร	-0.610	0.058	-10.491	0.000*
การได้รับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย	-0.105	0.041	-2.543	0.011*

ภาพที่ 4.1 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย ของประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปทุมธานี

จากตารางที่ 4.24 และแผนภาพที่ 4.1 แสดงความสัมพันธ์ของการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปทุมธานี ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ที่พบว่า ปัจจัยการศึกษาทั้ง 9 ได้แก่

ปัจจัยเพศ มีความสัมพันธ์ของการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปทุมธานี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ 0.05 ผลการศึกษาพบว่าค่า Sig. ได้เท่ากับ 0.017

ปัจจัยอายุ มีความสัมพันธ์ของการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปทุมธานี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ 0.05 ผลการศึกษาพบว่าค่า Sig. ได้เท่ากับ 0.000

ปัจจัยอาชีพ มีความสัมพันธ์ของการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปทุมธานี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ 0.05 ผลการศึกษาพบว่าค่า Sig. ได้เท่ากับ 0.000

ปัจจัยความยาวนานในการอาศัยอยู่ มีความสัมพันธ์ของการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปทุมธานี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ 0.05 ผลการศึกษาพบว่าค่า Sig. ได้เท่ากับ 0.000

ปัจจัยการชักชวนจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ มีความสัมพันธ์ของการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปทุมธานี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ 0.05 ผลการศึกษาพบว่าค่า Sig. ได้เท่ากับ

ปัจจัยการเป็นสมาชิกกลุ่ม มีความสัมพันธ์ของการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปทุมธานี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ 0.05 ผลการศึกษาพบว่าค่า Sig. ได้เท่ากับ 0.000

ปัจจัยความศรัทธาในตัวผู้บริหาร มีความสัมพันธ์ของการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปทุมธานี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ 0.05 ผลการศึกษาพบว่าค่า Sig. ได้เท่ากับ 0.000

ปัจจัยการได้รับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย มีความสัมพันธ์ของการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปทุมธานี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ 0.05 ผลการศึกษาพบว่าค่า Sig. ได้เท่ากับ 0.011

ยกเว้น ปัจจัยการศึกษา พบว่าไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ผลการศึกษาพบว่าค่า Sig. ได้เท่ากับ 0.093

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน เปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนและศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางสังคมกับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลจังหวัดปทุมธานี โดยมีกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาล จำนวน 400 คน และวิเคราะห์หาค่าสถิติพื้นฐานค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (one way analysis of variance) เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย และวิเคราะห์ความถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) เพื่อหาความสัมพันธ์ของตัวแปร และที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ซึ่งผลการศึกษสามารถสรุป อภิปรายผลและเสนอแนะข้อมูลได้ดังนี้

1. สรุปการวิจัย

1.1 การวิเคราะห์คุณลักษณะของผู้ตอบแบบสอบถาม

พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากเป็นเพศหญิง จำนวน 211 คน คิดเป็นร้อยละ 52.8 อายุระหว่าง 26-30 ปี จำนวน 144 คน คิดเป็นร้อยละ 36.0 รองลงมาอายุระหว่าง 31-35 ปี จำนวน 98 คน คิดเป็นร้อยละ 24.5 การศึกษาส่วนมากมีระดับการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี จำนวน 166 คน คิดเป็นร้อยละ 41.5 รองลงมาระดับประถมศึกษา จำนวน 89 คน คิดเป็นร้อยละ 22.3 อาชีพส่วนมากผู้ตอบแบบสอบถามมีอาชีพทำงานบริษัท/ห้างร้าน จำนวน 196 คน คิดเป็นร้อยละ 49.0 รองลงมาอาชีพ รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ จำนวน 130 คน คิดเป็นร้อยละ 32.5 การเป็นสมาชิกกลุ่มส่วนมากไม่สังกัดสมาชิกกลุ่มใดๆ จำนวน 297 คนคิดเป็นร้อยละ 74.3 รองลงมาเป็นสมาชิกในรูปแบบสมาคม จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 9.3 รองลงมา เป็นสมาชิกอาสาสมัครและมูลนิธิ จำนวนอย่างละ 33 คน คิดเป็นร้อยละ 8.3 และความยาวนานในการอยู่อาศัยส่วนมาก 9-10 ปี จำนวน 102 คน คิดเป็นร้อยละ 25.5 รองลงมาอาศัยอยู่ 12 ปีขึ้นไป จำนวน 79 คน คิดเป็นร้อยละ 19.8

1.2 ระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย

ในภาพรวมของการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตจังหวัดปทุมธานี ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.87$ $SD = 0.773$) โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ 1) การลดปริมาณขยะมูลฝอยจากแหล่งกำเนิดมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 3.28$ $SD = 0.649$) 2) การมีส่วนร่วมในการใช้ประโยชน์จากการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาล ($\bar{X} = 2.69$ $SD = 0.695$) และ 3) การมีส่วนร่วมในการเก็บรวบรวมและขนขยะมูลฝอย ($\bar{X} = 2.64$ $SD = 0.975$)

1.3 ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลจังหวัดปทุมธานี

ในภาพรวมปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลจังหวัดปทุมธานี โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.86$ $SD = 0.809$) โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ 1) การชักชวนจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ ($\bar{X} = 2.99$ $SD = 0.731$) 2) การเป็นสมาชิกกลุ่ม ($\bar{X} = 2.95$ $SD = 0.518$) 3) ความศรัทธาในตัวผู้บริหาร ($\bar{X} = 2.79$ $SD = 0.893$) 4) การได้รับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย ($\bar{X} = 2.74$ $SD = 1.005$)

1.4 การทดสอบสมมติฐานวิเคราะห์ความถดถอยพหุคูณ และเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลจังหวัดปทุมธานี โดยการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย ระดับนัยสำคัญ 0.05

พบว่า ปัจจัยด้านเพศ, อายุ, อาชีพ, ความยาวนานในการอยู่อาศัย, การเป็นสมาชิกกลุ่ม, การชักชวนจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ, ความศรัทธาในตัวผู้บริหาร, การได้รับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนที่ต่างกัน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลจังหวัดปทุมธานีแตกต่างกัน

แต่ปัจจัยด้านการศึกษาที่ต่างกัน ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลจังหวัดปทุมธานีไม่แตกต่างกัน

2. อภิปรายผลการศึกษา

จากการศึกษาสามารถอภิปรายผลการศึกษาดังต่อไปนี้

2.1 ระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลจังหวัดปทุมธานี

ผลการศึกษาทำให้ทราบภาพรวมของการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลจังหวัดปทุมธานี ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับจากได้ดังนี้

2.1.1 ด้านการลดปริมาณขยะมูลฝอยจากแหล่งกำเนิด

มีความเป็นไปได้ที่จะมีส่วนร่วมในการลดปริมาณขยะในระดับมากกว่าด้านอื่นๆ เพราะจากสังคมไทยในปัจจุบันมีการรณรงค์เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยโดยเน้นย้ำให้ทราบถึงปัญหาและข้อเสีย ในด้านต่างๆ ที่ส่งผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของประชาชนจากขยะมูลฝอย จึงทำให้ประชาชนต้องมีส่วนร่วมในการลดปริมาณขยะกับหน่วยงานเทศบาลผู้รับผิดชอบตามหน้าที่และจากภาคส่วนต่างๆ ที่จัดทำขึ้นตลอดเวลา โดยประชาชนจะพฤติกรรมมีส่วนร่วมในการลดปริมาณขยะมูลฝอย อาทิ ลดการผลิตขยะมูลฝอย, ลดการใช้ภาชนะแทนบรรจุภัณฑ์, ลดการใช้วัสดุย่อยสลายยาก, ลดการใช้สินค้าฟุ่มเฟือย, ลดการทิ้งบรรจุภัณฑ์โดยการใช้สินค้าชนิดเดิม, ลดการก่อขยะมูลฝอยในเขตเทศบาล และมีส่วนร่วมในการลดปริมาณขยะโดยการรีไซเคิล (Recycle) รวมถึงประชาชนมีส่วนร่วมในการนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ซ้ำหรือ นำกลับมาใช้ใหม่ กล่าวคือประชาชนมีส่วนร่วมเพราะเห็นประโยชน์ที่เกิดขึ้นหรือประโยชน์ที่จะได้รับเป็นสำคัญแต่ขัดแย้งกับผลการศึกษาของ วิโรจน์ ะวังจู (2550) ทำการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอย : ศึกษาเฉพาะกรณี ชุมชนในเขตตำบลนาดี อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร ซึ่งพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกรายด้าน พบว่า ด้านการรวบรวมขยะอยู่ในระดับสูง ที่แตกต่างกันโดยมีปัจจัยแวดล้อมของแต่ละพื้นที่ไม่เหมือนกัน ดังนั้นจึงเป็นไปได้ที่แต่ละพื้นที่ที่จะมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยที่ไม่เหมือนกัน

2.1.2 ด้านการเก็บรวบรวมและขนขยะมูลฝอยที่ถูกต้องตามหลักสุขาภิบาล

ในเขตเทศบาล

พบว่าในภาพรวมประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปทุมธานีมีส่วนร่วมและปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในระดับปานกลาง โดยที่ประชาชนมีส่วนร่วมในโครงการคัดแยกขยะมูลฝอย มีการควบคุมการหกหล่น ปล่อยฟุ้งของขยะออกนอกยานพาหนะขนส่ง โดยจัดให้มีผ้าใบหรือตาข่ายปกคลุมขยะในระหว่างการขนส่งมีการควบคุมการรั่วไหลของน้ำชะขยะระหว่างการขนส่งโดยการจัดให้มีถังรองรับน้ำชะขยะ มีการเข้าร่วมในกิจกรรมการจัดเก็บขยะให้หมดทุกวันหรือให้มีปริมาณขยะตกค้างน้อยที่สุด เพื่อป้องกันปัญหาเรื่องกลิ่น ทัศนียภาพ และพาหะนำโรคของเทศบาล ซึ่งขยะจะต้องถูกขนส่งในภาชนะบรรจุหรือตู้ที่ปิดของยานพาหนะขนส่ง อาทิ การปิดฝาถังข้าง และด้านท้ายของรถยนต์เก็บขยะแบบเปิดข้างเทท้ายในระหว่างการขนส่ง มีส่วนร่วมในการจัดหาสถานีที่เก็บกักขยะรวมในชุมชนของเทศบาล ช่วยประชาสัมพันธ์และชักชวนญาติพี่น้องหรือเพื่อนบ้านเข้าร่วมการกำจัดขยะมูลฝอยและคัดแยกขยะมูลฝอย (ขยะเปียกและขยะแห้ง) โดยให้ทิ้งในภาชนะรองรับขยะหรือสถานที่เก็บกัก

ขะรวมของชุมชน มีส่วนร่วมในการเสนอแนวทางและวิธีการกำจัดขยะมูลฝอยต่อเทศบาลเพื่อการพัฒนาปรับปรุงและแก้ไขหรือเป็นปัญหาอุปสรรคต่อการบริหารจัดการขยะมูลฝอยที่ส่งผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่หรือความพึงพอใจของประชาชน การจัดการเก็บรวบรวมขยะมูลฝอยหรือการกำหนดเส้นทางให้จุดสุดท้ายของการเก็บขยะอยู่ใกล้สถานีขนถ่ายขยะของเป็นการควบคุมการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่และควบคุมดูแลมิให้มีการบรรทุกขยะเกินพิกัดน้ำหนักที่กำหนดเพื่อประสิทธิภาพในการเก็บขนถ่ายขยะมูลฝอยในสถานที่ที่กำหนดไว้ด้วยความเป็นระเบียบเรียบร้อย ที่ส่งผลดีต่อชุมชนและสิ่งแวดล้อม

รายละเอียดข้างต้นเป็นการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมหรือมีส่วนร่วมในกระบวนการบริหารจัดการที่ต้องอาศัยความรู้ความเข้าใจ รวมถึงความสนใจและความคาดหวังถึงผลที่จะได้รับซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของเจมส์คีย์ ปันทอง (2539 : 11 – 13) ได้กำหนดลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชน ดังนี้ 1) ร่วมคิดวางแผน (Planning Participation) โดยร่วมวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหา ช่วยจัดลำดับความสำคัญของปัญหา ร่วมเสนอแนวทางแก้ไขปัญหา ร่วมกำหนดความต้องการของชุมชน ร่วมตัดสินใจ เลือกลงแนวทางแก้ไขปัญหาที่เหมาะสม ร่วมเสนอแผนงาน โครงการ กิจกรรม 2) ร่วมดำเนินการ (Implementation Participation) โดยการติดตามการรายงานและสรุปผลการดำเนินงานหรือสนับสนุนให้กำลังใจ ร่วมสนับสนุนทรัพยากร ร่วมบริหาร 3) ร่วมประเมินผล (Evaluation Participation) โดยการติดตามการรายงานและสรุปผลการดำเนินงาน ลักษณะการมีส่วนร่วมทั้ง 3 ข้อที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าทุกๆ กิจกรรมของการดำเนินงานด้านบริการสาธารณะให้แก่ประชาชนของเทศบาล จำเป็นต้องมีทั้ง 3 ส่วนนี้เข้าด้วยกันถึงจะเกิดประสิทธิภาพและความยั่งยืนของ การดำเนินงานและการแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่ไม่จำเป็นต้องเพียงเรื่องของการจัดการขยะมูลฝอย แต่ขัดแย้งกับงานวิจัยของ วิโรจน์ สะวังจู (2550) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอย : ศึกษาเฉพาะกรณีชุมชนในเขตตำบลนาดี อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านการรวบรวมขยะอยู่ในระดับสูง

2.1.3 ด้านการมีส่วนร่วมในการใช้ประโยชน์ในการจัดการขยะมูลฝอยในเขต

เทศบาล

พบว่าในภาพรวมประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปทุมธานีมีส่วนร่วมและปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในระดับปานกลาง ที่เกิดจากการได้ใช้ประโยชน์จากการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาล ทั้งทางตรงและทางอ้อม อาทิ ประชาชนเคยได้รับวัสดุที่ใช้สำหรับใส่ขยะมูลฝอย เช่น ถุงดำ ถังขยะที่เทศบาลจัดหาให้ ประชาชนได้รับประโยชน์จากการบริหารจัดการเก็บขยะของเทศบาลคุ้มค่าง่ากับเงินค่าธรรมเนียมที่

ทางเทศบาลได้จัดเก็บ และเคยได้ใช้ประโยชน์จากการกำจัดขยะมูลฝอยด้วยวิธีหมักทำปุ๋ย ระบบการเผา หรือระบบฝังกลบจากเทศบาล จากที่กล่าวข้างต้นจะพบว่าเทศบาลมีการเอื้ออำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนให้มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยโดยการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องให้ประชาชนได้ใช้ประโยชน์โดยไม่ต้องเสียเงินซื้อหามาเอง จึงเป็นแรงจูงใจในการจัดการขยะมูลฝอยร่วมกันกับเทศบาล รวมทั้งการให้ความรู้ที่เป็นประโยชน์แก่ประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยได้เองในครัวเรือน ซึ่งการมีส่วนร่วมรับประโยชน์ของประชาชนข้างต้นสอดคล้องกับแนวคิดของ World Health Organization (1981 อ้างถึงใน สุภวดี ธนสีลังกูร , 2545 : 21) ที่เสนอปัจจัยพื้นฐานในการระดมการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ในส่วนของปัจจัยลึงของจูงใจ ที่เกิดจากสภาพความเป็นจริงของชาวชนบทที่จะเข้าร่วมในกิจกรรมหนึ่ง ๆ ทั้งในแง่ของการร่วมแรง ร่วมทรัพยากร หรืออื่น ๆ นั้น มีเหตุผล 2 ประการคือ 1) การมองเห็นว่าตนจะได้ผลประโยชน์ตอบแทนในสิ่งที่ทำลงไป ซึ่งถือเป็นเรื่องของการกระตุ้นให้เกิดมีสิ่งจูงใจ 2) การที่ได้รับการบอกกล่าว หรือชักชวนจากเพื่อนให้เข้าร่วมโดยมีสิ่งจูงใจเป็นตัวนำ ซึ่งถือเป็นเรื่องของการก่อให้เกิดมีสิ่งจูงใจ และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ชีระยุทธ สุดเสมอใจ (2551) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดึก อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย พบว่าในภาพรวมส่วนใหญ่ประชาชนมีส่วนร่วมในระดับน้อย และเมื่อพิจารณาเป็น รายด้านพบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในด้านการรับผลประโยชน์จากการบริหารงานมากที่สุด รวมถึงผลการศึกษาของ สุภวดี ธนสีลังกูร (2551) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนเกี่ยวกับการจัดการมูลฝอยในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเป็ด จังหวัดขอนแก่น พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยโดยภาพรวมประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการมูลฝอยปานกลาง เมื่อพิจารณาขั้นตอนการจัดการมูลฝอยพบว่า ส่วนใหญ่ประชาชนมีส่วนร่วมในขั้นตอนการได้รับผลประโยชน์มากที่สุด

2.2 ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลจังหวัดปทุมธานี

ในภาพรวมปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลจังหวัดปทุมธานี โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยเรียงลำดับได้ดังนี้

2.2.1 ด้านการชักชวนจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ

พบว่า ปัจจัยการชักชวนจากเจ้าหน้าที่ของเทศบาลเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลจังหวัดปทุมธานีอยู่ในระดับปานกลางโดยมีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนกิจกรรมการลด

ปริมาณขยะมูลฝอยมากที่สุด รองลงมาคือผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยในการเก็บรวบรวมและขนขยะมูลฝอยที่ถูกต้องตามหลักสุขาภิบาล และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการใช้ประโยชน์ในการจัดการขยะมูลฝอยตามลำดับ เพราะการชักชวนจากเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือเจ้าหน้าที่เทศบาลที่มีการพบปะพูดคุยและสร้างความรู้ความเข้าใจโดยตรง แสดงออกถึงความจริงใจและความชัดเจนในการดำเนินงานที่ให้รายละเอียดการดำเนินงาน การช่วยเหลือให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยได้เป็นอย่างดี ซึ่งการชักชวนของเจ้าหน้าที่เป็นการเชิญชวนในลักษณะการโน้มน้าวจิตใจให้เข้าใจและตระหนักถึงประโยชน์ส่วนรวมที่จะได้รับในการจัดการขยะมูลฝอยอย่างถูกวิธีและลดปัญหาของสิ่งแวดล้อมที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของประภาศรี พิทักษ์สินสุข (2531 : 24) ที่ได้สรุปความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนว่า เป็นกระบวนการที่ประชาชนให้ความสมัครใจเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดการเปลี่ยนแปลงเพื่อตัวประชาชนเองโดยให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจเพื่อตนเอง และมีส่วนดำเนินการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ต้องมีข้อกำหนดครอบคลุมจากภายนอก การเข้ามามีส่วนร่วมต้องเป็นการเข้าร่วมตลอดกระบวนการพัฒนา ซึ่งจะทำให้ประชาชนรู้จักตัดสินใจและปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้สามารถพัฒนาสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประสิทธิ์ สันติกาญจน์ (2530, อ้างถึงใน กรรณิการ์ पालสุข, 2539) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า การชักชวนให้ผู้อื่นไปใช้สิทธิเลือกตั้งมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

2.2.2 ด้านการเป็นสมาชิกกลุ่ม

พบว่าในภาพรวมการเป็นสมาชิกกลุ่มเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลจังหวัดปทุมธานีอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีผลต่อการมีส่วนร่วมในการใช้ประโยชน์ในการจัดการขยะมูลฝอยกับเทศบาลมากที่สุด รองลงมาคือการมีส่วนร่วมในการลดปริมาณขยะมูลฝอยกับเทศบาล และการมีส่วนร่วมในการเก็บรวบรวมและขนขยะมูลฝอยที่ถูกต้องตามหลักสุขาภิบาลกับเทศบาล ตามลำดับ อาจเป็นเพราะวัตถุประสงค์หลักของการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของกลุ่มคนคือประโยชน์ที่ได้รับมากกว่าเรื่องอื่นๆ ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดของ Uphoff (1977 : 10 – 17) ที่กำหนดรูปแบบของการมีส่วนร่วม 4 แบบคือ 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ซึ่งอาจจะเป็นการตัดสินใจตั้งแต่เริ่มการตัดสินใจในส่วนกิจกรรม และการตัดสินใจการดำเนินกิจกรรม 2) การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม 3) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ซึ่งอาจจะเป็นวัตถุ ทางสังคม หรือทางส่วนตัว 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล และยังคงสอดคล้องกับแนวคิดของไพโรจน์ สุขสัมฤทธิ์ (2531 อ้างถึงใน สาลีณี อ่อนวงษ์, 2551:27)

ในส่วนของความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชนเกิดจากการดำเนินงานของโครงการจะให้ประโยชน์แก่ประชาชนมากขึ้น และมีการระดมทรัพยากรเพื่อการพัฒนา และงานวิจัยของ วิโรจน์ สะวังจู (2550) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอย : ศึกษาเฉพาะกรณีชุมชนในเขตตำบลนาดี อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร พบว่า การเป็นหรือไม่เป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคมแตกต่างกันการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการปัญหาขยะมูลฝอยแตกต่างกัน และทรพล ตุ่มทอง (อ้างถึงใน วันชัย สนธิสัญญา , 2553 : 36) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองท้องถิ่น พบว่า ปัจจัยด้านการเป็นสมาชิกกลุ่มมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมือง และงานวิจัยของ นริศ ขำนุรักษ์ (อ้างถึงใน ธีรยุทธ สุดเสมอใจ, 2551 : 42- 43) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการดำเนินงานพัฒนาชนบทของสภาตำบล ศึกษากรณีจังหวัดหนองบัวลำภู พบว่า การเป็นสมาชิกสังคมมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการดำเนินงานพัฒนาชนบทของสภาตำบล ซึ่งขัดแย้งกับงานวิจัยของ มนตรี นาคสมบูรณ์ (2540 : บทคัดย่อ อ้างถึงใน วันชัย สนธิสัญญา , 2553 : 32) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านการเมืองขององค์การบริหารส่วนตำบล : ศึกษาเฉพาะกรณีขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดปทุมธานี พบว่า การเป็นสมาชิกกลุ่มหรือองค์กรที่แตกต่างกันไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านการเมืองขององค์การบริหารส่วนตำบล

2.2.3 ด้านปัจจัยความศรัทธาในตัวผู้บริหาร

พบว่าปัจจัยความศรัทธาในตัวผู้บริหารจะมีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลในจังหวัดปทุมธานีอยู่ในระดับปานกลาง โดยปัจจัยความศรัทธาในตัวผู้บริหารจะมีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเก็บรวบรวมและขนขยะมูลฝอยที่ถูกต้องตามหลักสุขาภิบาลกับเทศบาลมากที่สุด รองลงมาคือผลต่อส่วนร่วมในการลดปริมาณขยะมูลฝอยกับเทศบาล และการใช้ประโยชน์จากขยะมูลฝอยกับเทศบาล ซึ่งอาจเป็นเพราะความศรัทธาในตัวผู้บริหารที่มีความน่าเชื่อถือหรืออิทธิพลส่วนบุคคล ส่งผลต่อการแสดงออกในการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยโดยอาจสมัครใจหรือไม่สมัครใจก็ได้ เพราะหากคนส่วนใหญ่ในชุมชนเห็นหรือตกลงใจกระทำก็ย่อมต้องกระทำตาม ดังนั้น ผู้บริหารจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ต้องแสดงออกถึงความชัดเจนในการดำเนินการแก้ไขปัญหามจัดการขยะมูลฝอยที่ถูกต้องให้ประชาชนเห็นและเข้าใจ จึงจะทำให้เกิดการปฏิบัติตามได้ต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของนิรันดร์ จงวุฒิเวศน์ (2527: 17 อ้างถึงใน สาลิณี อ่อนวงษ์, 2551: 41) ที่กล่าวถึงปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมไว้ดังนี้ 1) ศรัทธาที่มีต่อความเชื่อถือบุคคลสำคัญและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ 2) ความเกรงใจที่มีต่อบุคคลที่เคารพนับถือ หรือ มีเกียรติยศ ตำแหน่ง

ทำให้ประชาชนเกิดความเกรงใจที่จะมีส่วนร่วมด้วย ทั้ง ๆ ที่ยังไม่มี ความศรัทธา หรือความเต็มใจอย่างเต็มเปี่ยมที่จะกระทำ เช่น ผู้ใหญ่ออกปากขอแรง ผู้น้อยก็ช่วยออกแรง และ 3) อำนาจบังคับที่เกิดจากบุคคลที่มีอำนาจเหนือกว่า ทำให้ประชาชนถูกบีบบังคับ ให้มีส่วนร่วมในการกระทำต่าง ๆ เช่น บีบบังคับให้ทำงานเยี่ยงทาส ฯลฯ และงานวิจัยของ นัทธี บ่อสุวรรณ (อ้างถึงใน เจริญศักดิ์ กันแสง , 2548 : 52 – 53) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็ก ศึกษาเปรียบเทียบกรณีสำเร็จตำบลตากฟ้า และกรณี ล้มเหลวตำบลลำพยนต์ จังหวัดนครสวรรค์ พบว่า ประชาชนที่มีความเชื่อถือไว้วางใจในตัวผู้นำชุมชนในระดับสูง จะมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กสูง และประชาชนที่มีความเชื่อถือไว้วางใจในตัวผู้นำชุมชนในระดับต่ำจะมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กในระดับต่ำ

2.2.4 ด้านปัจจัยการได้รับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย

พบว่าปัจจัยการได้รับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยมีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลจังหวัดปทุมธานีอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเก็บรวบรวมและขนขยะมูลฝอยที่ถูกต้องตามหลักสุขาภิบาลกับเทศบาลมากที่สุด รองลงมาเป็นการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยกับเทศบาล และมีส่วนร่วมการใช้ประโยชน์จากขยะมูลฝอยกับเทศบาล การรับรู้ข่าวสารทำให้เกิดกระบวนการความรู้ความเข้าใจ ข้อเท็จจริง ปัญหา จึงทำให้เกิดกระบวนการเกิดความรู้ความเข้าใจที่มาจากข้อมูลข่าวสารที่ได้รับจากการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ทั้งจากเจ้าหน้าที่ของเทศบาลและจากช่องทางอื่น ๆ ที่ได้รับอย่างถูกต้อง และชัดเจน เพราะสภาพสังคมในปัจจุบันมีการให้ความรู้และรณรงค์เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยที่มีความหลากหลายและต่อเนื่องตลอดเวลา ทำให้เกิดการรับรู้จากข่าวสารที่เกี่ยวข้องและส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยที่อาจเริ่มจากการเก็บรวบรวม การคัดแยกขยะ และลดปริมาณขยะมูลฝอยได้อย่างถูกวิธีเป็นลำดับแรกก่อนที่จะนึกถึงประโยชน์ที่จะตามมาหรือที่ตนจะได้รับเพราะประโยชน์ที่เกิดขึ้นจะเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมมากกว่าส่วนตน ดังนั้น จึงเป็นไปได้ที่การรับรู้จะสะท้อนให้เกิดพฤติกรรมแสดงออกการจัดการขยะมูลฝอยที่ถูกต้องได้ต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สนธิ พาจรทิศ (2547) ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลแม่สาย จังหวัดเชียงราย พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการรับรู้สถานการณ์และสภาพปัญหาการบริหารจัดการขยะมูลฝอยอยู่ในระดับปานกลาง และงานวิจัยของ ทศพล กฤตยพิสิฐ (อ้างถึงใน รักยัม เสงหลี, 2552 : 67) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เขตหนองจอก ที่มีผลต่อโครงการ/กิจกรรมพัฒนาตามแนวทาง “บรม” และ

“บวร” เพื่อสร้างสรรค์อุดมการณ์แผ่นดินหนองจอก พบว่า การรับรู้ข่าวสารของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เขตหนองจอกมีผลต่อการเข้าร่วม โครงการ/กิจกรรมการพัฒนา แต่ขัดแย้งงานวิจัยของ วรพัทธ์ เลอสิทธิศักดิ์ (2547) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมจากกิจการการท่องเที่ยว : กรณีศึกษาเมืองโบราณเวียงกุมกาม อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ได้รับข้อมูลข่าวสารจากแหล่งอื่น มีส่วนร่วมในการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมกิจกรรมท่องเที่ยวที่น้อยกว่า กลุ่มที่ได้รับข่าวสารจากชมรมเวียงกุมกาม ททท. และองค์การบริหารส่วนตำบลท่าวังตาล และกลุ่มที่ได้รับข้อมูลข่าวสารจากเพื่อนบ้านมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมกิจกรรมท่องเที่ยวที่น้อยกว่ากลุ่มที่ได้รับข่าวสารจาก ททท.

2.3 การวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาล

ซึ่งจากการศึกษาพบว่าปัจจัยด้าน เพศ, อายุ, การศึกษา, อาชีพ, ความยาวนานในการอยู่อาศัย, การชักชวนของเจ้าหน้าที่ของรัฐ, การเป็นสมาชิกกลุ่ม ความศรัทธาในตัวผู้บริหาร, การได้รับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย ของประชาชนที่ต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลจังหวัดปทุมธานีแตกต่างกัน แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

- ปัจจัยส่วนบุคคล อาทิ เพศ, อายุ, อาชีพ และความยาวนานในการอยู่อาศัย ของประชาชนแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลจังหวัดปทุมธานีแตกต่างกัน ที่อาจเกิดจากความแตกต่างของเพศชายและเพศหญิงหรือช่วงอายุหรือกลุ่มอายุที่แตกต่างจะมีทัศนคติและพฤติกรรมของการจัดการขยะมูลฝอยที่แตกต่างกันได้ ที่เห็นอย่างชัดเจนคือ ช่วงอายุที่มีการรับรู้หรือประสบการณ์ไม่เท่ากันย่อมจัดการขยะมูลฝอยแตกต่างกันไป

- ปัจจัยทางสังคม อาทิ การชักชวนของเจ้าหน้าที่ของรัฐ, การเป็นสมาชิกกลุ่ม ความศรัทธาในตัวผู้บริหาร, การได้รับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย ของประชาชนที่ต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลจังหวัดปทุมธานีย่อมแตกต่างกันที่เป็นเพราะประชาชนที่มีสภาพแวดล้อมทางสังคมและการรับรู้ทางสังคมที่แตกต่างกันย่อมมีการจัดการขยะมูลฝอยแตกต่างกันออกไป กล่าวคือสภาพแวดล้อมของครอบครัว และสังคมของประชาชนในชุมชนที่ต่างกันย่อมทำให้เกิดทัศนคติและค่านิยม ความเชื่อหรือพฤติกรรม การแสดงออกของการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยที่แตกต่างกันได้ ผลการศึกษามีความสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ มนตรี นาคสมบุรณ์ (2540 : บทคัดย่อ) อ้างถึงใน วันชัย สนธิสัญญา (2553 : 32) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านการเมืองขององค์การบริหารส่วนตำบล : ศึกษาเฉพาะกรณีขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดปทุมธานี

ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัย เพศ อายุ อาชีพ ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล การเป็นสมาชิกหรือองค์กร และการได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารที่แตกต่างกัน ไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านการเมืองขององค์การบริหารส่วนตำบล

และขัดแย้งกับแนวคิดของ ชานน สุษสกุล (2550) ได้ทำการศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนเทศบาลนครยะลาในการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลนครยะลา อำเภอเมือง จังหวัดยะลา พบว่า การเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลนครยะลา อำเภอเมือง จังหวัดยะลา พบว่า ประชาชนที่มี อายุ ระดับการศึกษา และ อาชีพ แตกต่างกัน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยไม่แตกต่างกัน และ ประชาชนที่มีเพศ และ รายได้ แตกต่างกัน การมีส่วนร่วมของประชาชนแตกต่างกัน

แต่ในส่วนของปัจจัยการศึกษาด้านการศึกษาของประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัด ปทุมธานีที่ต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลจังหวัดปทุมธานีไม่แตกต่างกัน ซึ่งอาจเกิดจากการรับรู้ของประชาชนจากข่าวสารที่ได้รับและการชักชวนของเจ้าหน้าที่ของรัฐ รวมถึงความศรัทธาในตัวผู้บริหารในบางพื้นที่ที่ยังไม่ครอบคลุมที่อาจทำให้การศึกษาที่มีไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยได้ ประกอบการสื่อสารเรียนรู้แบบ กล่าวคือเป็นการแสดงออกถึงการมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อพฤติกรรมที่ไม่จำเป็นต้องมีการศึกษาที่มาก หรือน้อยก็ย่อมมีการจัดการขยะมูลฝอยได้ไม่แตกต่างกัน เพราะการรับรู้และการเชิญชวน การพูดคุย พบปะและประโยชน์ที่ได้รับจากการจัดการขยะมูลฝอยที่ส่วนร่วมพึงปฏิบัติร่วมกัน ก็ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมได้ในลักษณะต่างๆ ตลอดเวลา

3. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

3.1 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย เทศบาลควรเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการจัดการขยะมูลฝอยเพิ่มขึ้น และต่อเนื่อง เช่น การมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหา การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น การมีส่วนร่วมในเรื่องของการประสานความร่วมมือ และการมีส่วนร่วมเรื่องการติดตามตรวจสอบผลกระทบการดำเนินงาน สรุปได้ ดังนี้

3.1.1 การมีส่วนร่วมในด้านการลดปริมาณขยะมูลฝอยจากแหล่งกำเนิด

เทศบาลควรรณรงค์ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการลดการผลิตมูลฝอยในแต่ละวัน ได้แก่

- การนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ซ้ำหรือนำกลับมาใช้ใหม่ เช่น 1) แยกประเภท กระดาษที่ใช้แล้วเพื่อนำกลับมาใช้ใหม่เป็นกระดาษ 2 หน้า สำหรับเอกสารร่าง กระดาษย่นนำมาตัด

เป็นกระดาษ โน้ต กระดาษ 2 หน้าทำเป็นถุงใส่ของ 2) การบริจาคสิ่งของที่เลิกใช้แล้วแต่มีสภาพดีให้กับผู้ที่ขาดแคลน 3) ประกวคนวัตรกรรมนำขยะกลับมาใช้ซ้ำ และ 4) ใช้ถุงพลาสติกซ้ำหลายๆ ครั้งตามสภาพความเหมาะสม

- การลดการก่อขยะมูลฝอย เช่น 1) การลดการทิ้งบรรจุภัณฑ์โดยใช้สินค้าชนิดเดิมใหม่ เช่น ผงซักฟอก น้ำยาล้างจาน น้ำยาทำความสะอาดและถ่านไฟฉายชนิดชาร์ตใหม่ 2) การเลือกใช้สินค้าที่มีคุณภาพมีห่อบรรจุภัณฑ์น้อย อายุการใช้งานยาวนาน และตัวสินค้าไม่เปื้อนมลพิษ และ 3) การลดการใช้วัสดุกำจัดยาก เช่น โฟมบรรจุอาหาร และถุงพลาสติก

- การลดปริมาณขยะโดยการรีไซเคิล (Recycle) เช่น 1) ช่วยกันแยกขยะรีไซเคิลมากที่สุดเพื่อช่วยลดขั้นตอนและลดพลังงานในการกำจัดขยะ 2) สร้างธนาคารขยะที่ทุกคนเป็นเจ้าของร่วมกัน 3) คัดแยกขยะประเภทกระดาษ แก้ว โลหะ และกล่องนม หรือการประชาสัมพันธ์กลไกการเรียกคืนซาก โดยการนำซากผลิตภัณฑ์เสื่อมสภาพ หรือไม่ใช้แล้ว เช่น ซากถ่านไฟฉาย ซากแบตเตอรี่ ภาชนะบรรจุสารฆ่าแมลง ฯลฯ ไปคืนร้านจำหน่าย หรือจัดทำโครงการรีไซเคิล

3.1.2 การมีส่วนร่วมในด้านการเก็บรวบรวมขนขยะมูลฝอยที่ถูกต้องตามหลักสุขาภิบาลเทศบาล

- การควบคุมดูแลมิให้มีการบรรทุกขยะเกินพิกัดน้ำหนักที่กำหนดการจัดเก็บขยะให้หมดทุกวันหรือให้มีปริมาณขยะตกค้างน้อยที่สุด เพื่อป้องกันปัญหาเรื่องกลิ่น ทัศนียภาพ และพาหะนำโรค การควบคุมการรั่วไหลของน้ำชะขยะระหว่างการขนส่งโดยการจัดให้มีถังรองรับน้ำชะขยะ การควบคุมการหกหล่น ปลิวฟุ้งของขยะออกนอกยานพาหนะขนส่ง ให้มีผ้าใบหรือตาข่ายปกคลุมขยะในระหว่างการขนส่ง ขยะจะต้องถูกขนส่งในภาชนะบรรจุหรือตู้ที่ปิดของยานพาหนะขนส่ง อาทิ การปิดฝาด้านข้าง และด้านท้ายของรถยนต์เก็บขยะแบบเปิดข้างเทท้ายในระหว่างการขนส่ง เทศบาลควรแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ติดตามผลการดำเนินงานจากประชาชนหรือสถานประกอบการเพื่อประเมินผลการดำเนินงานทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ

- การกำหนดเส้นทางให้จุดสุดท้ายของการเก็บขยะอยู่ใกล้สถานีขนถ่ายขยะ และการจัดหาสถานีที่เก็บกักขยะรวมในชุมชน ของเทศบาล เทศบาลควรเชิญประชาชนในชุมชนหรือประธานชุมชนเข้าร่วมประชุมเพื่อกำหนดเส้นทางและสถานที่เก็บขยะทุกครั้ง

- การจัดการรถเก็บรวบรวมขยะมูลฝอยเทศบาลควรกำหนดให้ประชาชนในชุมชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการกำหนดคุณลักษณะและกระบวนการจัดการรถขนขยะมูลฝอยด้วย

- การเสนอแนวทางและวิธีการกำจัดขยะมูลฝอย เทศบาลควรให้ความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนเกี่ยวกับแนวทางและวิธีการกำจัดขยะมูลฝอยอย่างถูกต้องตามหลักสุขาภิบาล

อาทิเช่น ความสำคัญที่จะต้องมีการจัดการขยะมูลฝอย ปัญหาขยะมูลฝอย และผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อสิ่งแวดล้อม สุขภาพอนามัยและคุณภาพชีวิตของประชาชนในท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง

- การจัดการคัดแยกขยะมูลฝอย (ขยะเปียกและขยะแห้ง) ในภาชนะรองรับขยะหรือสถานที่เก็บกักขยะรวมของชุมชน เทศบาลควรรณรงค์การลดและคัดแยกขยะมูลฝอยจากครัวเรือน โดยการส่งเสริมการคัดแยกขยะมูลฝอยจากครัวเรือน และส่งเสริมให้ครัวเรือนใช้ถุงบรรจุขยะมูลฝอยแบบแยกสี

- การจัดกิจกรรมของเทศบาลเกี่ยวกับการกำจัดขยะมูลฝอยและคัดแยกขยะมูลฝอย เทศบาลควรประชาสัมพันธ์ในเรื่องดังกล่าวให้แก่ประชาชนได้รับทราบและอย่างทั่วถึง

3.1.3 การมีส่วนร่วมในด้านการใช้ประโยชน์จากขยะมูลฝอย อาทิเช่น

- การได้รับประโยชน์จากการกำจัดขยะมูลฝอยด้วยวิธีหมักทำปุ๋ย ระบบการเผา หรือระบบฝังกลบ เทศบาลควรประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนโดยทั่วไปได้รับทราบถึงประโยชน์ตอบแทนที่จะได้รับเมื่อมีการกำจัดขยะมูลฝอยวิธีหมักทำปุ๋ย ระบบการเผา หรือระบบ ฝังกลบแล้วประชาชนจะได้อะไร เช่น เมื่อใช้วิธีการกำจัดขยะมูลฝอยด้วยวิธีหมักทำปุ๋ยประชาชนจะได้รับประโยชน์ตอบแทนคือปุ๋ยที่ได้จากการนำขยะมาหมักทำปุ๋ย เมื่อใช้วิธีการกำจัดขยะมูลฝอยด้วยระบบการเผาโดยประชาชนจะต้องคัดแยกขยะก่อนจะได้รับประโยชน์ตอบแทนคือถุงดำใส่ขยะเพิ่มเติม เป็นต้น

- การได้รับประโยชน์จากการบริหารจัดการเก็บขยะของเทศบาลคุ้มค่ากับเงินค่าธรรมเนียมที่ทางเทศบาลได้จัดเก็บ เทศบาลควรจัดทำแผนการใช้จ่ายเงินที่ได้จากการจัดเก็บค่าธรรมเนียมให้ชัดเจนและโปร่งใส ประชาชนสามารถตรวจสอบได้ และอาจจัดทำโครงการมอบเกียรติบัตรหรือโล่รางวัลให้แก่บ้านหรือชุมชนที่มีประวัติการจัดเก็บชำระค่าธรรมเนียมที่ดี

- การได้รับวัสดุที่ใช้สำหรับใส่ขยะมูลฝอย เช่น ถุงดำ ถังขยะที่เทศบาลจัดหาให้ เทศบาลควรจัดถุงดำ ถังขยะให้แก่ประชาชนอย่างทั่วถึง

3.2 ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลในจังหวัดปทุมธานี

3.2.1 ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ ความยาวนานในการอยู่อาศัย มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย ยกเว้นการศึกษา เทศบาลจึงควรให้ความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนทุกระดับ มีการประชาสัมพันธ์และรณรงค์ให้มีประชาชนมีการจัดการขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลที่ถูกสุขาภิบาล และการจัดกิจกรรมส่งเสริมโดยการจัดทำโครงการเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยจากแหล่งกำเนิดอย่างต่อเนื่องเพื่อเป็นการกระตุ้นอย่างสม่ำเสมอ

3.2.2 ปัจจัยทางสังคมได้แก่ การเป็นสมาชิกกลุ่ม ความศรัทธาในตัวผู้บริหาร และการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการขยะมูลฝอยมีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการ ขยะมูลฝอยของประชาชน เทศบาลควรเสริมสร้าง ดังนี้

(1) เทศบาลควรให้ความสำคัญและสนับสนุนความคิดเห็นของสมาชิกกลุ่มทุกกลุ่มในชุมชนต่าง ๆ อย่างเท่าเทียมกัน

(2) ผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับนโยบายเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย โดยประชาชนต้องมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยอย่างจริงจัง และต่อเนื่อง ผู้บริหารจะต้องมีมนุษยสัมพันธ์กับประชาชนและเป็นผู้ประสานงานที่ดี มีความซื่อสัตย์ต่อประชาชนในการบริหารงาน

(3) เทศบาลต้องมีวิธีการหรือมาตรการในการเผยแพร่ ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยแก่ประชาชนทุกระดับ เช่น การอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยแก่ประชาชนอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง เป็นต้น

3.3 ข้อเสนอแนะในครั้งต่อไป

จากการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลในจังหวัดปทุมธานี เป็นการศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยทำให้เห็นภาพรวมของการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลจังหวัดปทุมธานี ดังนั้น เพื่อให้ทราบปัญหาอุปสรรคในการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาล ในเขตจังหวัดปทุมธานี ในมุมมองของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน จึงควรศึกษาต่อเนื่องถึง การพัฒนาระบบการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาล จังหวัดปทุมธานี ซึ่งจะช่วยให้ทราบวิธีการจัดการขยะมูลฝอย รูปแบบการจัดการขยะมูลฝอย และระดับประสิทธิภาพของการจัดเก็บขยะมูลฝอยของเจ้าหน้าที่เป็นการประเมินตนเอง และทำให้ทราบปัญหาอุปสรรคต่อการจัดการขยะมูลฝอยของเจ้าหน้าที่ที่เกิดขึ้นและส่งผลกระทบต่อระดับประสิทธิภาพและความพึงพอใจได้ต่อไป และจะทำให้เกิดการพัฒนาปรับปรุงให้มีความพร้อมและมีประสิทธิภาพได้ต่อไป

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

กรมควบคุมมลพิษ (2549) “การจัดการขยะมูลฝอยชุมชนอย่างครบวงจร” กรุงเทพมหานคร:

กรมควบคุมมลพิษ

กรณีการ์ ปาลสุข (2539) “การมีส่วนร่วมทางการเมืองและบริหารกิจการท้องถิ่นศึกษาเฉพาะกรณี

คณะกรรมการชุมชนย่อยในเขตเทศบาลเมืองราชบุรี อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี”

วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต (รัฐศาสตร์) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2549) “มาตรฐานการจัดการขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล

กรุงเทพมหานคร: กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

_____ . (2553) “รวมกฎหมายที่เกี่ยวข้องของกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” กรุงเทพมหานคร:

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

_____ . (2553) “รายงานประจำปี 2553” กรุงเทพมหานคร: กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

เกียรติศักดิ์ อุดมสินโรจน์ (2537) วิศวกรรมสิ่งแวดล้อม กรุงเทพมหานคร: มิตรนราการพิมพ์

เจริญศักดิ์ กันแสง (2548) “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็ก

ศึกษาเปรียบเทียบกรณีสำเร็จตำบลตากฟ้า และกรณีล้มเหลวตำบลลำพยนต์

จังหวัดนครสวรรค์” วิทยานิพนธ์ ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สังคมศาสตร์เพื่อ

การพัฒนา) มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

เจตน์ มงคล (2547) “การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของคณะกรรมการชุมชนเทศบาลตำบล

บางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

จษญา สอนแก้ว (2550) “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหาร

ส่วนตำบลห้วยอ้อ อำเภอลอง จังหวัดแพร่” วิทยานิพนธ์ ปริญญาศิลปศาสตร

มหาบัณฑิต (การวิจัยและพัฒนาท้องถิ่น) มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

เจริญ เขาวนัประยูร (2546) “การมีส่วนร่วมของประชาชน หมู่ที่ 4 ตำบลเวียงฝาง อำเภอฝาง

จังหวัดเชียงใหม่” การศึกษาอิสระ ศิลปศาสตรบัณฑิต (พัฒนาสังคม) มหาวิทยาลัย

นเรศวรวิทยาเขตสารสนเทศพะเยา

เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง (2527) “การระดมประชาชนเพื่อการพัฒนาชนบท” กรุงเทพมหานคร:

โอเดียนสโตร์

- นัตราภรณ์ วิวัฒนวานิช (2537) “ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในหมู่บ้านปลา หมู่บ้านพูน อำเภอนาง
จังหวัดระยอง” วิทยานิพนธ์ ว.ท.ม. (วิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม) กรุงเทพมหานคร:
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ อุดรธานี
- ชาญวิทย์ โพธิ์เจริญ (2550) “การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของประชาชนในเขตเทศบาลตำบล
บ้านค่านาขาม อำเภอมือง จังหวัดอุดรดิคต” วิทยานิพนธ์ ปริญญาศิลปศาสตร
มหาบัณฑิต (การวิจัยและพัฒนาท้องถิ่น) มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิคต
- ชานน สุธสกูล (2550) “การมีส่วนร่วมของประชาชนเทศบาลนครยะลาในการจัดการขยะมูลฝอย
ของเทศบาลเมืองยะลา อำเภอมือง จังหวัดยะลา” วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร
มหาบัณฑิต (การปกครองท้องถิ่น) มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- ชูเกียรติ ภัยลี (2536) “การศึกษาเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและ
ปราบปรามอาชญากรรมระหว่างเขตพื้นที่ที่มีการปฏิบัติงานกับเขตพื้นที่ที่ไม่มี
การปฏิบัติงานของตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ในเขตจังหวัดพระนครศรีอยุธยา”
วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- ชูชาติ ผิวสว่าง (2548) “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น ตำบลน้ำอ้อม
อำเภอค้อวัง จังหวัดยโสธร” วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต รัฐศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- ไชยชนะ สุทธิวรชัย (2536) “ปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน
ศึกษารณิอำเภอนาทอง จังหวัดชลบุรี” วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตร
มหาบัณฑิต (พัฒนสังคม) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- ณัฐภาพ ยมจินดา (2551) “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในเขต
เทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี” วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐ
ประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (นโยบายสาธารณะ) มหาวิทยาลัยบูรพา
- เดือนเพ็ญ พิงค์หาญ (2550) “การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานแบบการกระจาย
อำนาจในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งกอ อำเภอยางเชียงรุ่ง
จังหวัดเชียงราย” วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
(รัฐประศาสนศาสตร์) มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

- ทรงพล ตุ่มทอง (2541) “ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองท้องถิ่น
ศึกษาเฉพาะกรณี: เทศบาลตำบลศรีราชา อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี”
ภาคนิพนธ์ ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยบูรพา
- ทศพล กฤตยพิสิฐ (2538) “การมีส่วนร่วมของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เขตหนองจอก ที่มีต่อโครงการ
กิจกรรมการพัฒนาตามแนวทางบรมและบวรเพื่อสร้างสรรค์อุดมการณ์แผ่นดิน
หนองจอก” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
มหาวิทาลัยธรรมศาสตร์
- ธีระยุทธ สุกเสมอใจ (2551) “ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงาน
ขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดึก อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย” วิทยานิพนธ์
ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาการบริหารและพัฒนาประชาคมเมือง
และชนบท) มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์
- นันทิ บ่อสุวรรณ (2537) “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็ก
ศึกษาเปรียบเทียบกรณีสำเร็จตำบลตากฟ้า และกรณีล้มเหลวตำบลลำพยนต์
อำเภอตากฟ้า จังหวัดนครสวรรค์” บัณฑิตวิทยาลัยสถาบันเทคโนโลยีสังคม (เกริก)
- บวรศักดิ์ อูวรรณ โณ (2546) “ธรรมเนียมปฏิบัติ การบริหาร การปกครองที่โปร่งใสด้วยจริยธรรม”
กรุงเทพมหานคร. โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช
- ปกฤษฎา บุญเจือ (2536) “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน : ศึกษาเฉพาะกรณี
โครงการประสานความร่วมมือพัฒนาทุ่งกุลาร้องไห้ จังหวัดร้อยเอ็ด” วิทยานิพนธ์
มหาบัณฑิต คณะพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
- ประภาพร ศรีสถิตธรรม (2543) “การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการจัดการสิ่งแวดล้อม
: ศึกษาเฉพาะกรณีของชุมชนในเขตเทศบาลนคร จังหวัดนครราชสีมา”
วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (รัฐศาสตร์) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ประสิทธิ์ สันติกาญจน์ (2530) “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร”
วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- ประหยัด หงส์ทองคำ และพรศักดิ์ ผ่องแผ้ว (2529) “ปัญหาและแนวทางปรับปรุงประสิทธิภาพของ
องค์การบริหารเทศบาลไทย” กรุงเทพฯ . เจ้าพระยาการพิมพ์
- ปาริชาติ วลัยเสถียร และคณะ (2543) “กระบวนการและเทคนิคการทำงานของนักพัฒนา”
กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย

- ปรีชา พุ่มจำปา (2549) “การวิเคราะห์การจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลเมืองท่าเรือพระแท่น
อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี” วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตร
มหาบัณฑิต (บริหารรัฐกิจ) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- เพิ่มศักดิ์ มกราภิรมย์ (2542) “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่า: กรอบคิดข้อจำกัดและ
การวิเคราะห์ทางเลือก” ว.พัฒนาชุมชน 2542. 6 มิถุนายน 2542:11
- ไพโรจน์ สุขสัมฤทธิ์ (2531) “การมีส่วนร่วมของประชาชน” วารสารพัฒนาชุมชน. 27(2) : 24 – 30
- มนตรี นาคสมบุรณ์ (2540) การมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านการเมืองการบริหารขององค์การ
บริหารส่วนตำบล : ศึกษากรณีจังหวัดปทุมธานี” ภาคนิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตร
มหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
- มนัส สุวรรณ และคณะ (2546) “การตรวจสอบขององค์กรภาคประชาชนในการบริหารงานและ
กิจการสาธารณะของท้องถิ่น” คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- มานิต ผ้ำเจริญ (2548) “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาล
กรณี ศึกษาเทศบาลเมืองพะเยา อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา”
งานวิจัยปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (รัฐประศาสนศาสตร์)
มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง
- มีชัย วรรณชัย (2535) “มนุษย์และสิ่งแวดล้อม” กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์
- เมตต์ เมตต์การุณจิต (2547) “การมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของคณะกรรมการศึกษา
ประจำโรงเรียนเทศบาลในจังหวัดนครราชสีมา” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตร
มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- ยุทธภูมิ ชันทอง (2550) “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของ
องค์การบริหารส่วนตำบลด่านเกวียน อำเภอโชคชัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา”
วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (การปกครองท้องถิ่น)
มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- ยูวดี ยิมะชา (2552) “การมีส่วนร่วมในการบริหารการปกครองท้องถิ่นของสมาชิกสภาองค์การ
บริหารส่วนตำบลอำเภอองครักษ์ จังหวัดนครนายก” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตร
มหาบัณฑิต (การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์) มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- รักขิมา เสงหลี (2552) “การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วน
ตำบลในเขตอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ” วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตร
มหาบัณฑิต (สังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา) มหาวิทยาลัยธนบุรี

- วรรณิการ์ ภูมิวงศ์พิทักษ์ (2540) “ปัญหาและอุปสรรคของการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการครอบครัวและชุมชนพัฒนา: ศึกษาเฉพาะกรณีชุมชนดวงแข เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- วรพักตร์ เลอสิทธิศักดิ์ (2547) “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมจากกิจกรรมการท่องเที่ยว: กรณีศึกษาเมืองโบราณเวียงกุมกาม อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่” วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- วรัทยา ธรรมกิตติภพ (2550) “กระบวนการเรียนรู้ชุมชนแบบมีส่วนร่วม : มุมมองการอาชีวศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพ” วารสารพัฒนาชุมชน. 46(2),8 – 12.
- วารินทร์ จันทรัตน์ (2548) “ปัจจัยที่มีส่วนเกี่ยวข้องต่อการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการปกครองส่วนท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดสุพรรณบุรี” วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา) มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
- วิรัช วิรัชนิภาวรรณ (2530) “การบริหารและการจัดการทางทรัพยากรธรรมชาติ: บทบาทขององค์กรในท้องถิ่น” กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์
- วิโรจน์ สะวังจู (2550) “การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอย : ศึกษาเฉพาะกรณีชุมชนในเขตตำบลนาดี อำเภอเมืองสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสาคร” วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (การปกครองท้องถิ่น) มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- วีระชัย คำล้ำน (2550) “การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบัวงาม อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี” วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (การปกครองท้องถิ่น) มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- วันชัย วัฒนศัพท์ (2544) “คู่มือการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจของชุมชน” นนทบุรี ; สถาบันพระปกเกล้า
- วันชัย สนธิสัญญา (2550) “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลโลกสำโรง จังหวัดลพบุรี วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (การปกครองท้องถิ่น) มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- นรินทร์ชัย พัฒนพงศา (2547) “การมีส่วนร่วมหลักการพื้นฐานเทคนิคและกรณีตัวอย่าง” เชียงใหม่ สิริลักษณ์การพิมพ์

- นิรันดร์ จงวุฒิเวศน์ (2527) “กลวิธีแนวทางวิธีการส่งเสริมการมีส่วนร่วม” กรุงเทพมหานคร:
ศักดิ์โสภณาการพิมพ์
- ศเนติ พาจรทิส (2547) “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่
เทศบาลตำบลแม่สาย จังหวัดเชียงราย” วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
(เศรษฐศาสตร์การเมือง) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- ศิลป์ชัย ทศณัฏวรรณ์ (2549) “ปัจจัยที่ส่งเสริมและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมในการ
จัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สถานศึกษาที่จัดการศึกษา
ช่วงชั้นที่ 3-4 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพะเยา เขต 2” วิทยานิพนธ์
ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์
- สมชาย อนันต์สุภมงคล (2549) “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรมในเขต
พื้นที่สถานีตำรวจภูธรตำบลลำโรงเหนือ” วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตร
มหาบัณฑิต (รัฐศาสตร์) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- สมยศ หุ่งหว่า (2534) “สังคมชนบทกับการพัฒนา” กรุงเทพมหานคร: หจก.การพิมพ์
- สมบัติ บินตะคุ (2552) “ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบ
การดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองคาย” วิทยานิพนธ์ปริญญา
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (วิทยาการจัดการ) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช
- สาลินี อ่อนวงษ์ (2551) “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วน
ท้องถิ่นในเขตอำเภอถ้ำเสือ จังหวัดอุตรดิตถ์” วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตร
มหาบัณฑิต (การบริหารและพัฒนาประชาคมเมืองและชนบท) มหาวิทยาลัยราชภัฏ
อุตรดิตถ์
- सानิตย์ บุญชู (2525) “การพัฒนาชุมชน : ชุมชนศึกษาและการวางแผน” กรุงเทพมหานคร:
คณะสังคมสงเคราะห์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- สุขสวัสดิ์ บุญญะรัตนะ (2541) “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตเทศบาล :
ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลนครยะลา อำเภอเมือง จังหวัดยะลา” เอกสารเชิงวิชาการ
ประกอบการเรียนวิชาปัญหาพิเศษทางรัฐประศาสนศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
- สุจินต์ ดาววิระกุล (2527) “ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการพัฒนาหมู่บ้าน
ศึกษาเฉพาะกรณี หมู่บ้านชนะเลิศการประกวดหมู่บ้านดีเด่นระดับจังหวัด
ของจังหวัดนครสวรรค์ประจำปี 2527” วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต
คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

- สุณีย์ มัลลิกะมาลัย (2543) “การจัดการขยะชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ: (ร่าง) รูปแบบและมาตรการทางสังคม เศรษฐศาสตร์การจัดการและกฎหมายเพื่อแก้ไขปัญหาขยะชุมชน.
[ม.ป.ท.: ม.ป.พ.]
- สุพัฒน์ วงษ์คำพันธ์ (2539) “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตสุขาภิบาล : ศึกษาเฉพาะกรณีเขตสุขาภิบาลนิคมคำสร้อย จังหวัดมุกดาหาร” ภาคนิพนธ์
มหาบัณฑิต คณะพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
- สุภกวี ชนสีลังกูร (2545) “การมีส่วนร่วมของประชาชนเกี่ยวกับการจัดการมูลฝอยในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเป็ด
จังหวัดขอนแก่น” วิทยานิพนธ์ปริญญาสาขารัฐศาสตรมหาบัณฑิต
(สาขารัฐศาสตร์) มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- สุภาภรณ์ หรั่งหอด (2551) “การมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น
ศึกษาเฉพาะกรณี เทศบาลเมืองบ้านสวน จังหวัดชลบุรี” วิทยานิพนธ์
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (นโยบายสาธารณะ) มหาวิทยาลัยบูรพา
- สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน (2554) “รายงานการตรวจสอบการดำเนินงาน เรื่อง การบริหาร
จัดการระบบระบบการบริหารจัดการขยะมูลฝอยขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น”
สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน
- สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อม (2549) “แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ.2550 – 2554”
กรุงเทพมหานคร: สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- _____ . (2547) “คู่มือการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมขององค์การ
ปกครองส่วนท้องถิ่น กรุงเทพมหานคร ชินวัฒน์การพิมพ์
- อมร พุฒคง (2550) “ปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหาร
ส่วนตำบลวังขนุน อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา” วิทยานิพนธ์ ปริญญา
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (การปกครองท้องถิ่น) มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- อรทัยศรี แสงมุกดา (2553) “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลตำบล
บางทราย อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี” วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต
(เศรษฐศาสตร์การเมืองและการบริหารจัดการ) มหาวิทยาลัยบูรพา
- อาทร นุ่มนวล (2550) “การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานของเทศบาลตำบลมะกอก
เหนือ อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง” วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตร
มหาบัณฑิต (การปกครองท้องถิ่น) มหาวิทยาลัยขอนแก่น

อิระวัชร จันทรประเสริฐ (2541) “การมีส่วนร่วมของประชาชนในงานพระราชทานเพลิงศพ
นางสมศรี จันทรประเสริฐ. (ม.ป.ท.). : (ม.ป.พ.).

อนุภาพ ธีรลาภ (2528) “การวิเคราะห์เชิงสมมติฐานการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา
ชนบท : ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี”
วิทยานิพนธ์ ร.ม. (บริหารธุรกิจ) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
(อัครสำเนา)

อำพล พรอารักษ์สกุล (2544) “ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำ
แผนพัฒนาเทศบาล : เทศบาลตำบลในจังหวัดนครปฐม” วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต (รัฐประศาสนศาสตร์) มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

สภามหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ภาคผนวก ก
รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ

25
อา
25 พ.ค. 2555

เทศบงจ.ทว.จ.ก.
เลขที่รับ... ๒๖๓๓/๕๕
วันที่... ๒๕ พ.ค. ๒๕๕๕
เวลา... ๑๕.๐๑๕

ที่ ศธ 0522.17/บ 1274

สาขาวิชาวิทยาการจัดการ
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี 11120

๒๑ พฤศจิกายน 2554

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย

เรียน นายกเทศมนตรีนครรังสิต (คุณธีรวุฒิ กลิ่นกุสม)

- สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. โครงการวิทยานิพนธ์ จำนวน 1 ชุด
2. แบบสอบถาม จำนวน 4 ชุด

เนื่องด้วย นางประภาพร แก่นจันทร์ นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลในจังหวัดปทุมธานี” ตามโครงการวิทยานิพนธ์ ที่ส่งมาพร้อมนี้

การจัดทำวิทยานิพนธ์เรื่องดังกล่าว นักศึกษาได้จัดทำเครื่องมือที่เก็บรวบรวมข้อมูล และได้รับความเห็นชอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ไว้ขั้นหนึ่งแล้ว แต่เพื่อให้เครื่องมือวิจัยที่จัดทำนั้น มีความครอบคลุมเนื้อหาวิชา แนวปฏิบัติ และสอดคล้องกับหลักและกระบวนการวิจัย สาขาวิชาวิทยาการจัดการ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านได้โปรดพิจารณาตรวจสอบและให้ความคิดเห็นเพื่อใช้ประกอบการศึกษาดังกล่าว หากต้องการสอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมโปรดติดต่อกับนักศึกษาโดยตรงได้ที่หมายเลข โทรศัพท์ 081-3719080

สาขาวิชา ฯ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี
จึงขอขอบคุณล่วงหน้า ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์อัจฉรา ชีวะตระกูลกิจ)
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาวิทยาการจัดการ

โทร. 02-5048182,8184

โทรสาร. 02-5033612

ที่ ศธ 0522.17/ บ 1244

สาขาวิชาวิทยาการจัดการ
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี 11120

๒๑ พฤศจิกายน 2554

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย

เรียน ปลัดเทศบาลนครรังสิต (คุณราตรี ทองเทศ)

- สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. โครงการวิทยานิพนธ์ จำนวน 1 ชุด
2. แบบสอบถาม จำนวน 4 ชุด

เนื่องด้วย นางประภาพร แก่นจันทร์ นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลในจังหวัดปทุมธานี” ตามโครงการวิทยานิพนธ์ที่ส่งมาพร้อมนี้

การจัดทำวิทยานิพนธ์เรื่องดังกล่าวนักศึกษาได้จัดทำเครื่องมือที่เก็บรวบรวมข้อมูล และได้รับความเห็นชอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ไว้ขั้นหนึ่งแล้ว แต่เพื่อให้เครื่องมือวิจัยที่จัดทำนั้น มีความครอบคลุมเนื้อหาวิชา แนวปฏิบัติ และสอดคล้องกับหลักและกระบวนการวิจัย สาขาวิชาวิทยาการจัดการ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านได้โปรดพิจารณาตรวจสอบและให้ความคิดเห็นเพื่อใช้ประกอบการศึกษาดังกล่าว หากต้องการสอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมโปรดติดต่อกับนักศึกษาโดยตรงได้ที่หมายเลขโทรศัพท์ 081-3719080

สาขาวิชา ฯ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี
จึงขอขอบคุณล่วงหน้ามา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์อัจฉรา ชีวะตระกูลกิจ)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาวิทยาการจัดการ

โทร. 02-5048182,8184

โทรสาร. 02-5033612

ที่ ศธ 0522.17/ บ ๗๖๕

สาขาวิชาวิทยาการจัดการ
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี 11120

๒๕ พฤศจิกายน 2554

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย

เรียน ท้องถิ่นจังหวัดปทุมธานี (คุณเจริญ พุ่มพวง)

สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. โครงการวิทยานิพนธ์ จำนวน 1 ชุด
2. แบบสอบถาม จำนวน 4 ชุด

เนื่องด้วย นางประภาพร แก่นจันทร์ นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลในจังหวัดปทุมธานี” ตามโครงการวิทยานิพนธ์ที่ส่งมาพร้อมนี้

การจัดทำวิทยานิพนธ์เรื่องดังกล่าว นักศึกษาได้จัดทำเครื่องมือที่เก็บรวบรวมข้อมูล และได้รับความเห็นชอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ไว้ขั้นหนึ่งแล้ว แต่เพื่อให้เครื่องมือวิจัยที่จัดทำนั้น มีความครอบคลุมเนื้อหาวิชา แนวปฏิบัติ และสอดคล้องกับหลักและกระบวนการวิจัย สาขาวิชาวิทยาการจัดการ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านได้โปรดพิจารณาตรวจสอบและให้ความคิดเห็นเพื่อใช้ประกอบการศึกษาดังกล่าว หากต้องการสอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมโปรดติดต่อกับนักศึกษาโดยตรงได้ที่หมายเลขโทรศัพท์ 081-3719080

สาขาวิชา ฯ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี
จึงขอขอบคุณล่วงหน้ามา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์อัจฉรา ชีวะตระกูลกิจ)
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาวิทยาการจัดการ

โทร. 02-5048182,8184

โทรสาร. 02-5033612

นายเจริญ พุ่มพวง

(นายเจริญ พุ่มพวง)
ท้องถิ่นจังหวัดปทุมธานี

ภาคผนวก ข

แบบสอบถาม

เลขที่ แบบสอบถาม

แบบสอบถามประชาชน

เรื่อง

**ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย
ของเทศบาลจังหวัดปทุมธานี**

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามชุดนี้สร้างขึ้นเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบการทำวิทยานิพนธ์
หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาบริหารรัฐกิจ สาขาวิชาวิทยาการจัดการ
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการ
จัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลจังหวัดปทุมธานี

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใคร่ขอความกรุณาจากท่านได้โปรดพิจารณาตอบคำถาม
ทุกข้อในแบบสอบถาม เพราะคำตอบของท่านจะเป็นประโยชน์ต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
ในการจัดการขยะมูลฝอยเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน และเสริมสร้างการมีส่วน
ร่วมของประชาชน อีกทั้งคำตอบและข้อมูลที่ท่านกรอกมาให้ผู้วิจัยจะถือเป็นความลับที่สุด

2. แบบสอบถามฉบับนี้มีทั้งหมด 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน
ในเขตเทศบาลจังหวัดปทุมธานี

ตอนที่ 3 ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของ
ประชาชนในเขตเทศบาลจังหวัดปทุมธานี

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดเติมเครื่องหมาย ✓ ในช่อง ตามความเป็นจริง

1. เพศ

ชาย

หญิง

2. อายุ

ต่ำกว่า 20 ปี

26 - 30 ปี

36 - 40 ปี

21 - 25 ปี

31 - 35 ปี

41 ปีขึ้นไป

3. การศึกษา

ประถมศึกษา

ปวช.

ปริญญาตรี

มัธยมศึกษา

ปวส.

สูงกว่าปริญญาตรี

4. อาชีพ

เกษตรกร

ค้าขาย

บริษัท/ห้างร้าน

รับจ้าง

ราชการ/รัฐวิสาหกิจ

อื่น ๆ.....

5. ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่

1 - 2 ปี

6 - 8 ปี

11 - 12 ปี

3 - 5 ปี

9 - 10 ปี

13 ปีขึ้นไป

**ตอนที่ 2 ระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน
ในเขตเทศบาลจังหวัดปทุมธานี**

คำชี้แจง ขอให้ท่านได้พิจารณาถึงระดับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาล โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ตรงกับระดับการมีส่วนร่วมของท่านมากที่สุด โดยเลือกตอบได้ข้อละ 1 คำตอบ และกรุณาตอบทุกข้อ

กิจกรรมของการมีส่วนร่วม	ระดับการมีส่วนร่วม				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
1. การลดปริมาณขยะมูลฝอย					
1.1 ท่านมีส่วนร่วมในการลดการก่อขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลเพียงใด					
1.2 ท่านมีส่วนร่วมในการลดการทิ้งบรรจุภัณฑ์โดยการใช้น้ำดื่มขวดเติมเพียงใด					
1.3 ท่านมีส่วนร่วมในการนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ซ้ำหรือนำกลับมาใช้ใหม่เพียงใด					
1.4 ท่านมีส่วนร่วมในการลดปริมาณขยะโดยการรีไซเคิล (Recycle) เพียงใด					
1.5 ท่านมีส่วนร่วมในการลดปริมาณการผลิตขยะมูลฝอยโดยลดการใช้ภาชนะแทนบรรจุภัณฑ์ ลดการใช้วัสดุย่อยสลายยาก ลดการใช้สินค้าฟุ่มเฟือยเพียงใด					

กิจกรรมของการมีส่วนร่วม	ระดับการมีส่วนร่วม				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
2. การเก็บรวบรวมและขนขยะมูลฝอยที่ถูกต้องตามหลักสุขาภิบาลในเขตเทศบาลที่ท่านอาศัยอยู่					
2.1 ท่านมีส่วนร่วมในโครงการคัดแยกขยะมูลฝอยของเทศบาลเพียงใด					
2.2 ท่านมีส่วนร่วมหรือเข้าร่วมในกิจกรรมการเสนอแนะทางและวิธีการกำจัดขยะมูลฝอยต่อเทศบาล เพียงใด					
2.3 ท่านมีส่วนร่วมหรือเข้าร่วมในกิจกรรมการจัดหาสถานีที่เก็บกักขยะรวมในชุมชนของเทศบาลเพียงใด					
2.4 ท่านมีส่วนร่วมหรือเข้าร่วมในกิจกรรมการจัดการคัดแยกขยะมูลฝอย (ขยะเปียกและขยะแห้ง) ในภาชนะรองรับขยะหรือสถานที่เก็บกักขยะรวมของชุมชนของเทศบาลเพียงใด					
2.5 ท่านมีส่วนร่วมหรือเข้าร่วมในกิจกรรมการจัดหารถเก็บรวบรวมขยะมูลฝอยของเทศบาลเพียงใด					
2.6 ท่านมีส่วนร่วมหรือเข้าร่วมในกิจกรรมการประชาสัมพันธ์และชักชวนญาติพี่น้องหรือเพื่อนบ้านเข้าร่วมในกิจกรรมของเทศบาลเกี่ยวกับการกำจัดขยะมูลฝอย และคัดแยกขยะมูลฝอยของเทศบาลมากน้อยเพียงใด					

กิจกรรมของการมีส่วนร่วม	ระดับการมีส่วนร่วม				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
2.7 ท่านมีส่วนร่วมหรือเข้าร่วมในกิจกรรมการจัดเก็บขยะให้หมดทุกวันหรือให้มีปริมาณขยะตกค้างน้อยที่สุด เพื่อป้องกันปัญหาเรื่องกลิ่น ทัศนียภาพ และพาหะนำโรคของเทศบาลมากน้อยเพียงใด					
2.9 ท่านมีส่วนร่วมหรือเข้าร่วมในกิจกรรมการกำหนดเส้นทางให้จุดสุดท้ายของการเก็บขยะอยู่ใกล้สถานีขนถ่ายขยะของเทศบาลมากน้อยเพียงใด					
2.10 ท่านมีส่วนร่วมหรือเข้าร่วมในการควบคุมดูแลมิให้มีการบรรทุกขยะเกินพิกัดน้ำหนักที่กำหนดของเทศบาลมากน้อยเพียงใด					
2.11 ขยะจะต้องถูกขนส่งในภาชนะบรรจุหรือตู้ที่ปิดของยานพาหนะขนส่ง อาทิ การปิดฝาด้านข้าง และด้านท้ายของรถยนต์เก็บขยะแบบเปิดข้างท้ายในระหว่างการขนส่ง ท่านมีส่วนร่วมหรือเข้าร่วมในกิจกรรมของเทศบาลมากน้อยเพียงใด					
2.12 การควบคุมการรั่วไหลของน้ำชะขยะระหว่างการขนส่งโดยการจัดให้มีถังรองรับน้ำชะขยะ ท่านมีส่วนร่วมหรือเข้าร่วมในกิจกรรมของเทศบาลมากน้อยเพียงใด					

กิจกรรมของการมีส่วนร่วม	ระดับการมีส่วนร่วม				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
2.13 การควบคุมการหกหล่น ปลิวฟุ้งของขยะ ออกนอกยานพาหนะขนส่งโดยจัดให้มีผ้าใบ หรือตาข่ายปกคลุมขยะในระหว่างการขนส่ง ท่านมีส่วนร่วมหรือเข้าร่วมของเทศบาลเพียง					
3. การมีส่วนร่วมในการใช้ประโยชน์ในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลที่ท่านอาศัยอยู่					
3.1 ท่านเคยได้ใช้ประโยชน์จากการบริหารจัดการขยะมูลฝอยจากเทศบาลมากน้อยเพียงใด					
3.2 ท่านเคยได้ใช้ประโยชน์จากการกำจัดขยะมูลฝอยด้วยวิธีหมักทำปุ๋ย ระบบการเผา หรือระบบฝังกลบจากเทศบาลเพียงใด					
3.3 ท่านเคยได้รับวัสดุที่ใช้สำหรับใส่ขยะมูลฝอย เช่น ถังดำ ถังขยะที่เทศบาลจัดหาให้เพียงพอมากน้อยเพียงใด					
3.4 ท่านได้รับประโยชน์จากการบริหารจัดการเก็บขยะของเทศบาลคุ้มค่ากับเงินค่าธรรมเนียมที่ทางเทศบาลได้จัดเก็บจากท่านมากน้อยเพียงใด					
3.5 ท่านเคยได้รับประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อมในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยจากเทศบาลมากน้อยเพียงใด					

**ตอนที่ 3 ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของ
เทศบาลจังหวัดปทุมธานี**

คำชี้แจง ขอให้ผู้ตอบแบบสอบถามพิจารณาถึงการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย
ในเขตเทศบาลของท่านว่าปัจจัยการชักชวนจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ การเป็นสมาชิกกลุ่ม ความ
ศรัทธาในตัวผู้บริหาร การได้รับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย มีผลต่อการมีส่วนร่วม
ของท่านมากน้อยเพียงใด และทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างตามตารางที่ได้กำหนดไว้
โดยเลือกตอบได้ข้อละ 1 คำตอบ และกรุณาตอบทุกข้อ

ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม	ระดับปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
1. ปัจจัยการชักชวนจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ					
1.1 การชักชวนจากเจ้าหน้าที่ของเทศบาลเป็นปัจจัยที่สำคัญในการเข้ามามีส่วนร่วมร่วมการลดปริมาณขยะมูลฝอยกับท่านมากน้อยเพียงใด					
1.2. การชักชวนจากเจ้าหน้าที่ของเทศบาลเป็นปัจจัยที่สำคัญในการเข้ามามีส่วนร่วมการเก็บรวบรวมและขนขยะมูลฝอยที่ถูกต้องตามหลักสุขาภิบาลกับท่านมากน้อยเพียงใด					
1.3 การชักชวนจากเจ้าหน้าที่ของเทศบาลเป็นปัจจัยที่สำคัญในการเข้ามามีส่วนร่วมของท่านในกิจกรรมการใช้ประโยชน์ในการจัดการขยะมูลฝอยกับเทศบาลมากน้อยเพียงใด					

ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม	ระดับปัจจัยที่ผลต่อการมีส่วนร่วม				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
2. ปัจจัยการเป็นสมาชิกกลุ่ม					
2.1 การเป็นสมาชิกกลุ่มเป็นปัจจัยที่สำคัญในการเข้ามามีส่วนร่วมของท่านในกิจกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยกับเทศบาลมากน้อยเพียงใด					
2.2 การเป็นสมาชิกกลุ่มเป็นปัจจัยที่สำคัญในการเข้ามามีส่วนร่วมของท่านในกิจกรรมการเก็บรวบรวมและขนขยะมูลฝอยที่ถูกต้องตามหลักสุขาภิบาลกับเทศบาลมากน้อยเพียงใด					
2.3 การเป็นสมาชิกกลุ่มเป็นปัจจัยที่สำคัญในการเข้ามามีส่วนร่วมของท่านในการใช้ประโยชน์ (ประชาชนได้รับประโยชน์) จากการจัดการขยะมูลฝอยกับเทศบาลมากน้อยเพียงใด					
3. ปัจจัยความศรัทธาในตัวผู้บริหาร					
3.1 ความศรัทธาในตัวผู้บริหารเป็นปัจจัยที่สำคัญในการเข้ามามีส่วนร่วมของท่านในกิจกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยกับเทศบาลมากน้อยเพียงใด					
3.2 ความศรัทธาในตัวผู้บริหารเป็นปัจจัยสำคัญในการเข้ามามีส่วนร่วมของท่านในกิจกรรมการเก็บรวบรวมและขนขยะมูลฝอยที่ถูกต้องตามหลักสุขาภิบาลกับเทศบาลมากน้อยเพียงใด					

ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม	ระดับปัจจัยที่ผลต่อการมีส่วนร่วม				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
3.3 ความศรัทธาในตัวผู้บริหารเป็นปัจจัยสำคัญ การเข้ามามีส่วนร่วมของท่านในกิจกรรมการใช้ประโยชน์จากขยะมูลฝอยกับเทศบาลมากน้อยเพียงใด					
4. ปัจจัยการได้รับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย					
4.1 ปัจจัยการได้รับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยเป็นปัจจัยสำคัญในการเข้ามามีส่วนร่วมของท่านในกิจกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยกับเทศบาลมากน้อยเพียงใด					
4.2 ปัจจัยการได้รับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยเป็นปัจจัยสำคัญในการเข้ามามีส่วนร่วมของท่านในกิจกรรมการเก็บรวบรวมและขนขยะมูลฝอยที่ถูกต้องตามหลักสุขาภิบาลกับเทศบาลมากน้อยเพียงใด					
4.3 ปัจจัยการได้รับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยเป็นปัจจัยสำคัญในการเข้ามามีส่วนร่วมของท่านในกิจกรรมการนำขยะมูลฝอยมาใช้ให้เกิดประโยชน์กับเทศบาลมากน้อยเพียงใด					
4.4 ปัจจัยการได้รับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยเป็นปัจจัยสำคัญในการเข้ามามีส่วนร่วมของท่านในการแสดงความคิดเห็นและตัดสินใจในการกำหนดกิจกรรม/โครงการในการจัดการขยะมูลฝอยกับเทศบาลมากน้อยเพียงใด					

ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม	ระดับปัจจัยที่ผลต่อการมีส่วนร่วม				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
4.5 ปัจจัยการได้รับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยเป็นปัจจัยสำคัญในการเข้ามามีส่วนร่วมของท่านในการตัดสินใจเมื่อเกิดปัญหาเกี่ยวกับขยะ เช่น ขยะตกค้าง การบริหารจัดการไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ กับเทศบาลมากน้อยเพียงใด					
4.6 ปัจจัยการได้รับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยเป็นปัจจัยสำคัญในการเข้ามามีส่วนร่วมของท่านในการพิจารณาและตัดสินใจเกี่ยวกับงบประมาณกับเทศบาลเพื่อใช้ในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยมากน้อยเพียงใด					
4.7 ปัจจัยการได้รับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยเป็นปัจจัยสำคัญในการเข้ามามีส่วนร่วมของท่านในการพิจารณาและตัดสินใจในการเลือกพื้นที่ทิ้งขยะกับเทศบาลมากน้อยเพียงใด					
4.8 ปัจจัยการได้รับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยเป็นปัจจัยสำคัญในการเข้ามามีส่วนร่วมของท่านในการพิจารณาและตัดสินใจในการเก็บค่าธรรมเนียมกับเทศบาลมากน้อยเพียงใด					
4.9 ปัจจัยการได้รับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยเป็นปัจจัยสำคัญในการเข้ามามีส่วนร่วมของท่านในการพิจารณาและตัดสินใจในการเก็บรวบรวมขยะมูลฝอยกับเทศบาลมากน้อยเพียงใด					

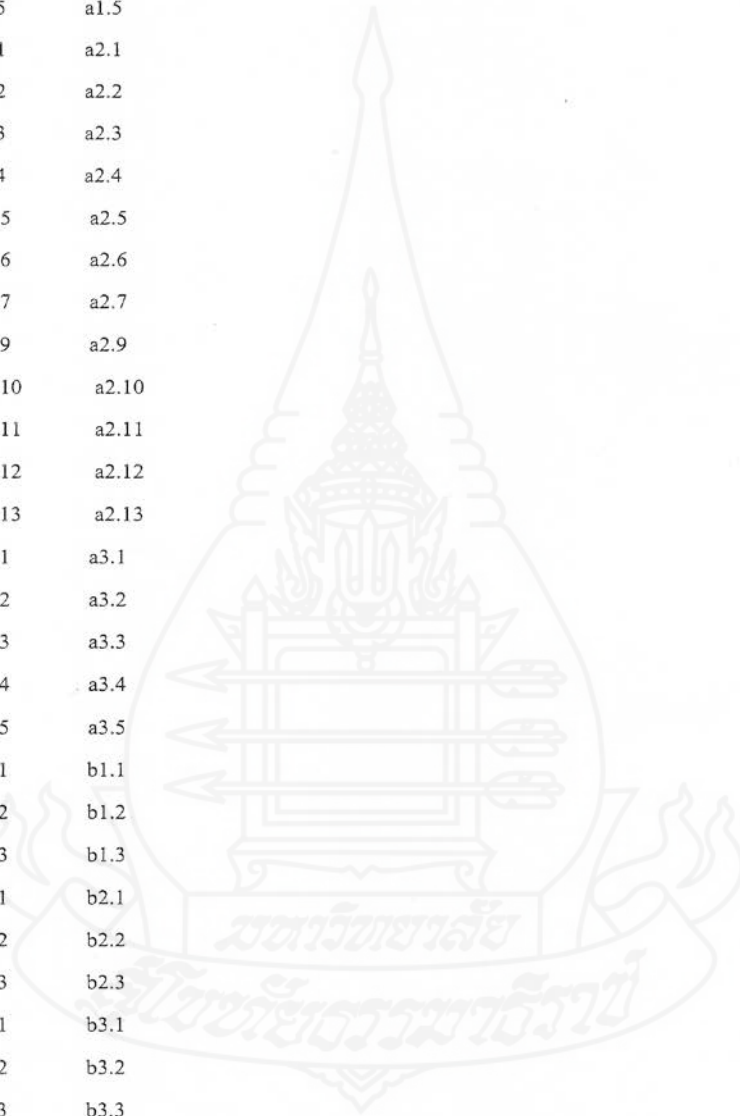

ภาคผนวก ค
คำความเชื่อมั่น

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

1.	A1.1	a1.1
2.	A1.2	a1.2
3.	A1.3	a1.3
4.	A1.4	a1.4
5.	A1.5	a1.5
6.	A2.1	a2.1
7.	A2.2	a2.2
8.	A2.3	a2.3
9.	A2.4	a2.4
10.	A2.5	a2.5
11.	A2.6	a2.6
12.	A2.7	a2.7
13.	A2.9	a2.9
14.	A2.10	a2.10
15.	A2.11	a2.11
16.	A2.12	a2.12
17.	A2.13	a2.13
18.	A3.1	a3.1
19.	A3.2	a3.2
20.	A3.3	a3.3
21.	A3.4	a3.4
22.	A3.5	a3.5
23.	B1.1	b1.1
24.	B1.2	b1.2
25.	B1.3	b1.3
26.	B2.1	b2.1
27.	B2.2	b2.2
28.	B2.3	b2.3
29.	B3.1	b3.1
30.	B3.2	b3.2
31.	B3.3	b3.3

32.	B4.1	b4.1
33.	B4.2	b4.2
34.	B4.3	b4.3
35.	B4.4	b4.4
36.	B4.5	b4.5
37.	B4.6	b4.6
38.	B4.7	b4.7
39.	B4.8	b4.8
40.	B4.9	b4.9

N of

Statistics for	Mean	Variance	Std Dev	Variables
SCALE	126.9667	874.1713	29.5664	40

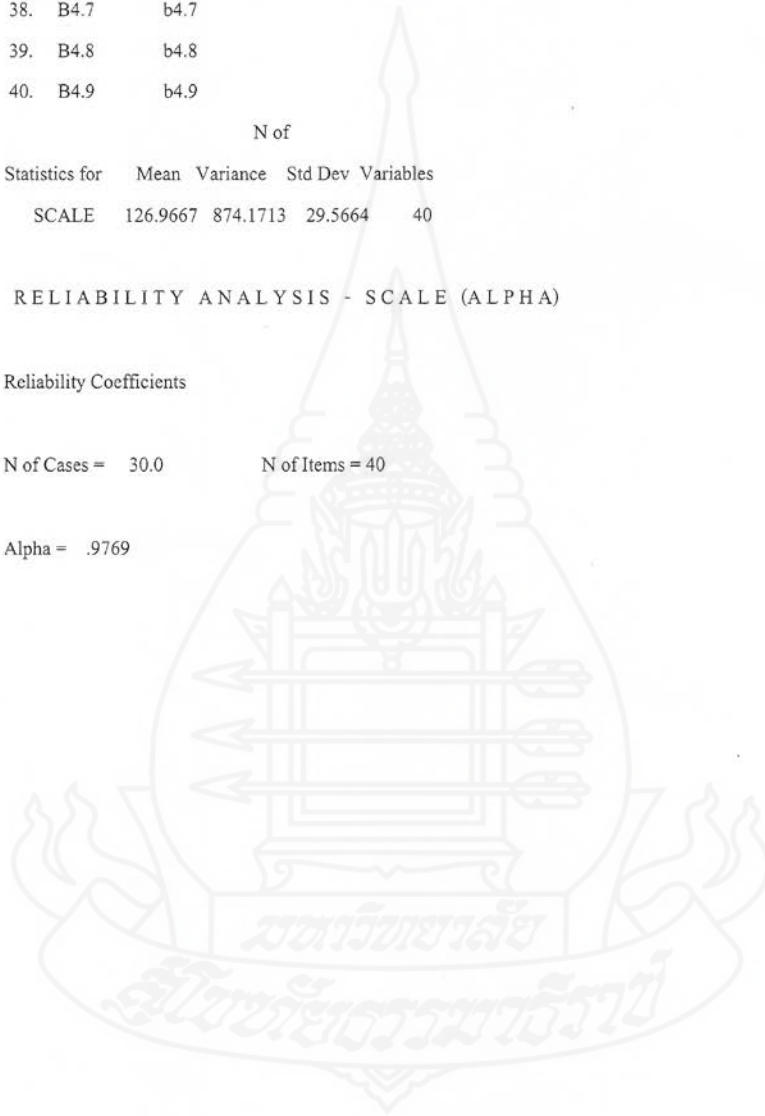
RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Reliability Coefficients

N of Cases = 30.0

N of Items = 40

Alpha = .9769

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นางประภาพร แก่นจันทร์
วัน เดือน ปีเกิด	6 พฤศจิกายน 2515
สถานที่เกิด	กรุงเทพมหานคร
ประวัติการศึกษา	รัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช พ.ศ. 2550
สถานที่ทำงาน	ศาลากลางจังหวัดปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี
ตำแหน่ง	นักส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นชำนาญการ

